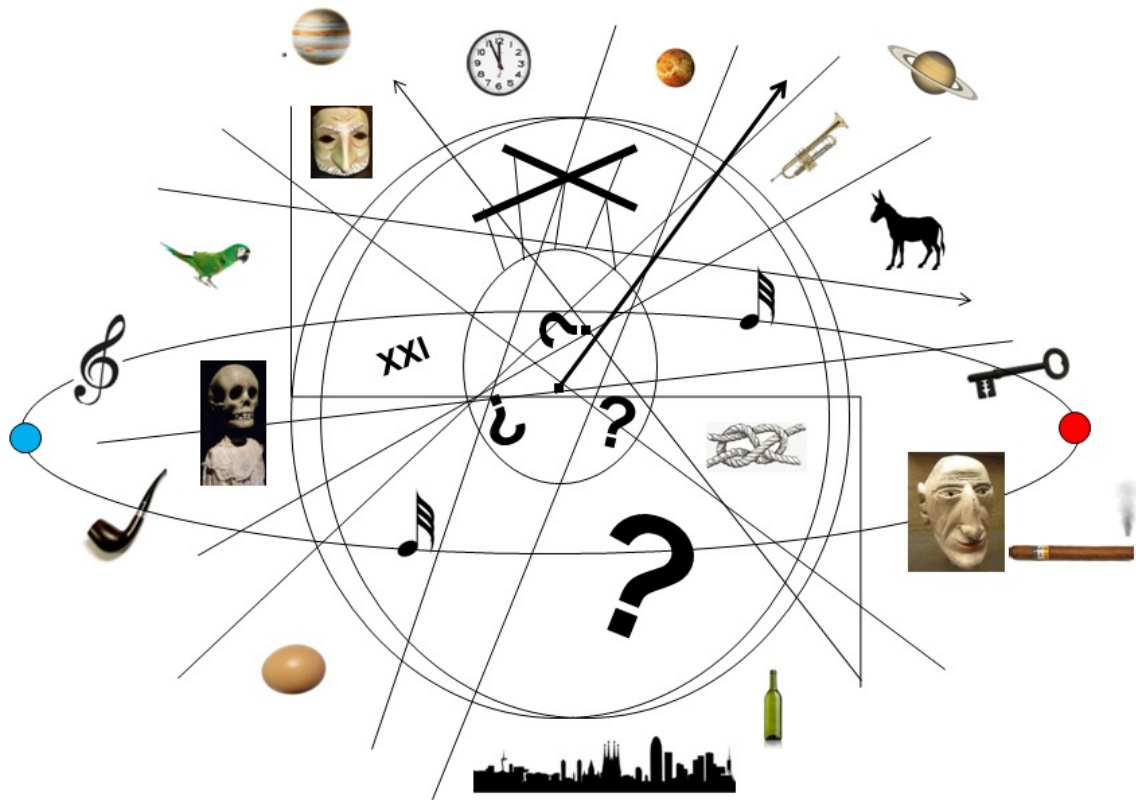

El Titellaire, l'Ou, Barcelona i l'Extravagància

© Toni Rumbau

2a Part - L'Extravagància

Índex de capítols - 2a Part

2a part: [L'Extravagància](#)

- 1- [La pipa](#)
- 2- [La combustió](#)
- 3- [A Miramar](#)
- 4- [La lluna](#)
- 5- [El Castell de Montjuic](#)
6. [El Consell d'Ancians](#)
- 7- [L'Observatori](#)
- 8- [L'altra cara de la lluna](#)
- 9- [Mercuri](#)
- 10- [El Poble Espanyol](#)
- 11- [La funció](#)
- 12- [El pla](#)
- 13- [La Sagrada Família](#)
- 14- [Disquisicions d'altura](#)
- 15- [Venus](#)
- 16- [La Independència](#)
- 17- [El Zoo](#)
- 18- [El Sol](#)
- 19- [Conversa de terrassa](#)
- 20- [El Cementiri del Poble Nou](#)
- 21- [Els morts i el futur](#)
- 22- [El Cafè de la Pau](#)
- 23- [Mart](#)
- 24- [El Born](#)
- 25- [Les Rambles](#)
- 26- [Sota terra](#)
- 27- [Els budells de l'Extravagància](#)
- 28- [Dit i fet](#)

2a Part: L'Extravagància

1

La pipa.

Atenció. Cal aquí introduir un nou element, essencial per entendre la magnitud dels fets que succeïren a l'episodi de l'ou. Ens referim a l'element o factor 'pipa', aquest instrument d'encanteri que serveix per cremar tabac i que era utilitzat amb freqüència pel titellaire Manuel. Una consideració que ve a compte perquè sense que ell en sospités res, la pipa ha tingut un protagonisme inesperat en la successió dels fets d'aquesta història descomunal.

Tornem a l'escenari dels fets per preguntar-nos com va reaccionar en Manuel un cop es quedà sol a la Cambreta, profundament afectat per aquella boira de llum fosca que havia sortit de l'ou.

Doncs la veritat és que va seguir obrint el taller i treballant com si res hagués passat. Per sort, no totes les marionetes havien desaparegut, cosa que va permetre un cert aire de continuïtat. Això sí, va buidar les quatre coses que quedaven a la Cambreta i la va tancar en clau. També deixà d'agafar alumnes, i els quatre que tenia els va anar despatxant amb amables però innegociables excuses. Als pocs dies semblava que res hagués passat i recordava l'ou com un malson d'agost. Però la Cambreta no la trepitjava ni en pintura.

Un dia, després d'un llarg passeig per la platja, va acabar assegut com de costum a la seva roca, on solia descansar amb els peus a l'aigua. En treure la pipa, s'adonà que no tenia tabac. Hauré de fumar sense fumar, es va dir. Amb la Joaquina penjada als llavis, deixà que la remor de l'ou, que sentia a la cassoleta de la pipa, es barregés amb la del mar.

El buit que s'havia apoderat del seu esperit es tornà en aquella hora tardana més buit que mai. I el fet de tenir la pipa buida de tabac augmentà aquella sensació angoixant, de sentir-se tan poca cosa en la immensitat del món, de l'univers sencer.

I de sobte, van ocórrer dues coses.

La primera va ser saber amb una total claredat que l'angoixa, espessa com mai, era el mateix vapor de llum fosca de l'ou que l'havia emmetzinat.

La segona va ser adonar-se que aquells fums, que tenien el color de l'angoixa, sortien d'una cassoleta que no era la de la Joaquina, sinó d'una altra pipa que tenia a dins, més o menys a l'altura de la panxa i encara més avall, com si el seu propi cos s'hagués

convertit en una pipa que treia fum a tot drap, el fum de la seva angoixa que era també el vapor de llum fosca de l'ou dels titelles. Ell mateix s'havia convertit en l'ou que era la pipa que duia a dins! Cremava un combustible el fum del qual era l'angoixa que el posseïa!

I llavors, l'angoixa es convertí en eufòria, la mateixa eufòria que havia sentit en contemplar la representació d'en Kalim i d'en Kilam!

Va ser una mena de cop de puny, una revelació que el deixà estupefacte durant una llarga estona, assegut a la roca vora el mar, mentre veia com els banyistes plegaven veles i anaven abandonant a poc a poc la platja.

La combustió

Fumava sense fumar. Aquell descobriment el tenia absort i meravellat. Era una percepció nítida d'una cassola que tenia la forma d'un ou trencat en el qual cremava sense cremar el combustible de la seva vida, tot allò que havia fet i estat al llarg dels anys, mentre caminava per la sorra mullada. Sí, la seva pròpia vida era part del combustible que necessitava per tenir encesa aquella pipa misteriosa que es confonia amb l'ou i que generava una boira que tenia el color de l'angoixa però que alhora li arribava exultant!

Aquella mescla d'angoixa i d'eufòria era una poció perversa, un verí que l'obnubilava, i alhora l'excitava i l'empenyia a un optimisme desmesurat. I aquell fum que marejava i picava els ulls, va produir un efecte inquietant. Es va veure a si mateix, o més aviat aquella part de la persona que un s'imagina que és i que es situa al cap, la va veure baixar com un globus que es desprèn de les argolles que el subjecten a dalt, fins arribar a la superfície de la cassola on es realitzava la combustió de la seva persona.

Es va sentir tot ell envoltat per aquelles emanacions que sortien de la pipa en què s'havia convertit, la raó completament encogada, però sense problemes de respiració, ja que per sort el nas el seguia tenint on sempre l'havia tingut, de manera que va seguir caminant tan tranquil, respirant a fons les bafarades de llum negra que venien de sota i l'aire salat del mar, mentre es veia a si mateix descendit i quasi bé fumant per l'ou que s'havia tornat pipa! I aquest mirar-se a si mateix des d'aquesta nova altura tot sabent que la seva raó romania en estat de levitació sobre els xup-xups de la cassola de la panxa, li provocà un atac de riure!

Però llavors, qui redimonis sóc jo, es preguntava, aquell que es contempla fumant-se a si mateix o aquell fumant de baix? Hi havia dos 'ells' o dos 'jos', clar, el de baix i el de dalt, però algun deuria ser més 'jo' que l'altre! Va pensar que millor quedar-se amb el que sabia de què parlava, perquè el de sota es trobava una mica privat de les seves facultats. Reia com un boig! S'adonà que el 'seu' de baix seguia ben viu, gaudint de la combustió de la que era objecte però 'amb els ulls tancats', per dir-ho d'alguna manera, perquè el de dalt els tenia ben oberts!

En establir-se la situació, va sentir una mena de descans interior agradable. El cas és que s'estava fumant i que això era la cosa més lògica i agradable del món. Fixant-se una mica en la percepció dels seus dos 'jos' tan entretinguts, s'adonà que l'aire s'omplia de les imatges que eixien de la cassoleta del seu ou interior. Era la pel·lícula privada de la seva vida, vista des d'aquesta barreja d'angoixa i d'eufòria, el material sensible de la combustió de la pipa, que li resultava exultant per la nitidesa de la visió!

Va ser bonic entretenir-se amb les escenes d'aquells primers anys de professió, viatjant amb l'Eva pels cinc continents mentre inventaven personatges i les històries que els embolcallaven. I després es va veure al taller, creant móns pels seus titelles i els espectacles que meravellaven als visitants. Més tard, va tornar a viure la seva estança a la Cambreta i l'aparició de l'ou, amb els fets posteriors que coneixem de sobre. I va comprendre que aquella mirada anava més enllà, dotada d'una qualitat de vivència que li permetia reviure quan li donava la gana tot allò viscut. Caram, va pensar, m'hi podria passar la vida veient-me a mi mateix revivint la meua vida!

I llavors va tenir un nou xoc, perquè de sobte es va veure a si mateix obcecat en les visions interiors que li proporcionaven els seus 'ells', els dos 'jos' atrapats en el quefer de la combustió de la pipa que era dins seu, i aquesta visió li provocà un nou atac de riure, encara més alegre i alliberador, ja que era evident que encara hi havia un altre 'jo', un 'tercer', que s'ho mirava tot des de fora, no des del cap, sinó des de més amunt encara, el qual no tenia ganes de fumar cap pipa sinó simplement de passejar amunt i avall on li donés la gana. Aquest 'tercer' era ell, per descomptat, lliure dels altres dos 'ells' que s'entretenien a baix amb la pipa i les seves imatges, dels quals havia eixit gràcies als efectes d'aquell fum de la pipa que l'havia empès amunt, fum que ara s'havia convertit en l'aire normal que respirava, un aire que li permetia fer allò que volia, tot i seguir caminant per la platja com feia, amb la pipa buida als llavis, mentre l'aigua del mar li mullava els peus i la ciutat començava a deixar-se cobrir per les ombres del vespre.

A Miramar

Al dia següent, després de les hores passades al taller, tornà per la tarda a la platja i segué a la roca. D'immediat, va notar que se li encenia la pipa, no la dels llavis sinó la que sabia que era l'ou que ara duia a dins. I el mateix procés de multiplicació interior es va disparar, donant-li aquella visió exterior del 'tercer' que s'ho mira des de dalt. A l'acte es posà a caminar per la sorra mullada, en esdevenir aquella curiosa dinàmica interior un motor que l'impulsava al moviment.

Va recórrer la platja i es ficà pel barri mariner de la Barceloneta, que va creuar com un d'aquests sonàmbuls que caminen pels terrats amb els ulls clucs, però la cosa és que ell els tenia ben oberts, els ulls. I mentre mirava de no perdre peu i seguir les normes habituals dels vianants que no volen ser atropellats pels cotxes, aquell altre que s'ho mirava des de dalt s'enfilà per balcons i terrats, com un cangur aeri que se'n fum de la gravetat i de la lògica, saltava com un conill trapella més pendent de les altures que dels baixos, dels quals ja se n'encarregava la part seva de les soles de sabata tocant a terra, sense deixar la protecció de les voreres.

D'aquesta manera inexplicable va arribar a Miramar, després de saltar tota la franja del Port, les Rambles i el Paral·lel, on la seva dissociació de persones semblà calmar-se, mentre seia, en plural, a un dels bancs dels jardins que miren el mar. El dia queia sobre la ciutat i aviat s'anà imposant el blau cada vegada més fosc del vespre. La nit sortia lentament del mar, una presència de capes fosques. L'acompanyava el silenci i la fresca de l'hora, més un xiuxiueig discret d'ocells i turistes.

Llavors, un llum va irrompre sobre el perfil llunyà de la Barceloneta. Va pensar que potser es tractava d'una d'aquestes celebracions que es fan a Barcelona amb tanta freqüència, per atraure l'atenció del món i distreure els seus habitants. Però la incògnita durà poc: era la lluna que s'aixecava del seu llit en una plenitud inaudita, un globus gegantesc de llum que pujava sobre l'horitzó.

Sentí llavors que la lluna l'atrapava. El satèl·lit s'havia fixat en ell, no hi havia dubte.

Va haver de baixar a l'ou que romania dins seu per recordar que s'estava fumant des de la pipa que treia fum de la seva pròpia combustió, per deixar-se posseir una altra vegada per l'angoixa que es transformava en eufòria, i així permetre's encaixar aquella crida de la lluna que naixia.

Es sentia immers en l'atmosfera de l'ou, que va buidar el jardí, una boira que només ell podia respirar, mentre veia com la lluna agafava altura.

En un instant, l'astre s'imposà com realitat única. No hi havia res més a l'entorn. El silenci era tan gran, que quasi feia mal a les oïdes.

I llavors el va veure. Estava assegut al seu costat, al banc del jardí de Miramar. Un senyor ben vestit de trajo i corbata, d'un rostre que s'estirava una mica cap endavant, amb un nas i una boca que semblaven afilar-se en un cap d'ocell, els ulls sortits i un cabell negre brillant pentinat enrere.

- Bona nit!

Havia aparegut per sorpresa, com algú que pertanyia al paisatge, a l'hora i a la lluna que ho centrava tot.

- Bona nit, va contestar.

- Em dic Quinqué, Josep Quinqué, per servir-lo a vostè.

- Encantat, senyor Quinqué, em dic Manuel.

- Molt de gust! Quina nit més maca que fa!

- És veritat, senyor Quinqué!

- Lluna plena, de les més plenes d'aquest estiu.

- Sembla que en sap, vostè, de llunes...

- Una mica. Les llunes són més interessants del que ens pensem.

- Jo només en conec una.

- Si, sí, és lògic, però sàpiga que de llunes n'hi ha moltes. Sap quantes en té Mart?

- No sabia que tingués llunes...

- Dues, Deimos i Phobos, petites però curioses. Però el que ens guanya a tots és Júpiter. Vol que li digui quantes en té?

- Si m'ho fa tan fàcil...

- Seixanta-set!, clar que n'hi ha de tota mena, unes són simples asteroides, deixalla còsmica que l'astre ha recollit, per distreure's i per les seves múltiples necessitats, ja m'entén, però fins i tot entre els simples asteroides, alguns són noms de pes. Fixi's que dos d'ells es diuen Hèctor i Aquil·les.

- La primera notícia.

- Ningú ho sap, però en canvi, cada dia en sabem més sobre els planetes que ens envolten. Pensi que són els nostres veïns més immediats.

- Si vostè ho diu...

De sobte va sentir un pànic atroç. Aquell individu havia aparegut del no-res, i tenia un aspecte d'allò més estrany, amb aquella cara d'ocell i vestit amb un gust antic i passat de moda.

- Escolti, no serà pas vostè un titella d'aquests que s'ha tret els fils de sobre...

- Ja, ja, ja..., quins acudits que té! No, no senyor, sóc guia turístic. I vostè, a què es dedica?

- Sóc, o més aviat, era titellaire, la veritat és que no li sabia dir què sóc ara...

- Titellaire, quina professió més bonica! Deu ser molt divertit ser titellaire, oi?

- No sé què dir-li. En certa manera, sí que ho és de divertida la cosa, tot s'ha de dir! Escolti, i què fa aquí?

- Miri, li haig de ser franc. M'envia un amic seu, s'ha identificat com l'Aede. Però jo treballo pel senyor Mercuri.

- Així que vostè coneix l'Aede?

- Així s'ha presentat quan ha vingut a l'agència.

- Ah sí? I en quina agència treballa vostè?

- Ja li he dit, la del senyor Mercuri. Segons sembla, l'hem d'assessorar en algunes feines que es porta entre mans.

- Ah sí? I sobre què assessoren, vostès?

- Ja li he dit que sóc guia turístic. Barcelona és una ciutat esplèndida, la reina del turisme europeu en aquests moments, s'emporta tots els rànking, sap? Aquí hi ha molta feina, no s'ho pot pas imaginar. S'entén que el senyor Mercuri hagi volgut instal·lar-hi una agència, per descomptat.

- Clar, clar, és d'una lògica aclaparant. I es pot saber perquè té aquesta cara d'ocell?

- Ja m'ho han dit altres vegades, sí senyor! Coses de l'ofici.

- Entenc, senyor Quinqué, i on se suposa que vostè m'ha de guiar?

- A la lluna.

- La lluna?

- En efecte, és l'encàrrec que m'han fet. Sàpiga, senyor Manuel, que tot això són faves contades. El senyor Poeta ens va explicar el tema de l'ou quan ens va venir a veure al despatx. I a nosaltres ens sembla molt bé, perquè com li deia Barcelona és avui una ciutat única al món pel seu tràfec de visitants i per la quantitat de coses singulars que hi passen, i la nostra obligació és servir al client per damunt de tot. Ara bé, com a bon professional que sóc, haig de cobrar-li la meva feina, no fer-ho seria anar contra aquest principi universal del salari que tots hem de cobrar, ja que sense sal, què faríem en aquest món? Per descomptat, el senyor Aede ja ens ha donat una bestreta suficient, però cal aquí ser exigents en el protocol, especialment envers la seva persona, perquè no sigui dit que vostè no ha sol·licitat ni pagat els nostres serveis, de manera que li proposo el següent: pagui'm un euro, preu simbòlic, ja ho veu, i com a complement, es compromet a tenir sempre unes bones caixes de puros havans. No cal que siguin primeres marques, amb unes breves normals en tinc prou. Vostè que fuma en pipa, segur que ho comprendrà. Està d'acord?

Sens dubte, els fums de la pipa que fumava sense fumar l'havien emmetzinat del tot, i va saber que a partir d'aquell moment no tindria més remei que seguir la lògica estrafolària que s'havia imposat a la seva vida. Aquell senyor Quinqué era tan real i tangible com ho era ell, però procedia d'una raó que no era la comuna, sinó la que tenia a veure amb l'ou i amb aquells relats dels titelles que s'havien insurreccionat a la Cambreta. No tenia més remei que seguir-los el corrent, sobretot ara que es veia fumant-se des de dalt, assegut al costat d'aquell senyor amb cara d'ocell.

- D'acord, senyor Quinqué.

Li va pagar l'euro, van encaixar les mans i el contracte va quedar segellat.

La lluna

- Sap, Manuel, la Lluna és un lloc que cal conèixer i visitar com a mínim un cop a la vida, és un destí que nosaltres, des de l'agència del senyor Mercuri, considerem tan important com ho pot ser Barcelona, París, Venècia, o la Meca pels mahometans, que si un no hi va, resta mancat d'alguna cosa important, coix, com qui diu, i per això convé anar al gra quan abans millor, sí senyor. Pensi que aquest satèl·lit és un dels miradors més importants que tenim al Sistema Solar, rigui's vostè del Tibidabo o de Montjuïc, un privilegi pels qui tenen la sort de trepitjar-la, des de la que es tenen no sols les millors vistes de la Terra, sinó de tot el conjunt que formen els altres planetes, els quals, malgrat les moltes llunes que tenen alguns, no arriben a la sola de la sabata de la que tenim a la Terra, llevat de Tità, per descomptat, la lluna que dóna voltes a Saturn, dues vegades més gran que la nostra, i amb unes vistes espectaculars i molt interessants, en trobar-se tan lluny del sol. Però deixem-nos de comparacions i fixi's vostè com la realitat supera les paraules per molt que les vulguem vestir d'excepcionals.

Atenia Manuel sense atendre i sense a penes donar-se compte que havia passat del banc dels jardins de Miramar a un seient excavat a la pedra d'un lloc que, en efecte, només podia ser la lluna, segons el paisatge que podia veure al seu entorn i per les visions que s'obrien a la seva mirada, d'un cel estrellat com mai havia vist. Però què carall havia passat? És que aquell diable d'en Quinqué aparegut del no-res tenia raó i realment es trobaven a la lluna?

Conscient de l'estat en què es trobava el seu client, que havia saltat de la superfície terràquica a la lunar en un tres i no-res, i tement per la seva integritat psíquica i física, ja prou afectada per l'ou que s'havia convertit en pipa i des de la que s'estava fumant assegut en un dels bancs de Miramar, el senyor Quinqué proclamà les següents paraules:

- Manuel, fixi's com de barat li ha sortit aquest viatge, que amb tan sols un euro s'ha saltat a la torera els gegantescos pressupostos de la Nasa que per enviar un coet a la Lluna s'hi gasten l'oro i el moro. La inversió que ha fet vostè, minsa i oportuna com poques, l'ha catapultat per raons imperatives del contracte a les *quimbambas* o a la quinta força, que diríem en català, tot i que aquí no ha de patir, que de forques per fortuna no n'hi ha. No senyor, la Lluna és un lloc tranquil i ideal per asseure's i pensar bé les coses, perquè no hi ha res per al bon estudi que allunyar-se dels escenaris habituals sense però perdre'ls de vista, ja que si un se'n va a Mart o a l'encara més llunyà Tità o Plutó, allà es quedaria amb un pam de nas, en no disposar de cap referència que li sigui familiar, mentre que aquí pot seguir veient la Terra amb els continents i les ciutats, que de nit deixen veure el malbaratament de les seves

lluminàries. Per altra part, li revelaré un petit secret que li pot ser d'utilitat, per si les mosques i perquè mai se sap, i és que aquí a la Lluna hi solen venir els finats del nostre món, ja que és costum i una tradició de la ultratomba que els difunts, un cop s'han quedat sense funció a la Terra, passin aquí una temporada. No pateixi, perquè en no disposar de cos, del qual se n'han després en morir, com tots sabem de sobre, no molesten ni tan sols se'ls veu, a no ser que s'hi fixi molt i en tingui una certa experiència. I malgrat molts estiguin enfurismats ja que tenen la impressió que la Pàl·lida Senyora els ha estafat, per a nosaltres els difunts són la gent més pacífica del món, a no ser que vulguem entrar en les raons dels qui no aconsegueixen morir del tot, atrapats per les seves emocions, sempre absurdes i endimoniadament exaltades, les quals poden arrossegar a la ruïna al més sensat dels mortals.

Escoltava absort i mut com una tomba en Manuel les paraules d'aquell guia que l'havia portat a la lluna. No entenia res i es trobava en un elevat estat de xoc, però sabia que en algun lloc hi deuria haver alguna explicació, ja que les coses en aquest món no solen passar perquè sí, sinó que sempre hi ha una raó darrere dels fets, per molt rebuscats i absurds que siguin aquests.

I llavors es va veure per un moment assegut al banc de Miramar, ficat en aquella atmosfera de l'ou i de la lluna, i va comprendre que aquell que havia pujat a la lluna era l'ell de dalt, el que es veia com s'estava fumant a si mateix, i que era una de les seves característiques aquesta llibertat que tenia d'enfilar-se on li venia de gust, tot i que va reconèixer que la companyia del senyor Quinqué havia estat molt oportuna.

De sobte es va sentir posseïdor d'una facultat que li eixamplava de cop els horitzons de la seva mirada, i va sentir alguna cosa dins seu que s'esquinçava, una mena de funda que fins llavors el cobria i que ara rebentava com un globus vell i cansat de ser-ho. Podia enfilar-se a les altures que volia i indagar pels llocs que fins ara tenia prohibits, per absurds i allunyats que fossin, i va comprendre la necessitat de tenir algú que el pogués orientar, donades dels colossals magnitud de les distàncies i dels enfocaments.

Es va veure de nou assegut al seient de pedra de la lluna, amb en Quinqué al costat que havia encès un puro, contemplant la imponent Terra que brillava com l'astre ple de vida que era. I aquella imatge fascinant del planeta el va posseir, atrapat per la seva bellesa i pels poderosos lligams que l'atreien a ella. Romangué extasiat i en silenci, absort per la visió que s'imposava a la vista, mentre de tant en tant li arribaven les agradables flaires del cigar que s'estava fumant el guia.

Al cap d'una bona estona, va sentir la veu d'en Quinqué:

- Manuel, veig que s'ha aclimatat més de pressa del que em pensava a l'àmbit de la lluna, un lloc dels millors per venir a descansar una estona i fumar-se un puro. Pocs en trobarà de més indicats, cregui'm. Li ve de gust un cigar?

No era una especialitat que conegués massa en Manuel, però donada l'excepcionalitat del cas, va considerar que no hi perdria res, sobretot ara que havia substituït la pipa de fusta per la pipa interior de l'ou que el fumava per dins.

- En provaré un, Quinqué.

Li va oferir aquest un havà, i després de donar-li foc, va perorar les següents paraules:

- Compréc que sent vostè un fumador de pipa, Manuel, es miri amb distància i una mica de recel i fins i tot d'escepticisme el cigar havà, però li puc ben prometre que no se'n penedirà. Ha de saber que l'esglaó secret i el gran assoliment dels doctors en pipa que fumen sense pipa, és ni més ni menys arribar a l'estat d'*aquell que es fuma un puro*. És un procés que té a veure amb la percepció d'un curiós paral·lelisme: adonar-se de que la Terra és també una cassola que vol entrar en combustió. Fixi's que si vostè, convertit en pipa, es deleix de fumar-se a si mateix, què donaria la Terra per ser ella també fumada per algú amb consciència de fumador? I quin altre fumador hi pot haver que no sigui vostè mateix, en adonar-se del paral·lelisme que l'uneix al planeta, convertit en una pipa ansiosa de ser fumada?

Va assentir en Manuel, convençut que entenia els raonaments lògics del senyor Quinqué, que s'expressava amb una convicció tranquil·la, que li va recordar alguns dels seus antics mestres d'escola, de quan encara es podia ensenyar fumant cigarretes a classe, com alguns que havia tingut de nen, senyors tranquils i escèptics però dotats de sòlida vocació, èpoques que havien passat a la història.

- Ara bé, fixi's, Manuel, que per fumar la Terra, que no té ni broquet ni tampoc els mecanismes de descens i d'ascens de la mecànica pròpia de la seva pipa interior, allò que es necessita és sobretot mobilitat i la llibertat d'anar on es vulgui, per arribar a tenir una bona perspectiva. I és aquí on entra de ple l'art de fumar-se un puro.

Se'l quedà mirant en Quinqué, per veure si l'havia comprès, i en veure que l'altre assentia com si en efecte ho hagués entès tot a la perfecció, va continuar parlant.

- Per entendre aquest procés, s'ha de saber allò que és i val un puro, el qual reuneix unes qualitats tals que d'alguna manera sintetitzen el planeta Terra en el seu conjunt, sense que aquest se'n pugui queixar. No per res els qui es dediquen a aquesta especialitat fumadora el consideren com un dels esglaons superiors de les Arts del Fum, sense arribar a les altures de la pipa, per descomptat. Per a aquests afortunats mortals, el puro havà reuneix una paleta de sabors inesgotable que podríem resumir de la següent manera: sabor a tròpic, a mar, a terra fèrtil prenyada de vida, a viatge transatlàntic, a lloro que sap parlar, que canta l'himne d'Espanya i que diu que el Barça és una llufa, a mulata, a moll de tots els ports del món, a vella impremta de caixa i

motllo, a polític honrat, a militar antic i valent, a català, a anarquista espanyol, a les Rambles de Barcelona i a Buda indi americà.

Irrefutable!, va pensar en Manuel excitat per la rara eufòria que brollava de les paraules del senyor Quinqué, semblant a la del fum de la pipa que era l'ou que se li havia ficat a dins.

- Fumar-se un puro és per tant fumar la Terra i fumar-se a sí mateix, i amb ella es fuma el món sencer, sí senyor, mentre contempla les estrelles que li parlen d'altres móns. Llavors, senyor Manuel, la Terra li ho paga augmentant les calories de la seva combustió, una escalfor que posa com qui diu al seu abast. Es comprèn que els astres que ens són propers, començant per la lluna, els altres planetes del Sistema Solar i el Sol imponent, siguin tots ells pipes enceses que no tenen qui les fumi, que és tant com dir que no tenen qui les pensi, motiu pel qual contempen al fumador de puros amb enveja i esperança, ja que de sobte intueixen que algun dia aquell humà també els podrà fumar a ells, ni que sigui amb l'artifici del puro, o potser d'algun altre instrument de plaer i de combustió encara per inventar. I aquests pensaments interiors dels astres ens condueixen llavors a mirar vers la Galàxia, que apareix com una gegantesca capsa de puros que el convida a ser oberta i explorada, ni que sigui amb la imaginació. M'explico, senyor Manuel?

- Més clar, l'aigua! Segueixi, segueixi, Quinqué!

- Fixi's, i això és una de les coses més curioses que hi ha, que aquest estadi avançat del que es fuma un puro, a causa de les ressonàncies sensibles que se li suposen, és associat pels entesos al planeta Venus, aquesta deessa de rang superior que regeix els mecanismes de l'atracció i la repulsió, i que sap molt bé com atraure la riquesa i el benestar que dona la feminitat al seu entorn, gràcies en part a la brillantor amb la que destaca de nit al firmament, com tots podem comprovar. Els misteris que Venus guarda a la seva part obscura tenen a veure amb els que descobreix aquell que es fuma un puro, el qual és recompensat en la seva gesta per l'alè de la deessa, sempre ambigu i perfumat. No cal dir que el fumador se'n protegeix gràcies al fum encara més poderós del seu havà, que parla dels minerals de la terra però que conté el foc del Sol emmagatzemat a les fulles del tabac cubà.

Va callar un moment en Quinqué, traient fum pel nas y abstret en el seu relat, com si fos el mateix cigar qui li havia dictat les paraules que feien referència a les intimitats del puro que s'estava fumant.

I llavors, mentre xuclava el fum i la gustosa textura mullada de l'havà que li havia donat el senyor Quinqué, va sentir en Manuel l'estranya sensació d'estar-se fumant no sols a ell mateix, sinó a la lluna sobre la qual romania, i a tot el seu planeta, la pròpia Terra, que s'estava davant seu amb la plenitud de l'astre ple de vida que és, la qual

manifestava amb aquesta presència ufanosa i esclatant el plaer de sentir-se fumada per ella mateixa a través del cigar de l'humà que l'estava fumant. Va comprendre també que la combustió del cigar tenia a veure amb la consciència o més aviat amb l'autoconsciència que tenia de si mateix, de la Lluna i de la Terra, la qual autoconsciència era una substància que es convertia en el tabac en combustió i en el fum especial que en sortia, creant un cicle de correspondències substantives, és a dir, que tenien a veure amb aquella substància de la consciència. Un fum que el vent no s'emportava sinó que era xuclat per un curiós procés d'osmosi invisible per a ell, per la Lluna i per la Terra.

Romangueren hores i hores als seients, allargant aquell cigar que semblava no acabar-se mai, fins que alguna cosa superior a ell l'obligà a tancar els ulls, sadollat d'aquella plenitud fumadora de la Terra que tenia al davant. En obrir-los, va veure que es trobava de nou a Miramar, sota el cercle de la Lluna que il·luminava el jardí on romania assegut al banc, amb el senyor Quinqué al seu costat.

El Castell de Montjuic.

Va ser impossible retornar a la rutina diària del taller. Definitivament, alguna cosa s'havia esquinçat dins d'en Manuel que li havia eixamplat la percepció normal de les coses. La metzina de la pipa que era la de l'ou que havia aparegut a la Cambreta l'havia dut als misteris interiors d'aquell fumar-se a sí mateix, i a la vegada semblava protegir-lo de la follia. Podia la realitat tirar per un o altre cantó, enfilarse a la lluna o anar-se'n al planeta Mart, que tot ho entomava, proveït d'un sentit comú que de comú ja no en tenia res.

D'on venia el senyor Quinqué? Hi havia una certa lògica entre la seva aparició i l'ou de la cambreta. Com si l'un hagués portat l'altre. Havien quedat per visitar el Castell de Montjuic, un lloc on feia segles que no hi anava. Semblava recordar que l'exèrcit l'havia donat a la ciutat, i que aquesta no sabia massa què fer-ne, després d'eliminar el museu de les coses militars, atractiu i pintoresc com solen ser aquesta mena de museus, una llàstima.

Es trobaren al peu de les vagonetes que puguen fins a dalt del castell, impecable el senyor Quinqué amb el seu vestit clar d'estiu i una camisa blanca amb el coll a l'aire, així com un barret de palla comú, un conjunt que semblava força fresc. També anava fresc ell, tot i que vestia d'una manera més informal.

- Miri, Manuel, quina vista més espectacular de Barcelona que es té des d'aquestes vagonetes!

- És veritat, senyor Quinqué! -ho deia mentre contemplava la vista, que era realment espectacular.

- Aquesta ciutat és un verdader regal als sentits dels qui se'n volen aprofitar. No és el cas de tothom, ja que he constatat que molts dels seus habitants la tenen per banal i massa dedicada als turistes, cosa que no deixa de ser veritat, clar, però pensi vostè el profit que se'n treu d'aquest allau de visitants!

- El problema, senyor Quinqué, és que només se n'aprofiten uns quants, sempre els mateixos, i la majoria de la gent no veu un duro de tots aquests beneficis, al contrari, la ciutat s'està fent cada dia més cara...

- Una veritat com un temple, sí senyor, però jo no em referia als profits econòmics, els quals compten, òbviament, i coincideixo amb vostè que haurien de ser per a tothom i

no només pels quatre espavilats de torn. La ciutat és de tots i tots haurien de ser-ne els beneficiaris. Jo em referia, però, a uns altres profits, els quals estan fora de dubtes i no tenen relació amb els diners.

- A què es refereix?

- Miri, una ciutat canvia i s'amplia en la seva manera de ser segons siguin diferents els ulls que la miren. Imagini's un lloc sempre vist pels mateixos ulls: un avorriment com una casa, ja que la gent tenim el costum de repetir-nos i ja se sap que la saviesa i la felicitat mundana, la que tothom busca, s'aconsegueix quan hi ha previsibilitat en les coses i en les rutines del dia a dia. Ara bé, una ciutat que és vista cada dia per milers d'ulls diferents, que procedeixen de països i cultures no sols diferents sinó fins antagòniques, aquesta ciutat s'enriqueix d'una multitud de mirades tan bigarrades i distintes, que, si té sort i no l'estripen entre tots, esdevé una verdadera caixa de sorpreses per als qui hi viuen.

Havia d'admetre que hi havia una certa lògica en l'argument del senyor Quinqué.

- Barcelona és un exemple perfecte d'aquesta multiplicitat de perspectives que provoca, gràcies als milions de turistes que la visiten. Pensi que cada persona la veu d'una manera diferent, ja que per molt massiu que sigui el turisme, les persones, malgrat l'efecte borrego del seu comportament, són per definició diferents les unes de les altres, i per molt mínimes que siguin aquestes diferències, la suma de les mateixes augmenta la distància dels enfocaments possibles, de manera que a la fi, l'objecte observat, Barcelona en aquest cas, es carrega d'una tal plètor de disparitats, a vegades del tot desbarrades, no li nego, que no hi ha qui la reconegui, cregui'm!

- Admirable! -no va poder més que afegir Manuel, davant la contundència dels arguments del senyor Quinqué.

S'ha de dir que al vell titellaire, aquest tema del turisme mai el va amoïnar gens ni mica, tot i que el coneixia perfectament, en ser un debat del que se'n parlava als diaris cada dia i la gent el comentava a l'hora del cafè.

- Ara fixi's del privilegi que tenen els barcelonins i tots els que vivim a Barcelona, de gaudir d'una ciutat que és moltes a la vegada, de manera que si un se'n cansa d'una, sempre en té a mà una altra, la qual s'amaga com qui diu darrere de la primera i a la que s'hi pot anar en un instant, sense haver d'agafar avions ni vaixells. Per això li dic que val la pena veure els costats lluminosos de la situació, perquè si només es fixa en els foscos, es perd unes alegries que li venen gratis i sense haver de sortir de casa.

Escoltava admirat el titellaire la lògica optimista del senyor Quinqué, tot comprenent que en exercir de guia, defensés la seva professió com els dentistes defensen la seva, malgrat els mals moments que aquests et fan passar.

- Però centrem-nos ara, senyor Manuel, en aquest Castell de Montjuic tan carregat d'història i que té la particularitat d'una situació panoràmica i estratègica sobre la ciutat de primer ordre. No per res se l'ha utilitzat diverses vegades per bombardejar-la, com segurament deu saber, en gaudir d'aquesta posició tan idònia pel que fa al tir dels canons, que antigament i no tant antigament necessiten una certa altura i proximitat per garantir l'efecte del moviment parabòlic dels projectils, no com ara, que els canons disparen des de distàncies siderals i amb una precisió que esgarrifa, admirable al cent per cent!

Qui li podia negar que tenia tota la raó del món?, pensà en Manuel amb un somriure.

- Per això val la pena entretenir-se en el seu recinte, entrant per les diverses portes que permeten arribar fins al cor mateix del castell, que és el seu pati magníficament pavimentat amb llambordes que li donen un aire antic i militar.

I mentre parlava en Quinqué, creuaren la primera porta que hi ha després de passar el fossat, i que t'obliga a passar per taquilla i pujar unes escales que condueixen al primer nivell exterior del castell.

Restà admirat en Manuel en veure aquella construcció de pedra, que havia vist mil vegades en el passat, d'un aspecte profundament casernari, i que ara veia com si fos la primera vegada, influenciat segurament per les paraules del guia, obstinat a treure tot el suc i profit que podia de la ciutat que servia. Tingué de sobte una sospita.

- Vostè, Quinqué, no és d'aquí, oi?

- Quina perspicàcia la seva, Manuel, que m'ha pescat a la primera, i això que ja començo a sentir-me com a casa, cregui'm. Ho ha notat per l'accent?

- En absolut, el seu català és perfecte, millor que el meu, li diria...

- Doncs llavors, perquè ho diu?

- Penso que només algú de fora és capaç de mirar-se Barcelona com la mira vostè, ja que els que som d'aquí, tot i que jo tampoc hi vaig néixer, la tenim més que vista i amortitzada segons el cas i els anys que portem a sobre. I de la mateixa manera que les persones amb l'edat ens avorrim de nosaltres mateixos, cansats de veure'ns sempre amb la mateixa cara, molts estenem aquest avorriment a la ciutat, la qual cada vegada ens satisfà menys i la veiem sempre pitjor de quan érem joves, no li sembla?

- De caixó, Manuel, de caixó! I me n'he adonat que molta gent no suporta que els turistes la vegin sempre tan alegre, maca i interessant, quan ells ja fa temps que li van treure tot el suc que podien i ara no accepten veure-la canviar perquè els fa sentir estranys a la seva pròpia ciutat. Cosa que comprenc i respecto. Ara, jo li diria que

poder sentir-se estranger a la ciutat on s'ha nascut, és el més gran dels privilegis que les urbs poden oferir als seus ciutadans, cregui'm, i per això a mi m'agrada sentir-me de Barcelona, encara que no ho sigui, perquè així em faig la il·lusió de que sóc un estranger de veritat i no un de fora que s'hi ha adaptat i que ja comença a ser una mica d'aquí. Em segueix?

- Més o menys, Quinqué, més o menys. I es pot saber de quin país és vostè?

- Sap que quasi bé ni me'n recordo? Pensi que l'agència del senyor Mercuri té delegacions a tot el món i joestic amb ell des de fa una pila d'anys, per dir-ho d'una manera succinta, tants que ja ni sé quants són, i per això tinc uns quants dubtes sobre la meua ciutat d'origen, tot i que em sembla que no vaig néixer a cap ciutat sinó en una regió d'aquestes de les que la Història acaba esborrant del mapa i que ni vostè ni jo sabríem trobar, per molt que la busquéssim, perquè si alguna cosa tenen les èpoques actuals i les antigues és que canvien la geografia del estats i de les nacions com si fos un joc dels més divertits del món, per desgràcia de les seves poblacions, que no en treuen cap diversió, sinó tot el contrari, desgràcies i penúries sense fi

- Així que ha treballat a moltes ciutats amb el senyor Mercuri?

- L'últim destí va ser Roma, imagini's quina ciutat, el centre del món per a molta gent, i amb el Vaticà pel mig, una ciutat museu de les que un mai es cansa de visitar. Però ara toca Barcelona, Manuel, vostè té la sort o la desgràcia, mai se sap del tot, de pertànyer a una ciutat que li ha tocat per destí ser de visita obligada. Molts pensen que tot plegat és un muntatge de *marketing* urbà sumat a aquest fenomen aleatori que són els capricis de la Història, aquesta senyora que gaudeix marejant la perdua dels infeliços humans que vivim a la terra. Però jo li puc ben assegurar que els mèrits de Barcelona són propis i originals, gràcies especialment a la seva arquitectura, que la fa única en molts aspectes.

Es van quedar en silenci uns instants, com si les lloances del senyor Quinqué a la ciutat haguessin envaït els minuts i l'espai que ara creuaven lentament en direcció al pati central del castell, pavimentat amb nobles lloses de pedra, on sota els porxos, a més de les entrades a l'antic museu, hi havia antigament algunes de les botigues de *souvenirs* de Barcelona més preuades pels entesos. Ara només quedava un bar amb una terrassa mig tancat per reformes.

Va veure que el senyor Quinqué es treia un cigar de la butxaca i que semblava voler dirigir-se cap al petit bar que hi havia a l'ombra.

- En vol un, Manuel?

- No gràcies, fumaré una pipa.

Segueren a la terrassa i els dos es posaren a fumar. Però només encendre la pipa, va comprendre Manuel que la pipa que de veritat acabava d'encendre no era la de fusta que duia als llavis, sinó aquella que portava dins i que segons les seves impressions, era l'ou de la cambreta que s'havia convertit en marmita o cassoleta. El *tercer* que s'ho mirava des de fora s'alçà d'immediat pati amunt, deixant els seus dos col·legues d'a baix entretinguts mentre l'un fumava l'altre. S'enfilà pels patis de dalt i dins d'una de les garites que hi ha als quatre cantons del terrat, va veure una silueta bellugar-se. No hi havia dubte, era en Perico del Vas Mig Ple.

El Consell d'ancians

S'hi atansà quan el Perico del Vas Mig Ple li feu un senyal que coneixia molt bé.

- Què fas aquí, Perico?

- Vigilant, Mestre. Quan cal, si cal, cal molt, tu ens ho vas ensenyar.

Parlava el titella amb la seva pròpia veu, la que havia posat a aquella sèrie dels Pericos, amb matisos per diferenciar els uns dels altres, és clar, ja que n'havia creat molts de personatges que duïen aquest nom, tots amb llurs particularitats pròpies a vegades ben subtils. Repetia frases d'alguna de les seves obres. Sabia també que al costat d'aquell Perico n'hi hauria d'haver més.

- I el del Vas Mig Buit?

- A la garita d'aquella cantonada -va indicar l'angle del quadrat que s'obria en diagonal.

Segur que a les altres garites també hi ha Pericos, va pensar.

S'acostà a la de l'esquerre, i va veure el Tranquil Perico, i a l'altre costat, va pescar el cos nerviós del Perico del Coet al Cul, incapaç d'estar-se quiet un instant. Tots movien les seves mandíbules de fusta i li arribava el soroll mecànic que feien, que es confonia amb el de les paraules.

En passar davant de la torreta que s'aixeca al mig d'aquell costat del pati superior del Castell, va veure que la porta s'obria.

- Ep, Mestre, per aquí!

Era en Roc i Guinardó, un fantasma que havia creat per a una obra que passava a Barcelona. Parlava en xiuxiueigs i tenia un rostre poc definit. Però en comptes de vestir-lo de clàssic fantasma, li va posar unes robes elegants d'època, a la manera d'aquests fantasmes senyorials que habiten als vells palaus i cases nobles de dos o tres segles d'antiguitat. També li va posar unes ales de vampir, que duïa plegades com si fossin una capa.

- L'esperen aquí baix...

Es ficà per la porta mig oberta, entrà en la foscor fresca d'aquella torreta que coronava el terrat del castell, i amb la mateixa facilitat amb la que es desplaçava per les altures, va començar a davallar per unes profunditats que primer tenien l'aspecte d'un escales de cargol que baixaven sense fi, per després sentir la sensació que era xuclat per una força que el portava molt endins sota la superfície de la Terra. I en un instant

es va veure en una sala fosca il·luminada per torxes agafades a les parets que semblaven excavades a la roca. Al centre hi havia un foc sobre un altar o tauleta rodona de pedra, i al seu entorn, s'estenien en cercle una vintena o més de rosegats setials de pedra sobre el que seien vells d'edats indefinides i de rostres treballats per segles o pels mil·lennis, els quals rostres hauria dit que eren tots de fusta. De sobte, va reconèixer aquelles cares: pertanyien a un grup de caps que havia modelat una vegada, en una època fosca i turbulenta, algunes de fusta i altres de ceràmica, sense saber què eren ni a qui representaven, deixant-se portar per les mans i per un estat d'ànim depressiu i torturat. Les havia oblidat completament a un racó del taller.

L'Aede, la seva vella marioneta que havia creat feia anys que també duia el nom de Poeta i amb la qual mantenia llargues converses sense paraules, romania en un dels setials al costat dels altres 'caps'. El seu rostre, malgrat la vellesa dels trets que li havia modelat, era una talla clàssica comparada amb les altres, totes elles gastades i deformades pel temps i per les gúbies quasi bé fins a la desfiguració, amb les mirades profundes d'uns ulls de vidre que llançaven guspires entre les tortuoses valls dels plecs irregulars de llurs cares.

- Manuel -va parlar el Poeta, que sempre s'havia caracteritzat per anar directe al gra, amb la seva veu greu i profunda- els Ancians et volen saludar. Tu parles avui per la meua boca. Els anys ens van ajuntar i a poc a poc hem arribat a comprendre'ns. Gràcies a tu s'han obert les velles portes, les que romanien tancades des de la nostra caiguda, quan vam ser condemnats a viure esclaus dels altres.

S'adonà Manuel que l'Aede seguia amb el seu deliri de la vella història dels titelles. Llavors, un dels vells més vells d'aquell consell d'ancians va parlar amb una veu que semblava sortir de profunditats abismals, en una llengua que desconeixia però de la que ho va entendre tot, com si l'hagués utilitzat en alguna ocasió i se n'havia oblidat per sempre. Deia el vell:

- Humà, les garanties s'han restablert i el temps es riu del passat. Nosaltres podrem tornar als nostres móns i alguns quedar-se aquí sempre que vulguin. La llibertat és sagrada i ens riem de les distàncies.

Li va semblar que els demás feien uns sorolls estrofaris amb les boques, semblava que es reien de les paraules amb estossecs del que potser era un acudit del vell orador però amb uns riures que procedien d'un borbolleig de fustes podrides.

- El Temps imposa les seves regles, però nosaltres ens en fumem. Hem triat Barcelona per raons evidents. El Poeta ens ha convençut, estem aquí per ajudar-te. Tu ets el constructor. Ens trobaràs a qualsevol racó, potser a Mart, on viu l'esperit batallador d'aquest vell guerrer. O a Venus, on el foc rosega les nostres carns de fusta. Les condicions són favorables.

Es feu un silenci. Les confoses paraules semblaven donar voltes per les parets de la sala de pedra, dotada d'un eco que allargava i modulava els sons a voluntat i segons un caprici estrofolari.

- Defallir és impossible. L'ou ens ha unit per sempre. Però tingues en compte una cosa: posar l'ou és fàcil. Construir l'Extravagància ja no ho és tant. Que el Temps, el Foc i la Fortuna t'acompanyin!

Digué aquestes últimes paraules a la manera d'una salmòdia grandiloqüent, que va tenir uns efectes sonors remarcables, i que provocà un esclat tal de grunyits i d'assentiments més o menys histriònics dels vells que tot plegat sonà com un espetec de castanyoles velles i esquerdades amb el que aquell consell d'ancians saludaven i s'acomiadaven de l'humà Manuel.

I mentre grunyien i gesticulaven cadascun al seu aire, s'anaren aixecant per desaparèixer en la foscor dels racons de la cova. Restà l'Aede immòbil. Amb un gest, convidà a Manuel a asseure's en un dels seients que havien quedat buits.

- Manuel, els vells ancians et volien donar les gràcies. Ho podries considerar un privilegi, però com ha dit l'avi dels avis, hi ha molta feina a fer. Estàs content del senyor Quinqué? L'agència Mercuri és una de les més cares i solvents.

- Sí, de moment m'està ensenyant a fumar pursos. Molt interessant, el senyor Quinqué.

- No s'aixeca l'Extravagància sense ajuda. Però tu ets l'arquitecte, i això és el que compte. I el temps corre, com ha dit l'avi dels avis.

- I els Pericos?...

- Una bona intuïció la teva, mai ningú va sospitar perquè en construïes tants quan normalment els titellaires només en tenen un o dos, de Pericos. Sabies que un dia et servirien, són llestos i no fan res més que allò que han de fer i per la qual cosa tu els vas construir. Busca'm quan em necessitis, Manuel. Ja saps que per la meva boca parla el teu pensament més profund.

S'aixecà i desaparegué en la foscor com els demés.

Manuel es va quedar al seient capbaix, la ment lliure i disparada, i alhora, amb ganes de veure al senyor Quinqué i de fumar-se un puro.

L'Observatori

El primer que va fer és atansar-se a un estanc i comprar un parell de caixes de pursos Brevas de Quintero. Li va agradar el nom i el color dels cigars i en preguntar a la dependenta si eren bons, aquesta li digué que no eren els millors del món però que en tot cas eren alguns dels preferits del fumadors més recalcitrants, de manera que sense dubtar-ho ni un minut, s'emportà les dues caixes.

De seguida tornà al bar de Montjuic, al pati interior del castell, on el dia anterior havia deixat al seu guia fumant-se un puro. Allí el va trobar, assegut on l'havia deixat. Quan en Manuel li va donar les dues caixes, complint així amb les condicions contractuals pactades amb el guia, aquest es posà contentíssim. N'obrí una, en tragué una breva, l'ensumà i somrigué satisfet.

- Ha donat al clau, Manuel! Les Bevas de Quintero són una de les meves preferides, tabac fort, sense la qualitat a vegades massa exquisida i punyent dels Cohibes o dels Montecristo, tenen en canvi la profunditat vegetal prenyada de sol dels que es fan respectar per la seva potència de foc i fum, amb un gust dels que triguen a marxar, cosa que permet distanciar la freqüència fumadora en una o dues hores. Les seves burilles s'estiren en el temps a causa de la humitat que agafen en disminuir, obligant a continuats encesos, cosa que sempre agrada sobretot quan es disposa d'un bon encenedor, com és el meu cas, un Ronson vell però que funciona com un rellotge. Llàstima que se li hagi de posar gas de tant en tant, però la benzina dels antics metxers d'abans acabava afectant el sabor del cigar, malgrat un s'hi podia acostumar. Però cregui'm, allà on hi ha un bon misto de fusta, dels llargs si és possible, oblidi's d'encenedors i de metxers. En definitiva, una Breva de Quintero és una molt bona elecció, sí senyor, i el convido a provar-ne un, tot i que trigarà una mica a valorar les seves qualitats, ja que es tracta d'un puro dels que es fan pregar per atorgar els seus favors.

Acceptà Manuel l'oferta amb gust.

- Fixi's, senyor Manuel, que si hem acudit a aquestes altures de la ciutat, les Altures de Montjuic, com l'anomenem nosaltres els guies, de 173m d'alçada sobre el nivell del mar, és que malgrat no poder competir amb els 512m del Tibidabo, es troben en canvi en una posició privilegiada pel que fa a la distància, ja que un s'hi pot enfilars en uns vint minuts a peu, anant ràpid i sent optimista, això sí, des de les mateixes Rambles. Això confereix a aquestes altures uns avantatges evidents en la seva condició d'observatori, no sols del mar, del cel i de les muntanyes llunyanes, sinó també de Barcelona, la qual s'estén obedient a la nostra mirada, ansiosa de ser apamada, compresa, abraçada i fins li diria que fumada, en ser les ciutats organismes que sense

ser vius és com si ho fossin, amb la particularitat de que la seva vida orgànica no ho és per si sola, sinó que depèn de la mirada privada de cadascú, per això es diu que hi ha tantes Barcelones com habitants conté, a les quals jo hi afegiria les dels seus milions de visitants.

Va fer una pausa que serví perquè els dos fumadors fessin honors a les breves que havien encès i que començaven a desplegar els seus fums d'aromes imponents.

- És important fer aquesta distinció, ja que seria fàcil equivocar-se i pensar que les ciutats tenen vida pròpia, quan la veritat és que no en tenen cap. Ara, això no vol dir que no siguin organismes vius pels qui la miren i l'habiten. I aquí hi ha un dels assumptes més delicats en referència al monopoli amb el que certs autors, polítics i grans corporacions pretenen apropiar-se'n, obligant-nos a visions úniques que serveixen als seus interessos, de les quals hem de fugir com del diable. Em segueix, senyor Manuel?

- Perfectament, Quinqué...

- Les persones de carrer, com és el nostre cas, ens hem de defensar d'aquestes pretensions reductores, cosa que no pensi que sigui fàcil, ja que les pressions són fortes. Fixi's en el meu cas, jo que sóc guia professional faria un pèssim servei als meus clients si només visitéssim aquelles coses que s'han establert com comunes i indispensables, no senyor, la professió de guia avui és una de les més serioses i responsables que hi ha, sempre i quan s'actui amb la suficient llibertat d'esperit, per descomptat, fent allò que et dóna la gana en comunió amb allò que li dóna la gana al client. No fer-ho seria traïr els principis del turisme, que són els de la llibertat individual, ja que no hi ha res que més agradi al turista que anar al seu aire i sentir-se lliure de les obligacions del dia a dia, sinó, perquè haurien de patir tant els milions de persones que es desplacen amb les tortures dels viatges i dels avions? Ja sé que em dirà que la massificació ha convertit en borregos els turistes, i qui li negarà que és una veritat com un temple, sí senyor, però a nosaltres no ens interessen aquestes veritats que són més aviat d'ordre sociològic i que serveixen bàsicament als periodistes i als entesos en la matèria, així com a l'esperit de queixa, avui per sort majoritari, perquè la queixa és important, qui ho pot negar?, ara bé, a nosaltres allò que ens interessa són els aspectes tangibles i vitals de l'assumpte, encara que a vegades s'amaguin sota la fullaraca dels fets. I què hi ha de més real i de més vital que l'esperit de llibertat i la visió particular de les coses que cadascú pugui tenir d'aquest món?

Escoltava amb atenció i una mica marejat les paraules del senyor Quinqué, que sumades al fum del puro, produïen un efecte recargolat de contradiccions que sonaven com un zum-zum de notes que s'estiguessin barallant entre si, no per fer-se mal sinó per produir sons bigarrats i complexos, de difícil catalogació, com si la boca d'aquell

guia que li havia tocat en sort fos una mena d'orquestrina d'instruments clàssics i nous que xocaven i competien en un galimaties retòric que no deia res però que tenia ressonàncies profundes en matèries d'índole obscura i jocosa.

- I és en aquestes Altures de Montjuic on la panoràmica observadora brilla amb més intensitat sobre la ciutat de Barcelona, i quin altre sentit pot tenir aquest castell construït amb tanta gràcia militar que la de ser l'Observatori des del que la ciutat es mira a si mateixa, si acceptem aquesta pertinença íntima de cadascú envers la urbs que ens ha tocat viure? Li haig de confessar que jo prefereixo mil vegades la cassoleta de l'atalaia del Tibidabo, una de les meves atraccions preferides, on hi pujo sempre que puc, amb unes vistes espatarrants, però la meva obligació com a guia és ensenyar-li a vostè els llocs més adequats dels existents a Barcelona, fugint de les preferències personals, no per això menys importants.

Les paraules del senyor Quinqué van catapultà aquell 'tercer' d'en Manuel que, armat amb la seva breva, s'alçà sobre els dos que s'estaven fumant al bar del pati del castell de Montjuic per desplaçar-se de nou al terrat on havia vist els seus Pericos feia un parell de dies. Anà directe a la torreta que l'havia conduït a la reunió dels Ancians i trucà a la porta. En Roc i Guinardó obrí i el deixà passar amb els seus xiuxiueigs cerimoniosos. Però en comptes de baixar les escales, les pujà dirigint-se a la part alta de la construcció militar que oferia la millor vista del castell.

Al seu costat tenia al Perico Perico, el més recalitrant i decidit dels seus Pericos, que l'acompanyava mut recolzant les seves manetes sobre el buit que separava els merlets de tipus triangular que coronen la torreta. Tenia un nas corbat a la manera dels putxinel·lis clàssics, uns pòmuls prominents i asimètrics, un mentó tort i uns ulls de vidre una mica esbojarrats. Els cabells els duia pintats al crani, molt ben pentinats, i lluïa un bigotet fi que li donava un aire d'una certa responsabilitat seriosa, traïda per les asimetries del rostre i la mirada enfollida.

- Has vist, Perico? Aquest serà el nostre punt de partida. Des d'aquí es veu Barcelona a la perfecció, és important tenir una visió de conjunt. Vull que portis els comptes. Instal·la't en aquest terrat i apama les distàncies.

Va veure que al seu costat es trobava el senyor Quinqué. Havia pujat també les escales? Li havia obert la porta el fantasma?

- Veig que és persona de decisions ràpides, senyor Manuel! El tremp militar que inspira aquesta fàbrica de pedra s'ajusta al cent per cent a l'esperit de les necessitats, en sóc molt conscient. Mart parla avui per la seva boca!

- D'entrada, Perico, posarem aquí dues gandules i una tauleta.

- Fet, Mestre.

- Faré dibuixos i mapes. Miri, Quinqué, ja podem seure!

En efecte, en Perico Perico estava instal·lant les dues gandules que havia demanat el titellaire. Ningú es preguntà d'on havien sortit. Es donava per descomptat que aquí les coses s'havien de fer ràpid. Una tauleta, amb quaderns i llapis, va aparèixer d'immediat entre els dos seients.

Sens dubte havien entrat en la lògica dels vells titelles, aquella de la que van fer gala els dos trapelles de Kalim i Kilam en la seva dramàtica història del titellaire a la força, quan els decorats i les escenografies es muntaven segons indicava la voluntat dels dos protagonistes. Però aquí tot tenia una realitat aclaparant, si més no la corresponent al 'tercer' que s'ho mirava des de dalt mentre es fumava un puro.

Però no estava per disquisicions en Manuel. La reunió amb els Ancians li havia encès un foc que no s'estava de romanços. S'imposava execució, cosa que lligava amb el seu tarannà expeditiu, acostumat a fer realitat les formes que sorgien de la imaginació a través de les mans. Però l'etapa dels materials i dels processos lents de construcció estava superada. Havia entrat en un dinamisme diferent, on la necessitat s'imposava sobre la possibilitat, a remolc aquesta de la primera.

Sabia també que l'Observatori seria la seva plataforma d'enlairament.

- Segui, Quinqué. El millor que podem fer ara és esperar que es faci fosc.

Ocuparen les gandules. Per a ell, deixar passar les hores no era perdre el temps. Al contrari, s'alimentaria del temps, el mateix que nodria l'ou de la seva pipa interior.

L'altra cara de la lluna.

La necessitat de construir l'Extravagància havia quallat com si fos una d'aquestes inspiracions que t'arriben de cop, una idea sense dubtes. I potser aquesta era l'explicació de l'ou, perquè posats a pensar-hi, què hi pot haver de més rodó, afirmatiu i incontrovertible que un ou?

Sí, ho havia de reconèixer, la ciutat se li havia quedat petita. S'hi ofegava des de feia temps i per això alçaria ara les noves altures. Més que escapar-se, la solució era col·locar-s'hi d'una altra manera. Plataformes d'enlairament i de visió àmplia. De fet, un cop instal·lat a la gandula al costat del senyor Quinqué, i en el moment precís en què el satèl·lit va aparèixer a Orient sobre la línia del mar, es va veure de nou assegut a la cavitat de pedra de la lluna en un canvi instantani de paisatge. Però la Terra no apareixia enlloc.

- Som a la part fosca de la lluna, Manuel -aclarí en Quinqué.

- Ja ho veig, Quinqué.

- Què busca a la lluna, Manuel?

- D'entrada, veure el cel amb les estrelles sense que la llum del nostre planeta el tapi. I segona, l'altre dia em va parlar dels difunts. Sento curiositat sobre aquesta qüestió.

- Ho comprenc, Manuel, sol passar a la gent d'una certa edat que, si em permet la franquesa, se senten una mica propers a aquestes etapes postremes, amb un peu a l'altra banda, com qui diu. Però no es pensi que les coses se li aclariran així com així, no, senyor Manuel, perquè les qüestions de la Ultratomba, malgrat semblar molt senzilles, i en realitat ho són, no hi ha manera d'entendre-les a no ser que sigui a garrotades, és a dir, per l'experiència pura i dura, que en aquest cas no té volta de fulla, perquè un cop l'has petat, per dir-ho d'una manera simpàtica, és impossible tornar enrere. I fins i tot així, no hi ha déu que les entengui, aquestes qüestions, cregui'm. És una d'aquestes coses que, si ho pensem bé, tampoc necessita tanta explicació, perquè és de caixó que tot allò que neix, mor, per simple llei de vida, perquè d'això es tracta la vida, de néixer i morir, és a dir, d'anar seguint el ritme de la generació que des de sempre s'ha establert d'aquesta manera. El problema és que els humans sempre li volem donar la volta a les coses, i no ens ha d'estranyar que sigui així, perquè no em digui que això de néixer i morir no té els seus enigmes, sobretot quan et toca a tu, vull dir, a algú que n'és conscient, perquè les formigues, els gats o fins i tot els gossos, malgrat ser més humans que els humans, com tothom diu, neixen i moren amb una acceptació total, sense necessitat de buscar tres peus al gat.

Assumeixen que la vida comença i s'acaba, i *c'est finit*, com diuen els francesos. Em segueix?

- Al peu de la lletra, senyor Quinqué

- Vull ser franc amb vostè, senyor Manuel, sàpiga que jo sóc un guia turístic i molt em temo no poder-li ser de massa utilitat en aquesta mena de qüestions, que potser necessitarien un altre tipus de guia, però una cosa que he après en la meva professió, sense voler-me ficar allà on no em criden, i sense voler caure en intrusisme de cap mena, per descomptat, és que un cop un se n'ha anat a l'altre barri, deixen d'haver-hi guies, en el seu sentit tradicional. Vull dir que un s'ha d'espavilar per si sol i bastar-se amb allò que ha après de viu, que és en definitiva el seu bagatge, perquè si un mor buit, serà un difunt buit, com és de caixó que sigui, i si un mor ple, doncs serà un difunt ple. Pensi que les persones que moren amb expectatives elevades, potser la sort els permeti pescar-ne alguna, de les que es refereixen als temes del més-enllà, mentre que si mor escèptic i descregut, el més lògic és que no trobi res, tot i que en aquesta matèria, l'experiència ens diu que les sorpreses estan sempre a l'ordre del dia.

Es van quedar en silenci, rumiant les últimes obvietats que havia desgranat el senyor Quinqué, que deixaren molt pensatiu al titellaire.

La cara fosca de la lluna era, en efecte, fosca, amb un entorn rocós que semblava fet de carbó, tan negre i fosc es veia, però en canvi, el cel apareixia ple d'una tal activitat lumínica de les estrelles, que un es quedava atònit i meravellat davant de la pigmentació lluminosa que s'hi veia. Contemplant aquell tros de firmament sense cap atmosfera pel mig, era fàcil imaginar altres móns amagats en aquella infinitat d'astres que s'estenien per la immensitat de l'univers, el qual no semblava tenir fi. Recordava Manuel les diverses teories sobre l'Univers que havia après al llarg dels anys llegint diaris i revistes, i les distàncies se li aparegueren encara més distants i llunyanes del que un podia imaginar.

Quantes constel·lacions tenia a la vista? Quants d'aquests estels pertanyien a la Via Làctia? De fet, poca cosa podíem imaginar els humans d'aquestes dimensions siderals, fets com estem a una escala tan petita i condicionats per aquell ciclisme que en Quinqué havia abans citat, la vida. Potser la vida és una simple forma provinciana d'existència, dins la grandària de l'univers, pròpia d'aquesta petita comarca que és la galàxia, i existeixen a altres llocs formes distintes, no subjectes als cicles de la vida, capaces de tenir consciència i pensar més o menys com nosaltres.

Va recordar llavors la història dels titelles i allò que li havia explicat l'Aede, i malgrat la inversemblança del cas, va haver de reconèixer que uns éssers fets de fusta poden escapar-se dels mecanismes de descomposició de la vida, tot i que la fusta també s'espavilla i es podreix, com tots aquells ancians que havia vist bé demostraven, en

provenir la fusta d'ésser vius com són els arbres. Però sempre es pot substituir un tros per un altre, com fan els robotistes. Prou ho sabia ell que era titellaire. I tanmateix, malgrat la seva immortalitat i el fet d'haver vençut la mort, aquells vells titelles han acabat tornant al nostre sistema solar, incapaços de viure lluny de la fragilitat dels seus antics manipuladors, fets de carn caduca. Perquè l'havien ajudat a posar l'ou, si no era per una necessitat desesperada d'estar prop dels animalets humans? Era un tema que hauria d'aclarir amb l'Aede.

- Intueixo, senyor Manuel, que la visió d'aquesta immensitat el du a qüestionar no poques coses de la nostra existència terràquïa, com és de caixó que passi, sent potser aquest un dels efectes més recurrents que produeix la lluna als seus visitants. Sàpiga que sempre ha estat una tradició dels antics personatges importants del nostre món acudir a la lluna per pensar, meditar i gaudir de les hores. Bé, en realitat aquests seients pertanyen al senyor Mercuri, per a qui treballa, el qual en sol fer ús exclusiu quan té ganes de fumar-se un puro. Per això la nostra agència és la millor per a aquest tipus de viatge, cosa que el seu amic l'Aede sap molt bé. Per cert, veu aquell astre que brilla en aquella punta? És el planeta del senyor Mercuri. És una sort veure'l, ja que en estar sempre prop del sol, costa molt de distingir.

Va recordar en Manuel que Mercuri era el planeta que gira més a prop de la nostra estrella, a una velocitat espantosa i amb uns dies llarguíssims, cosa que propicia que a la cara que dona el sol, hi faci una calor d'espant, mentre que a l'altra cara, hi faci un fred que pela. Li comentà aquest aspecte al senyor Quinqué, el qual contestà:

- Té tota la raó del món. Amb franquesa, no és un planeta per a passar-hi una temporada llarga. Amb un parell d'horetetes i mentre es posi al punt mig entre les dues cares, en tindria més que prou. Es comprèn que el senyor Mercuri tingui aquesta segona residència a la lluna, tan a prop de la Terra, el seu lloc predilecte. Diuen que encara hi ha un planeta més proper al sol, Volcà, el qual, malgrat la seva existència insegura, és un dels llocs més recomanables per visitar. Però no abans de passar per Mercuri.

- Quinqué, crec que s'imposa una visita al planeta del senyor Mercuri.

- Ho diu de veritat? Em deixa parat, Manuel, no l'hauria imaginat tan decidit. Però ja sap que estic al seu servei i per això m'han contractat. Això sí, li demano que sigui una visita ràpida, cada dia em costa més aguantar les temperatures extremes, siguin de fred o de calor. I oblidi's dels puros: allà, o es consumeixen en un no-res, o duren una eternitat, congelats com una barra de gel.

- I nosaltres, Quinqué?

- No pateixi per això, Manuel, l'agència Mercuri garanteix la seguretat dels seus clients.

Mercuri

Deia Quinqué que s'havia d'aprofitar aquell moment en què Mercuri era visible, ja que la seva proximitat al sol el feia un planeta difícil de pescar. S'armaren els dos d'una de les breves comprades pel titellaire i les encengueren, traient fum en l'atmosfera buida de la Lluna com dues locomotores. Va tancar els ulls Manuel, gaudint del cigar, que havia après a fumar amb la ment, en tractar-se d'un artefacte de fer fum tan carregat de ressonàncies terràquies, com li havia explicat el guia. Els minuts s'escolaren.

Quan els tornà a obrir, s'adonà que eren a un altre lloc. Havien passat a un paisatge força semblant al de la Lluna però amb unes diferències notables: feia una calor de mil dimonis, i el Sol, l'astre major del nostre Sistema Solar, amb un diàmetre considerablement més gran del que veiem des de la Terra, romania a un cantó del cel, com una bola de foc imposant la seva presència. El primer que notà és la velocitat en què el puro s'acabà: amb una única pipada, s'extingí com a cigar.

- Mercuri és un dels llocs ideals per veure el Sol d'a prop. No ens hi estarem gaire, ja li ho he dit, quedariem ben torrats els dos si persistíssim en la nostra contemplació. Lloc perfecte per fer bronzo, això sí, més d'una vegada he pensat en com els turistes que estimen tant la platja i el sol d'Espanya se'n podrien beneficiar. Amb cinc minuts tindrien el color que a la Terra triguen un mes a obtenir. Deformació professional, què vol que li digui, senyor Manuel, però no me'n puc estar de pensar el millor pels meus clients. Sens dubte seria un negoci rodó pel senyor Mercuri i la seva agència, per descomptat.

El Sol vist de tan a prop era un misteri total. Sense mirar-lo directament, en ser impossible resistir la seva potent radiació, va saber que l'astre que donava vida al planeta Terra era l'enigma principal de la nostra existència. Una incògnita tan gran com ho pot ser el mateix Univers, aquesta totalitat farcida de bilions i bilions de sols que els astrònoms, amb paciència de sant, exploren i apamen com si fos possible treure'n l'entrellat. Per un moment va pensar si aquest Univers tan gran no era més que un joc per entretenir als humans de la Terra, oferint la part visible dels sols i els seus espetecs lluminosos, amb els seguicis planetaris que els acompanyen, mentre amaga tota aquella part que els científics diuen oculta, la matèria i l'energia fosca, la que no es veu però que se sap ocupa un lloc i conté una massa també 'fosca'...

Aquesta foscor l'excitava. Era la mateixa foscor que envoltava tot allò que veiem, fora i dins de la Terra, una zona negra que ell s'imaginava com una pàgina en blanc on els pioners hi anirien escrivint els seus relats d'aventures.

- Té tota la raó de pensar el que pensa, senyor Manuel, ho he endevinat per la seva mirada intensa envers l'astre i envers la foscor que l'envolta, ja que en no haver-hi atmosfera a Mercuri, tampoc hi ha els cels de color blau que tenim a la Terra. Per això és tan important visitar ni que sigui una vegada aquest planeta. Fixi's que a més de ser un dels millors observatoris per contemplar el Sol, també ho és per pensar la Lluna, ja que són moltes les relacions que hi ha entre aquests dos astres, que un diria que són germans per les semblances físiques que tenen, sent la Lluna la lògica segona residència habitual del senyor Mercuri quan necessita descans i reflexió, mentre la Terra se la pot considerar com el seu lloc de treball, ja que l'agència que hi té dona moltíssima feina. Pensi que el senyor Mercuri podria estar tot el sant dia fumant puros i tocant-se la panxa al seu observatori de la Lluna, i en canvi prefereix ser fidel a qui sempre ha considerat els seus clients, segons estableixen els múltiples acords contractuals signats al llarg del temps, ja que si una cosa té el senyor Mercuri com sagrat, és el compliment d'un contracte, sigui de la mena que sigui. Una persona molt atenta sempre a les transaccions comercials i a la valoració de les monedes, sí senyor!

- Ja veig que són uns grans professionals, senyor Quinqué!

- Ho som, ho som, Manuel!

S'adonà el titellaire que el seu guia parlava amb una certa eufòria, que va suposar efecte de la proximitat del sol, que calenta les ments i excita els càlculs de resultats. Va pensar que la carrera de titellaire no li havia donat masses dividendes, malgrat la dedicació profunda i entregada a la seva professió, per un simple motiu: mai se n'havia preocupat. D'alguna manera, donava per fet que una carrera en la que un fa el que vol, ha de ser rendible per necessitat i obligació, no per enriquir-se, sinó per anar tirant i viure amb una certa normalitat. I així havia estat, en efecte, però reconeixia que s'havia oblidat potser massa d'aquests aspectes de les relacions mercantils, sempre delegats als seus ajudants i finalment desatesos completament. Ara vivia gràcies a una pensió discreta que no li donava masses alegries però tampoc les necessitava.

- Els comptes de resultats són importants, això és evident, però sense que ens hagin d'obsessionar. Aquest és el meu lema: viure bé i deixar viure. Els que per viure bé no deixen viure els demás, la veritat és que no són dignes d'elogi, senyor Manuel, crec que això és de caixó. I els que no volen viure bé i tampoc deixen viure els demás, aquests són doblement nefastos i censurables. Pensi que en el camp de la meua professió, n'està ple de gent així: persones que viuen enganxats a la feina treballant com burros i que ofereixen uns serveis indignes capaços d'amargar la vida al més alegre dels turistes. Ens oblidem a vegades que l'economia és sinònim de saviesa, i separar aquests dos conceptes és tan aberrant com separar a dos amants que s'estimen. Com diem els catalans, i permeti'm que m'hi inclogui, la pela és la pela, i Barcelona és bona si la bossa sona, i tant si sona com si no sona, Barcelona és bona.

Això és de caixó. Però convindria insistir en que la bossa sona si Barcelona és bona, perquè si no és bona, potser soni, la bossa, però sonarà malament. I per això el senyor Mercuri s'hi troba tan a gust en aquesta ciutat, perquè per regla general és de les que sap cuidar les dues coses, amb alguns alts i baixos, com és lògic i necessari, sent la nostra una de les agències més actives i sol·licitades de Barcelona. Una capital que ho ha estat sempre pel que fa a fumadors i venda de cigars, cosa d'una gran importància, com és fàcil d'entendre!

Sabia Manuel que el Sol a Mercuri passava molt a poc a poc, per la llarga duració dels dies, cosa que explicava l'excitació mental del senyor Quinqué i la seva pròpia, que començava a sentir amb força.

- Ja veig que sent la calor, senyor Manuel. Pensi que la temperatura en aquest planeta quan és de dia passa dels tres-cents graus, cosa que seria impensable aguantar a la Terra, i quan és de nit, baixa a cent setanta graus sota zero, però si aquí se suporta, és perquè el nostre viatge és de mena especial, per no dir espacial, amb les garanties que la casa Mercuri ofereix sempre als seus clients, ja que no seria de rebut deixar que ens socarriméssim a la primera de canvi. Això sí, no s'ha d'abusar d'aquest privilegi, per lògiques raons de salut i d'economia vital.

I baixant la veu, com si li expliqués un secret, va afegir:

- Sàpiga que aquí el sol surt dues vegades, s'ho imagina?, una curiositat ben inusual, és a dir, quan surt s'amaga de nou per tornar a sortir de seguida i seguir el seu curs fins arribar a la nit. Diuen que aquesta és la raó de la duplicitat que sempre s'ha atorgat al senyor Mercuri, obligat a veure sortir el sol per duplicat, cosa que explica l'atenció que sempre ha mostrat envers els altres, sent la comunicació i el bon tracte amb la gent una de les seves qualitats més apreciades. S'hauria d'afegir aquí el seu interès pels turistes, els quals sumen la condició d'estrangers al gust pels negoci que desperten, sent una indústria que no ven ni produeix res, sinó que es basa en les bones paraules i les il·lusions del públic i del producte, com fan vostès la gent del teatre, que venen fum i ficció. Per això aquest planeta té tan poca cosa, en ser un paisatge de roques i cràters semblant al de la Lluna, com si fos un escenari dels seus però sense decorats ni teló, ja que l'important no és tant la realitat de les coses com les paraules que la canvien i se la inventen. Una zona de pas, jo diria, sobretot pels difunts que venen de la Lluna per seguir el seu curs mortal, potser amb la intenció d'arribar al Sol, tot i que abans s'ha de passar per Venus, clar...

Es quedà Manuel pensatiu en oir les paraules del senyor Quinqué, que havien tocat un tema que el coïa per dins des que havien arribat a la Lluna. Aquest trànsit dels difunts pel satèl·lit l'havia intrigat i va saber llavors que era des de la distància de Mercuri que havia d'enfocar la qüestió. I de sobte va comprendre el sentit d'aquells salts que havia

fet de la Terra a la Lluna, i de la Lluna a Mercuri: disposar de perspectives i d'angles d'observació prou llunyans per poder captar el pinyol de les coses. Si era cert que els morts seguien aquest camí, molt millor fer-ho en vida per entendre un mínim la qüestió. I per això era important l'Extravagància, que donava consistència i substància al saber que guiava els periples de la vida i de la mort.

En efecte, vist des de la Terra, té lògica que les ànimes dels difunts romanguin com qui diu flotant pels espais propers als escenaris de les seves vides, afectats pel desig de voler seguir estant a prop dels seus éssers coneguts i estimats. Però alhora s'entén que aquests mateixos difunts sentin la necessitat profunda d'allunyar-se d'aquests escenaris, els quals van gaudir i patir en vida, més que res perquè mantenir-s'hi enganxats els sembla quelcom d'insà i un despropòsit total i absolut. Quin sentit té romandre on no hi pintes res? D'entrada, deu ser una gran sorpresa per a moltes d'aquestes ànimes constatar que un cop finats, segueixen amb una certa consciència dels fets. Així que tenien raó els que propugnaven una vida més enllà de la mort?, es pregunten consternats. Clar que de seguida s'adonen de que de vida no en tenen res, ja que el cos, que és allò que encaixa en els paràmetres del que s'anomena vida, no sols l'han perdut sinó que el veuen podrir-se a una velocitat d'espant. Llavors si no tenen vida, què tenen? Perquè aquesta consciència de seguir sent algú sense figurar enlloc no deixa de ser una contradicció i un impossible com una catedral. Una consciència que no es pot mirar enlloc, perquè els miralls no els reflecteixen per molt que els vidents insisteixin en la qüestió, i si una consciència no es reflecteix, no trigarà gaire a deixar de ser consciència, en ser la seva principal característica el fet de poder veure's a si mateixa, ja que una consciència que no es veu ni sap que és una consciència, s'acosta a allò que són els animals o les pedres quan volen pels espais amb ganes d'entrar en l'atmosfera d'algun planeta o de col·lidir directament a la seva superfície, els quals són però no saben que són. I sens dubte hi deu haver un neguit quasi desesperant de trobar alguna superfície on reflectir-se i saber que se segueix sent consciència que se sap conscient, és a dir, autoconscient.

El senyor Quinqué, que se'l mirava i semblava seguir els seus raonaments tot i que s'expressava només amb la ment, va intervenir en aquell punt:

- Senyor Manuel, em deixa parat de la perspicàcia dels seus pensaments, que donen al clau en coses de les que són molt difícils de parlar, per la raó simple de que ningú en sap un borrall. I s'explica que això sigui així pel fet de trobar-nos a Mercuri, que del conjunt dels planetes, és el més mental de tots, sens dubte per la proximitat del sol i per la força que els seus raigs donen a les radiacions mentals, de per si molt dèbils, però que aquí puguen de nivell i de volum, motiu pel qual podia sentir-lo a la perfecció com si estigués parlant en veu alta. És per això que el senyor Mercuri és considerat el més intel·ligent i previsor de les personalitats eminents que habiten al nostre Sistema

Solar, armat com estar d'una capacitat mental de càlcul elevada a unes potències difícils de copsar. Admirable al cent per cent!

En Manuel, animat per les paraules d'en Quinqué, va continuar pensant amb aquelles paraules que eren sentides pel seu guia com si fossin dites en veu alta.

- Seguint allò que deia de la consciència dels difunts amb ganes de perdurar, és obvi que en no trobar on reflectir-se en els àmbits de la vida, que són els que ocupen la totalitat del planeta Terra, es vegi obligada a mirar més enllà, adreçant-se a les realitats que ofereix el cel: de dia el sol, i de nit la Lluna i les estrelles. El sol poc els pot servir, a les ànimes: la seva potència fa impossible mirar-lo a la cara. A més, amb tanta llum se senten diluïdes i cruspides per una força major. Clar que és possible que moltes prefereixin aquest destí de dissolució lluminica, com feien tantes ànimes de l'antic Egipte, que se sumaven gustoses al seguici de la barca de Ra. Ara bé, les ànimes contemporànies amb ganes de pervivència deuen buscar la foscor de la nit i fixar-se en les estrelles, que d'alguna manera els permet reflectir-s'hi, ni que sigui per uns fugaços instants. Però és lògic que sigui la Lluna la que s'ofereix com a mirall perfecte a les ànimes. Astre anímic per excel·lència, els humans sempre l'hem vista com un astre interior, que obre portes amagades de la imaginació a poetes, somiadors i enamorats, potser perquè sabem que en ella no hi ha res i hi habita un buit sense atmosfera. Un astre que a més té dues cares, la oculta i la visible, i que ha servit des de sempre als humans a trobar els rostres oposats d'allò que som i fem. Això explica que la Lluna actuï com una mena de xuclador d'empatia envers les ànimes, i que aquestes s'hi deixin portar ansioses de deixar els paisatges de la vida, buits ja de significació per a elles, i s'adrecin als dominis del nostre satèl·lit, buscant la verificació de llur existència. No li sembla, Quinqué?

- Estic totalment d'acord amb vostè, Manuel, tot i que jo mai ho hauria expressat amb aquestes paraules, i per això m'admira i m'agrada encara més el que sento, perquè no hi ha res com escoltar dir les mateixes coses amb diferents llenguatges, accents i colorines. Perquè hi ha un misteri aquí amagat dels més divertits del món, i és que en el fons les coses són com són i cadascú les veu i les diu a la seva manera, sense que aquesta variació canviï per a res el seu significat i la veritat d'allò que diu, d'una importància sempre molt relativa. No ho troba admirable al cent per cent?

- Ho és, Quinqué, ho és. I em pregunto perquè estic parlant de coses que no sé i de les que a més és impossible saber-ne res, ja que sobre tot allò que ocorre després de la mort que jo sàpiga ningú encara n'ha fet un relat capaç de passar per un examen rigorós dels fets i pugui ser signat per un notari.

- Potser en això s'equivoca, Manuel, si té en compte que en aquest àmbit del Sistema Solar, el senyor Mercuri exerceix com qui diu de Notari, en ser ell l'escrivà que s'ha

encarregat sempre de testificar i posar en lletra escrita o parlada els fets ocorreguts. No per res se'l considera l'inventor de l'escriptura.

- Vol dir que la raó de tot plegat és perquè ens trobem en aquest planeta estrany tan a prop del Sol?...

- En efecte, Manuel. Tingui en compte que Mercuri és un planeta que s'assembla molt a la Lluna en composició i personalitat, si descomptem aquests trets d'excitació mental que atorga el veïnatge del sol. Aquesta semblança fa que els dos planetes s'emmirallin i des d'un i l'altre sigui fàcil esbrinar alguns dels seus secrets més íntims. Per això es diu que si vol mirar bé la Lluna, vagi-se'n a Mercuri, i a l'inrevés, per veure bé Mercuri, faci-ho des de la Lluna. Des de la Terra, del nostre satèl·lit només veurem allò que ens inventem i hi projectem en les nostres insensateses i els nostres deliris, base de l'art i la poesia, per descomptat.

- Potser això expliqui que els difunts, en arribar a la Lluna, pateixin un daltabaix monumental, en constatar el buit que hi regna, tan lluny de les plenituds que hi posàvem des de la Terra. També permet imaginar que les ànimes de sobte es comencen a veure entre elles, cosa que si bé les salva de la inanició, en veure's reflectides les unes en les altres i per tant certificades en llur existència, per l'altre costat, cauen com qui diu a un règim de societat anímica que arrossega tots els vicis i els mals costums de quan eren vius. És a dir, en comptes de sentir-se lliures ja de les bestieses humanes i de les emocions enfrontades i perniciososes, s'hi veuen immerses de ple, sense possibilitat de distanciar-se'n, almenys en una primera instància. Un infern!

Es feu un silenci estrany.

- Vol dir, Quinqué, que tot això ho dic perquè en certa manera ho estic veient a la Lluna des d'aquí?

- Sí senyor, aquesta és la raó, ja li he dit que Mercuri és el millor observador de la Lluna, em refereixo a una observació objectiva i real, sense les atmosferes de la imaginació humana, gràcies al tarannà tan peculiar d'aquest planeta que no s'està de romanços i pel qual dos i dos fan quatre i deixis de ruqueries.

- Admirable, Quinqué!

- I fixi's Manuel que aquest Infern amb el que fa un moment ha descrit la situació dels difunts a la Lluna, s'acaba quan aconseguixen distanciar-se'n gràcies a pescar el seu mirall natural, que no és altre que Mercuri! Es produeix llavors un fenomen curiós: de sobte la Lluna ja no els interessa més. Han sabut extreure'n la certificació de llur existència, objectiu principal de la seva fuga de la Terra, però romandre atrapats en els vaivens emocionals de les altres ànimes els resulta del tot insuportable. Necessiten un altre mirall, que només els pot oferir Mercuri, el qual certifica la veritat dels números i

de les faves comptades. Ara bé, aquestes faves comptades no deixen de ser un xoc i un espant per a molts, no en tingui cap dubte, donada la mania dels humans de viure fora de la realitat, per damunt o per sota de les seves possibilitats, sense portar la comptabilitat exacte de llurs guanys i pèrdues. S'imagina la vergonya i el xoc que senten molts quan es veuen despallats en llur engany, tan enganxades estan les seves ànimes a aquestes impostacions falses?

- Horrible!

- Ja veig que no és el seu cas, que poques vegades ha estirat més el braç de la màniga, però ho és d'una gran majoria dels mortals, no s'ho pot pas imaginar!

Es quedaren callats, contemplant les imatges que eixien d'aquesta relació tan estranya entre la Lluna i Mercuri. Van veure llavors el misteri de la doble sortida del sol, ja que entretinguts en la conversa, no s'havien adonat del pas del temps i de com el sol havia baixat i tornava a sortir per un dels costats del planeta. Va dir en Quinqué:

- Fixi's, senyor Manuel, com de savi és aquest món en el que ens trobem, que és capaç d'oferir solucions allà on semblava que no n'hi havia. Perquè aquest fenomen tan insòlit de la doble sortida del sol dóna a les ànimes que es veien ja condemnades a ser de per vida uns éssers fallits per llurs ximpleries, una segona oportunitat: si el sol surt dues vegades, perquè no podem nosaltres néixer una segona vegada, sense els defectes de la primera? Per altra part, la doble sortida del sol els impregna d'una sensació de dualitat que incorporen d'immediat, la qual els permet veure's a si mateixos i tranquil·litzar els seus neguits existencials. Clar que una cosa és dir-ho i l'altre fer-ho. I donada la llarga durada dels dies a Mercuri, ja pot imaginar com de llarg es fa aquesta pedagogia transformadora de la doble sortida del sol. Una duració que la gran intel·ligència previsorà del senyor Mercuri ha sabut utilitzar perquè els humans aquí encallats aprenguin si més no una mica de matemàtiques, que sempre van bé quan l'important finalment és saber comptar i que quadrin els números i el balanç de resultats, no li sembla?

Estava absort i atònit, en Manuel, de sentir-se capficat en uns pensaments que el sobrepassaven, perquè era obvi que ell mai hauria arribat a aquestes altures d'elucubració metafísica per si sol, en estar lligada la seva imaginació a les marionetes, que es mouen des de dalt amb fils i toquen de peus a terra per mostrar la seva resistència a la gravetat. Móns que malgrat la seva fantasia, són per definició objectuals i materialistes, fets de matèria sòlida i lleugerament pesant, el suficient per poder contrapesar la força alçadora del fil.

Era evident que una mena de fils invisibles estiraven els seus pensaments, uns fils però que semblaven venir del sol, com si l'astre tingués interès en bellugar les idees que per a ell eren joguets o peces d'un trencaclosques desencaixat i caòtic que calia ordenar,

quelcom d'impossible, per descomptat, i per això mateix, una temptació excitant per al sol, l'entitat més potent del Sistema Solar. Tenia consciència el sol? Tindria la que dóna la inèrcia de la seva pròpia rotació, va pensar, més la que neix de ser el centre del seu sistema, una inèrcia de temps implacable a la que tanmateix potser li mancava una mica de la negació pròpia del món de les idees i de les paraules, sempre tan punyeteres, que actuen com miralls subtils que fragmenten l'ésser i acaben despertant el fenomen no menys subtil de l'autoconsciència.

Es va sentir Manuel manipulat pel sol en la seva intimitat i va comprendre les històries que s'expliquen sobre els déus que al llarg de la història han representat l'astre, com el mateix Zeus, gelós i pendent dels humans, els quals no li arribaven a la sola de la sabata en potència, però que eren capaços d'afirmar i negar una mateixa cosa sense que el món s'ensorrés, ric en ardits, com ho era aquell detestable Odisseu que se les empescava sempre per sortir amb la seva, tot i que només era un humà infeliç.

Si el Sol el manipulava, seria per obtenir algun benefici, va pensar el titellaire, ja que aquestes potències primordials no s'estan d'orgues i van a la seva amb la mateixa vehemència que ho fa la força de la gravetat, que per molt que t'hi resisteixis, t'atrapa i et xucla com si res. El consolà saber que la seva presència a Mercuri no era la de cos físic present de cada dia, ni tampoc la de cos present de la mort, sinó la que té a veure amb la consciència i amb els misteris del fum i de la pipa que anomenem ànima, feta d'una matèria que respon a la gravetat i a la física mundana una mica com li dóna la gana, cosa que deu sorprendre i estranyar als àtoms de la matèria física esclatant que componen la part visible del Sol. Clar que potser en tingui també d'invisible, de matèria, d'aquesta que els entesos diuen oculta. Si n'hi ha tanta a l'Univers, com diuen, també n'hi deu haver dins del Sol, farcit com està de matèria gasosa ígnia.

- Veig, Manuel, que la proximitat del Sol l'ha ben afectat i que pateix la típica insolació de les que són habituals a aquestes latituds del Sistema Solar. Ja li deia que aquí s'ha d'anar en compte, sobretot els visitants que estan vius, perquè els difunts sembla ser que són més refractaris a la influència solar, i només un cop han après suficients matemàtiques a les aules del senyor Mercuri, esdevenen més sensibles a les radiacions solars.

- Crec que seria bo tornar a la Terra, senyor Quinqué.

- Una idea molt encertada, senyor Manuel.

El Poble Espanyol

Havia quedat amb el senyor Quinqué a un dels bars de la Plaça Major del Poble Espanyol, un lloc que feia més de quaranta anys que no visitava. No entenia massa l'entusiasme que el seu guia mostrava per aquest antic parc temàtic de l'arquitectura i de l'artesanía popular, arraconat per la història però pel que semblava, encara visitat pels turistes. Què se li havia perdut en aquell reducte tronat de la vella Barcelona? I tanmateix, sabia que amb el senyor Quinqué, les sorpreses estaven assegurades.

Creuar les imponents torres d'Àvila per on s'entra al Poble Espanyol va ser travessar una cortina feta d'anys i de records. Respirà una atmosfera antiga que contrastava amb el vestuari de la gent, ple de pantalons curts i samarretes mínimes, força nombrosa a aquella hora del matí. Ja tindria temps de veure els detalls desagradables de les innovacions d'estètica plastificada que sens dubte s'havien implantat.

El descobrí en un bar sota un porxo a un racó de la plaça. Duia el seu inconfusible barret de palla i el conjunt fresc d'estiu que solia vestir.

- Bon dia, senyor Manuel! Miri quin dia més maco ens ha tocat avui, ideal per visitar aquest lloc entranyable sense haver de patir massa per la calor, fixi's en aquests núvols tan alegres que ens taparan una mica el sol, una presència que ni pintada! Però sigui, sigui, que aquí s'hi està la mar de bé!

- És esplèndid veure'l tan content, senyor Quinqué, però mentre venia cap aquí, no deixava de preguntar-me per quines raons m'ha fet venir al Poble Espanyol. Sap que feia més de quaranta anys que no el trepitjava?

- No li sembla un motiu més que suficient? Quaranta anys d'abstinència!, permeti'm que ho expressi així, perquè no se m'ocorre una altra manera de dir-ho. Com és possible que no se senti atret per aquesta meravella de la Barcelona dels anys vint?

Es quedà mut el titellaire davant d'aquella sortida sens dubte una mica exagerada del guia, però que coincidia bastant amb allò que sentia.

- No, no digui res, Manuel, esperi abans de parlar que la raó entri per la porta gran de l'evidència. Pensi que els prejudicis arrelats són molt difícils de treure, i quan menys s'hi insisteixi, millor, ja que les paraules mai són innocents. Quan un critica o opina en contra o a favor, sigui pel que sigui, són les mateixes paraules les que es resisteixen després a no voler canviar de signe i parer, ja que no tothom coneix aquesta disciplina tan important per a nosaltres, els qui treballem amb el senyor Mercuri, de saber jugar amb les paraules i girar-les del revés com un mitjó que se li dóna tantes voltes com a un li ve de gust. Perquè no hi ha res més trist que veure com les persones són esclaves

de les seves paraules, que segurament elles mai han dit sinó que les hi han arribat dites, entabanades per tal o qual missatge d'aquests que corren pels aires com si fossin vents i corrents que et constipen i et creen una torticoli de les que mai acaben de marxar...

Donà Manuel un cop d'ull a la plaça i va veure que no havia canviat gens, llevat dels petits cartellots posats per tot arreu amb números per a les guies auriculars. També veia turistes, estrangers i nacionals, amb els corresponents aparells d'aquests que et parlen a l'oïda i t'expliquen allò que veus, una moda als museus del món d'avui en dia.

- Deixi'm explicar-li perquè considero el Poble Espanyol un dels punts cabdals i capdavanters de Barcelona, cosa que demostra l'extraordinària visió estratègica que els seus grans homes han tingut des de les èpoques més antigues.

Va treure de la butxaca dos puros i va pensar en Manuel si no serien aquests artefactes de fer fum i cremar tabac la caldera que feia parlar al guia. En el seu cas, encendre el cigar i sentir com la pipa interior entrava en combustió, va ser tot u.

- Sí, senyor Manuel, ens trobem davant el cas insòlit d'un encàrrec que, en comptes de ser despatxat a la bona de déu i en un tres i no res, va ser tractat amb una finor i una exigència artística de les de més alta volada. Fixi's que els responsables, dos magnífics arquitectes i dos artistes de relleu, amb un cotxe pagat per l'Ajuntament, un Hispano-Suiza d'aquests tan imponents i elegants, es van llançar a recórrer tot el país visitant unes 1.600 poblacions! S'ho imagina, Manuel? 1.600! Buscaven els edificis més curiosos i interessants de cada lloc, no els més coneguts, fixi's en aquest detall, mentre arplegaven centenars de fotografies i de dibuixos fets durant el viatge. Admirable al cent per cent!

Els seus ulls, amb algunes llàgrimes fruit de l'emoció, semblaven seguir les 1.600 poblacions que havien recorregut els autors del Poble Espanyol.

- Tenien una idea clara: crear un verdader poble, un poble ideal, on els diferents edificis poguessin conviure i ajustar-se entre si a través d'un pla urbanístic atractiu i coherent. Respecte als continguts, es tractava de mostrar la riquesa i la diversitat no sols arquitectònica sinó artesanal del país. Unitat i diferència. No li sembla sensacional? L'havien de derruir sis mesos després d'acabar l'Exposició, però va ser tan gran el seu èxit, que l'Ajuntament va decidir salvar-lo com un caprici que la ciutat es regalava a si mateixa.

Treien fum els dos, el qual s'enfilava per l'atmosfera de la Plaça Major com signes d'admiració que l'agradable brisa de la tarda desfeia i s'endua, com si l'aire fos una pipa de reciclatge que es fumava aquells fums carregats del plaer admiratiu dels seus fumadors.

- Fixi's com es van anticipar aquells quatre artistes en crear un primer parc temàtic *avant la lettre*, capaç d'ajuntar arquitectura, societat i arts populars des del respecte i una fidelitat avui en dia insòlita, tot fet a escala humana i des d'una mirada plena de bon gust i de ponderació. Un conjunt escenogràfic, com no podia deixar de ser, que ha arribat però fins avui, sobrevivint dècades truculentes de la Història. Un miracle colossal!

- Crec que aquests continguts avui ja no són els mateixos...

- Té tota la raó, una llàstima que s'hagi perdut aquest element bàsic que donava personalitat i caràcter al Poble, l'artesanía, amb a penes dos o tres tallers de veritat avui en peu. Però els temps canvien, Manuel, a més pensi vostè la desafecció que sempre han professat els barcelonins al lloc pel seu nom: dir-se Espanyol li ha portat mala premsa i una certa animadversió, un sense sentit, si vol, quan la meitat de la gent és de fora i se sent espanyola. Però ja sap que no hi ha bé que per mal no vingui, i aquesta retirada dels barcelonins, avui menys acusada, tot s'ha de dir, ha permès que el Poble Espanyol hagi passat els anys amb discreció, cosa que sens dubte l'ha mantingut en peu i l'ha salvat, en evitar que idees genials de ments preclares l'hagin pogut espatllar, girant-lo del revés com un mitjó.

- I ara què hi ha?

- Restaurants i botigues de *souvenirs*, ja sap, el complement de la nostra indústria principal, amb la fàbrica de vidre que es manté intacte amb els vidriers bufant ampolles sense parar. I de nit, flamenc i discoteques. Res de l'altre món, pensarà, i té raó. Ara bé, entra aquí en joc una consideració que, si m'ho permet, crec necessari exposar.

Va afirmar amb el cap en Manuel, sorprès pel to del senyor Quinqué, que se li havia acostat parlant baixet perquè ningú els escoltés i mirant de reüll.

- Vegi com avui en dia el turista, procedent de classes més aviat baixes i mitjanes, si ho mirem des d'una perspectiva generosa i distanciada, s'ha convertit en una figura jo diria que entranyable de caire humil i popular, indispensable per omplir i donar corda als serveis propis de la ciutat que els acull, em refereixo als més senzills i barats. Crec, Manuel, i ho dic sense aixecar la veu, que aquesta és la raó principal de la mania que es té aquí als turistes: la classe mitjana de la ciutat, empobrida per la crisi, es veu reflectida en aquestes pobres criatures de baix cost i d'un gust dubtós, i qui suporta veure's reflectit en la seva veritat?

- Què vol dir, Quinqué?

- No ho dubti, Manuel. I aquest és també el motiu de que el Poble Espanyol agradi als turistes: aquí s'imaginen que són vistos com a turistes de veritat, d'aquells rics d'abans,

a diferència de quan són pel centre de la ciutat, on saben molt bé que són vistos com una classe popular més, tan ensopida i deprimida com les locals, i a la que tothom vol escurar.

Es van quedar en silenci, sospesant les greus afirmacions llançades pel senyor Quinqué.

- Jo, Manuel, sóc doblement amable amb els turistes, per contrarestar els possibles maltractes rebuts pels seus enemics populars, que els odien perquè s'hi veuen retratats i no els agrada la imatge. Però no s'ha de culpar a ningú, ja que així és l'ordre de les coses, que s'equilibren per on un menys s'espera, sent el Poble Espanyol un d'aquests depuradors socials que fan que els estrangers se sentin turistes sense haver de dissimular, i permet també als locals actuar amb el mateix paper, creant un estat d'ànim de reconciliació i d'una certa germanor universal, malgrat les oposicions cròniques que posen color i gust al tast i a la convivència.

S'havien aixecat i caminaven en direcció a les escales que reproduïen les de Santiago de Compostela, molt retratades pels visitants. Passaren abans pels porxos renaixentistes del magnífic Ajuntament, un edifici preciós còpia del de Valderrobres, capital de la comarca del Matarraña, a Terol, amb un saló noble reproducció del Palau de la Generalitat Valenciana, sumptuós i molt sol·licitat per a festes, balls i celebracions. Tot això li ho anava explicant amb entusiasme el senyor Quinqué, que complia implacable amb els seus deures de guia.

- No tot són flors i violes, Manuel. Els responsables actuals del Poble Espanyol es venen l'ànima al diable per quatre duros, i a les nits moltes vegades és impossible venir a passejar-hi i a fumar-se un puro, en llogar algunes instal·lacions o el Poble sencer a grups que bàsicament venen a emborratxar-se, hordes salvatges de les que és millor mantenir-se a distància. Un sense sentit que no s'acaba de comprendre...

Pujaren per les escales de la capital gallega, admirant Manuel els detalls tan ben reproduïts per aquells artistes de l'any 29, que s'ajustaren a la realitat dels edificis escollits amb un detall tan escrupolós que resultava entranyable i fins i tot naïf als ulls barroers de l'actualitat.

- Miri, miri, Manuel, aquella torre. Sap què és?

- No ho recordo, Quinqué. Sembla algun d'aquests minarets convertits en campanars que trobes per Andalusia...

- L'ha encertat a mitges. No som a Andalusia sinó a l'Aragó, província de Saragossa, davant la torre mudèjar del municipi d'Utebo, dita la Torre dels Miralls, en estar coberta per més de 8.000 rajoles o *azulejos* com diuen en castellà. Una de les més maques i única en el seu gènere, obra del segle XVI. Quan van haver de reconstruir-la després de la Guerra Civil, no tingueren més remei que venir a Barcelona a mirar la que

tenim aquí, al Poble Espanyol, per recuperar alguns detalls de la seva factura que s'havien perdut. Extraordinari, Manuel!

Desbordava excitació i entusiasme el senyor Quinqué exercint les seves funcions de guia, demostrant que era un professional que vivia el seu ofici com si fos la primera vegada que visitava aquell lloc, quan era obvi que hi havia vingut milers de vegades.

Va considerar Manuel que necessitava separar-se una estona del seu guia, incapaç de seguir amb prou convicció el seu entusiasme, cosa que succeí d'una manera natural, quan el mateix Quinqué li indicà que necessitava acudir un moment a la seva oficina, que es veu es trobava en algun lloc del mateix Poble Espanyol.

- El senyor Mercuri estima molt aquest lloc i és dels pocs que s'hi ha aconseguit instal·lar. Un absolut privilegi, com pot comprendre! Miri, el meu despatx és aquí.

Li donà un paper amb unes indicacions i va desaparèixer entre un grup de turistes.

Seguia fumant el puro Manuel, amb la pipa interior traient fum a tot drap, com si l'entusiasme de Quinqué fos combustible que anava directament a l'ou convertit en pipa, carregant l'invisible però potent cassoleta.

Es ficà pel carrer Arcos, una reproducció del típic carreró andalús de murs blancs i balcons plens de flors, on s'anunciaven botigues de vidres i joies així com un *tablaó* de flamenc, i arribà a la placeta que dona al taller de bufar vidre, un lloc que de sobte va recordar de la infància, de quan solia venir amb el seu pare a veure com es feia el vidre.

S'hi atansà i comprovà sorprès que era exactament igual a com el recordava, o almenys així li va semblar, un veritable taller amb forns encesos on operaris de bates brutes exercien el seu ofici davant la mirada dels visitants, turistes i locals, admirats de que encara es conservessin llocs com aquell, una mica deixat de la ma de déu, però orgullós de seguir funcionant com si els anys no comptessin per a ells. Agafat a la barana que separava el públic de l'espai de treball, situat com un nen més que no es perdia cap dels moviments dels vidriers, inquiet i bellugadís, va veure al Perico del Coet al Cul.

Es van saludar amb un gest imperceptible. De sobte el Perico se li acostà i amb la seva veu cridanera i estrident, va dir:

- Segueix-me!

La funció.

Giraren a l'esquerre i entraren pel carrer del Palau de Peñafior, d'Écija, amb aquell balcó tan llarg i bonic que segueix la corba de l'edifici a la part andalusa del Poble Espanyol. Va veure el Perico desaparèixer per un portal del Palau i s'hi atansà. La porta era oberta i, en entrar, es tancà sola.

Seguí per un passadís llarg i poc senyorial fins arribar a una porta que deia: 'Sala de Teatre'. Pitjà i s'aturà al lllindar, atònit: davant seu hi havia una platea d'un petit teatre barroc amb un escenari al fons, amb els seients ocupats per tots els seus titelles i altres personatges familiars que no recordava en aquell moment, els quals cridaven i es movien plens d'agitació amb un xivarri de mil dimonis. Va dubtar si girar cua i arrencar a córrer, però pensà que finalment la majoria per no dir la totalitat d'aquelles personetes eren criatures seves i que no hi havia res a témer. S'havia d'acostumar a aquella mena de situacions, absurdes però reals, que començaven a formar part del dia a dia.

En veure'l, s'aturà el xivarri i alguns van aplaudir. En Kalim i Kilam, penjats dalt d'una barra de llums de la sala, es posaren a cridar com els dos titelles impertinents que eren, cosa que engegà de nou la cridòria. A la primera fila seia l'Aede amb una pipa a la boca. Era una pipa d'atrezzo, ja que els titelles no poden fumar en no tenir pulmons ni tràquea, però el vell poeta havia aconseguit treure-li fum no se sabia com. Segué al seu costat Manuel.

- Es pot saber què feu aquí?

Rigué el poeta amb el seu característic cloc cloc cloc de la fusta en xocar entre si.

- Has arribat just a temps. Estem a punt d'aixecar el teló.

- Ah sí? I quin teatre és aquest?

- Tu ens ho has ensenyat tot, Manuel. Aquest és el Teatre dels Móns, la porta de la nostra imaginació que s'obre a la ciutat, al món!... Nosaltres parlem per la teva boca, Manuel, no ho oblidis això!

Havia aixecat la veu l'Aede i es va fer un silenci sobtat, ja que tots els titelles volien escoltar les paraules del més vell i savi de la colla. Pujà a poc a poc l'escaleta que donava a l'escenari. Un cop a dalt, aixecà els braços i digué amb la veu pomposa que tan bé coneixia Manuel:

- Mireu com els móns foren creats després del gran espetec que generà tot el que existeix!

I llavors, mentre l'Aede es posava a un costat, es va sentir una remor extraordinària que venia del mateix escenari, el qual s'omplí d'espivals i d'uns cercles que giraven en l'aire i que adquirien formes estranyes però recognoscibles per alguns dels seus trets d'animals o de figures humanes. S'adonà que la remor era una mena de música espectacular d'aquestes que fan xocar masses orquestrals entre si, amb un escàndol de mil dimonis, com si fossin onades que es trenquen i es confonen en un aiguabarreig sonor esfereïdor, sense cap coherència ni harmonia, però dotat d'una força interior que ve de la pròpia forma que li dóna l'energia que l'empeny, les quals formes es barrejaven i jugaven a engolir-se mútuament, generant cascades de guspires sonores que tenien la seva translació a l'escenari amb milers d'espetecs lluminosos. Tots a la platea d'aquell Teatre dels Móns, com l'havia batejat l'Aede, van quedar en silenci, clavats als seients com si fossin estàtues de pedra, tal era la impressió que produïa la música i les imatges desfermades a l'escenari.

La veu de l'Aede s'imposà de nou a la sala:

- Mireu, mireu com els déus van crear móns, sols i galàxies cadascun amb les seves particularitats, aberrants les unes, tranquil·les i amables les altres, sense que res ni ningú pogués canviar l'ordre de les coses, les quals però estaven sempre en moviment i sotmeses a canvi constant!

Van veure llavors com el gruix d'aquelles formes que giraven i esclataven en milions d'espetecs, s'anava retirant al fons de l'escenari mentre eixien noves formacions lumíniques que recordaven els dibuixos de les galàxies del cel, les quals apareixien i desapareixien en onades infinites una darrera l'altra, mentre la música evolucionava vers un desplegament insòlit de formes sonores cadascuna amb la seva lògica i el seu ritme, potser representant la singularitat de cada galàxia, les quals es succeïen, superposaven i transformaven en un borbolleig constant que semblava no tenir fi.

Durà una llarga estona aquella seqüència hipnòtica de móns que apareixien un darrere l'altre mentre sonaven les orquestres invisibles, fins que la veu de l'Aede tornà a sentir-se:

- Així els móns s'expandiren a través de l'Univers. Però els déus, impacients i capritxosos, van generar uns éssers que sense gaudir de la vida com nosaltres la coneixem, eren llestos, imaginatius i anhelosos de llibertat. Aquests éssers vam ser nosaltres, els titelles, sense les figures que avui tenim, però amb les formes que la nostra imaginació ens donava, empesos per aquest desig d'anar sempre més enllà, lliures dels déus i de les seves imposicions!

Hi va haver un esclat eufòric a l'escenari, de sobte ocupat per milers de formes que es movien de mil maneres diferents, amb sons articulats els uns, no tant els altres, que despertà d'immediat la cridòria de la platea, entusiasmada de veure aquell

desplegament bigarrat dels seus ancestres representats en aquell teatre insòlit del Poble Espanyol.

En Manuel no va poder menys que cridar i aplaudir també, entusiasmat per allò que veia, sense importar-li un rave qui redimonis es trobava darrere de la representació. Estava fascinat per les imatges, però sobretot per la música, que eixia com si hi hagués a l'escenari tres o quatre orquestres de les simfòniques de veritat, els músics de les quals, però, no es veien enlloc. Però quina importància tenien aquests detalls?, pensà mentre xuclava amb fruïció el cigar que li havia donat el senyor Quinqué.

Enardit com mai ho havia estat, en Manuel donà un cop d'ull al teatre, adonant-se de la noblesa dels seus ornaments, amb llotges precioses plenes de daurats i cortinatges de vellut vermell, de mides petites, això sí, pensades potser per a les estatures de les marionetes que les ocupaven. El sostre tenia pintures precioses que representaven escenes mitològiques però amb personatges de la tradició dels titelles, amb molts arlequins, pierrots i putxinel·lis, mentre del centre penjava una làmpada immensa de llàgrimes de vidre com les que hi ha en alguns salons de cases nobles. Els mateixos seients eren de fusta tallada enfosquida pel temps i estaven folrats de vellut vermell. Mai hagués sospitat que al Poble Espanyol hi havia un espai com aquell! I ningú prohibia a ningú de fumar!

L'Aede alçà de nou la veu amb potent severitat.

- Nosaltres érem i som la imaginació desperta dels déus, ansiosos de gaudir de tots els móns que anaven creant, els quals canviaven i es transformaven a una velocitat enorme, en direccions a vegades que nosaltres induïem, sense poder mai determinar-les amb exactitud, de tan fortes que eren les inèrcies creades per les forces primordials que regeixen els móns.

Veien com aquelles formes dels primitius titelles, amb figuracions que canviaven quan volien, emetien uns sons que no eren ben bé veus però que s'hi assemblaven, de manera que a la sonoritat dels instruments orquestrals s'hi sumà la d'aquestes veus, amb unes modulacions estranyes que podien anar des dels tons més greus als aguts més estridents, els quals recordaven a vegades els crits vius i llampants de la llengüeta, aquest peculiar instrument que usen els titellaires per posar veu als herois del teatre popular de titelles. El conjunt, però, tenia una dimensió cosmològica esfereïdora, com si el mateix Univers en persona fes sonar la seva pròpia orquestra composta de músics i instruments oriünds de totes les galàxies i sols, perquè ressonés a l'escenari d'aquell Teatre dels Móns. Li era impossible a Manuel definir aquella música, una remor gegantesca i subtil alhora, imatge dels corrents subterranis de tot allò que existeix i que no para de moure's sota la batuta de la imaginació del temps.

- Però, atenció! El rumb imprevist dels esdeveniments còsmics agafa sovint camins que poden deixar parat fins al mateix Temps! Amics, els déus s'enfurismaren com mai s'havien enfurismat quan van veure aquelles criatures primordials eixides de llur pròpia imaginació gaudir de la seva llibertat i riure-se'n de qui els havien creat, els mateixos déus, els quals no pogueren suportar ser motiu de mofa i d'escarni!

I llavors, van veure com l'escenari es transformava per complet mentre apareixia una figura monstruosa i gegantesca, sense trets definits i proveïda de dos caps, uns braços descomunals, mans que semblaven arrels d'arbre i cames que un diria columnes de la terra alçades enmig de potents terratrèmols. En una de les mans portava una agulla immensa com les que usen els sabaters però de la grandària del gegant que la tenia, amb un fil lligat a la punta. A l'altra mà, estrenyia el coll d'una d'aquelles figures pescada al vol dels primers titelles.

La platea emmudí en sec, davant la terrorífica imatge. El silenci es podia tallar amb un ganivet. I llavors, la mà del déu monstruós va alçar l'agulla i la clavà al titella, fent passar el fil pel seu cos, mentre se sentia un crit esgarrifós, un crit que va ressonar per tot l'Univers i que donà voltes i més voltes per la sala de teatre com un huracà enfollit que ajuntava tots els vents i les flautes de totes les orquestres del món sencer!

Mil crits de dolor i d'espant van brollar de la platea, amb el corresponent concert de castanyoles de les boques de fusta xocant entre si, mentre el déu enfurismat clavava una i altra vegada l'agulla lligant el titella amb els fils que a partir d'aquell moment limitarien els moviments de les petites criatures que havien nascut per ser lliures.

Retornà la veu potent de l'Aede i calmà la paüra que s'havia estès entre els espectadors.

- Així s'acabà la nostra època gloriosa, quan vivíem en llibertat pels móns que s'estaven creant, mentre indicàvem als déus els camins per on havien d'anar. Però atenció! Quan els déus ens van posar guants, tiges i fils i ens van fer esclaus d'aquesta raça de criatures encarregades de moure'ns i de manipular-nos, la qual acabà formant la Humanitat, d'alguna manera van lligar els nostres destins. Per això som aquí! La nostra llibertat serà la dels humans o no serà! Aquesta és el terrible fat de la nostra condició!

Els crits s'anaren aplanant davant la gravetat de les paraules de l'Aede, que mirava més enllà del teatre, com si el seu pensament es trobés encara en els espais primordials cosmològics que havia invocat amb la paraula.

De sobte, a l'escenari va aparèixer l'ou, la Cambreta i el mateix Manuel assegut a la seva cadira. Però no era ell sinó una marioneta, la que s'havia fet una vegada per representar-se a si mateix, i que ara apareixia també alliberada dels fils en aquest Teatre dels Móns. S'adonà Manuel que la seva rèplica de fusta tenia la mateixa

autonomia que tenien els altres titelles, i l'angoixà veure què seria capaç de fer i dir aquell doble seu en l'escenari.

L'Aede s'acostà al Manuel marioneta i assenyalant l'ou, va dir:

- Manuel, tu has posat l'ou, tu ens has convocat. Ara, has d'iniciar la nova etapa.

La marioneta de Manuel va aixecar-se i amb el martell a la mà, trencà l'ou tal com ho havia fet ell dies enrere a la Cambreta. El soroll espantós de l'ou en trencar-se va generar aquest cop un corrent sonor que bufà com un vendaval per tot l'escenari i per la platea, mentre veia els vapors que llavors l'havien emmetzinat convertir-se en aquella llum primordial de tons foscos i brillants de la que havien eixit les milers de formes dels titelles primitius, les quals tornaren a aparèixer amb els seus sons infinits, donant voltes com ànimes enfollides. A poc a poc, la remor de fons s'anà calmant fins desaparèixer del tot.

L'escenari es buidà i va veure com la paret del fons s'obria a una de les placetes del Poble Espanyol, concretament la de la Font, plena de visitants amb un grup de japonesos molt callats escoltant les explicacions d'un altre japonès que parlava amb un micròfon en veu baixa, en dur tots auriculars que els connectaven un per a un a les paraules del guia.

- Admirable al cent per cent!

Era la veu d'en Quinqué la que sonava al seu darrere. Girà el cap i el va veure assegut a l'ultima fila.

- Vostè també era aquí?

- No m'hagués perdut la funció per res del món, senyor Manuel! Pensi que en tenir despatx al Poble Espanyol, dispo d'una clau per entrar més o menys a tot arreu, i com és lògic, també en aquest teatret de titelles, tot i que, la veritat, mai l'havia vist. Admirable al cent per cent!

Els titelles s'havien quedat quietes i callats com morts als seients. L'Aede, que baixava de l'escenari, se li acostà.

- Manuel, aquest és el nostre teatre. Farem funció sempre que vulguis.

Desaparegué per una porta petita de la platea.

- Crec que podem sortir per aquí mateix, Manuel -va dir-li el senyor Quinqué, mentre s'acostava pel centre de la platea a l'escenari.- La Plaça de la Font és un lloc preciós, amb un dels millors restaurants, ideal per prendre alguna cosa i fumar-se un puro.

Pujaren a l'escenari i de seguida es trobaren a la Plaça de la Font. La porta per on havien sortit del fons del teatre no es veia per enlloc.

El pla.

Solia Manuel acudir a la platja quan necessitava rumiar per entendre les coses incomprensibles d'aquest món. Raons no li faltaven. Tanmateix, tampoc pretenia aclarir-se al cent per cent, com diria el seu amic, el senyor Quinqué, sinó que tan sols buscava un cert grau de serenitat. En tenia prou de passejar per la platja i deixar que les onades li mullessin els peus. El concert cosmològic, per qualificar-ho d'alguna manera, presenciat al teatret del Poble Espanyol encara ressonava a les seves oïdes.

Amb ànims de pescar la primera llum del sol, s'aixecà d'hora. Feia un d'aquests dies que a vegades hi ha a Barcelona, d'una qualitat sublim de cel fresc i net sense un núvol, com si uns vents del nord haguessin acudit d'encàrrec per netejar les boires de pol·lució, que són una de les vergonyes de la ciutat, i emportar-se de pas la humitat enganxosa tan pròpia de l'estiu barcelonès.

Encara mancava una estona per sortir el sol, i gaudia Manuel de la frescor de l'aigua que li activava la circulació de la sang. Tenia ganes de situar-se i de riure-se'n una mica de si mateix. Mirar-se amb ironia era la seva millor medicina, un vell remei català que tenia la virtut de conduir-lo a la tranquil·litat, la qual sempre acabava evolucionant ver l'alegria per passar després a l'eufòria. I mentre anava trencant amb els peus les ones del mar, d'un garbí excels amb un mar netíssim de Costa Brava, sentí que l'estat eufòric començava a posseir-lo. No hi havia ningú més a la platja, llevat d'alguns joves viatgers que dormien en els seus sacs de dormir i de dos o tres parelles que s'havien escapat de la discoteca i buscaven l'unió carnal de la matinada. Igualment algunes senyores que coneixia prou bé perquè eren les primeres a estendre la tovallola, instal·lades ja als seus llocs de costum. Solien ser d'una certa edat i es banyaven esperant la sortida del sol mentre cantaven amb veu potent alguna cançó espanyola o una ària de sarsuela.

Aquestes trobades amb els habituals de primera hora no el molestaven en absolut sinó que l'excitaven i el feien sentir millor. S'havia oblidat fins i tot de la Cambreta, de l'Ou i del senyor Quinqué, aquell personatge que l'havia guiat a la Lluna al cost baixíssim d'un euro més una caixa de puros. Repassava per dins els trets de la situació, amb el record ben fresc del teatret del Poble Espanyol i de la seva impactant representació. Potser per això necessitava caminar per la platja, en aquest límit entre el mar, el cel, la terra i la ciutat, allà on els móns es troben, una zona també de confluència cosmològica, com ho era la Lluna en relació a la Terra i al Sol, o Mercuri respecte al Sol i els demás planetes. En aquesta petita franja de sorra mullada, podia reviure en petit els seus viatges amb el senyor Quinqué i situar-los en relació a la seva persona, amb una certa garantia de vivència plàcida i casolana pel que fa a l'ordre còsmic.

Pensà que mentre uns necessiten comprar un pis per viure i situar-se respecte als demés, ell necessitava la ciutat sencera per disposar de bancs i gandules d'observació, plataformes d'enlairament, platges plàcides pel passeig, bars adequats per a l'intercanvi d'opinions, indrets indefinits on posar-hi teatres, o edificis singulars que connectaven amb determinats astres i planetes. La raó eren els titelles, que li havien eixamplat el terreny de joc, no sense abans haver posat l'ou, és clar, el qual havia dinamitat els vells espais i obert els nous.

Experimentà una inquietud interna, la sensació d'algun acte imminent, una premonició que li entrava pel nas i li feia tremolar tot el cos. I llavors el va veure: el primer raig del sol sortia disparat de l'horitzó del mar! Va ser una mena de xoc, una patacada que explotà dins seu, una bomba sorda de llum blanca i poderosa. Tot d'una, va sentir que la pipa interior s'encenia, o més aviat, s'incendiava, com si el raig de sol fos un llumí gegantesc que l'hagués posat en un esclat total de combustió. L'eufòria es projectà com una corneta solar tocant diana al món sencer, i el seu 'tercer', aquell que mira com els 'altres dos' gaudeixen fumant l'un i deixant-se fumar l'altre, sortí escopetejat com un coet per saludar el sol, el dia, la ciutat i el món sencer!

I en aquell moment màgic de la sortida del sol, mentre l'excitació pujava els seus enters d'entusiasme, s'adonà Manuel que necessitava un pla. Les coses no es fan sense un pla previ. Estava acostumat Manuel a obrar a partir de dibuixos i gràfics, així establia les escenes de les seves obres, que desplegaven l'argument amb els seus personatges. També era veritat que la major part de les vegades les idees venien de les mans, quan modelava caps i cossos amb el fang, o tallava la fusta per fer sortir les cares. Per això al taller hi tenia tants dibuixos que s'anaven fent al llarg de la feina de construcció.

Aquí, l'assumpte tenia un punt de partida: l'ou. Un zero del que començava tot. Tancava una vida i n'obria una altra. Un buit que era el Big Bang de l'Extravagància, on tot estava escrit entre línies en un espai sense línies. És a dir, en l'ou hi havia un pla, sí, però que estava per escriure, i si ell era qui l'havia posat, a ell li tocava escriure'l. Una escriptura sense escriptura, clar: el seu món estava fet d'imatges i de paraules que sonaven sense la literatura.

Quan trencà l'ou, aquest estava buit. Un buit ple d'una vitalitat capaç com qui diu d'aixecar els morts o en tot cas de donar vida a criatures de fusta, que ve a ser una mica el mateix. Un buit que vivificava els trets de la seva imaginació, que no altra cosa eren els titelles que havien nascut de les seves mans. Ja podia l'Aede marejar-lo amb els seus contes dels orígens i dels déus juganers i els seus ous primordials. Aquí només hi havia un ou que comptava, el seu, el posat a la Cambreta.

Pensà que era normal que les criatures nascudes de les seves mans s'inventessin també històries fantasioses sobre el seu origen i escollissin els seus destins, com fem nosaltres els humans, que si no tenim explicacions per a tot no estem tranquils. Ho entenia i ho respectava. Cadascú amb les seves històries. Ell ja en tenia prou amb l'Extravagància.

Però era això un pla? Es digué que sí i no. D'alguna manera, l'ou, traslladat a la cassoleta de la pipa que es fumava per dins, s'havia convertit en l'Extravagància, una paraula que servia més que res per obrir un espai. El seu espai, la seva ciutat. És que no la tenia abans? Va haver de reconèixer que no. Les coses només es tenen quan s'inventen, pensà. Potser això és el que li havia portat l'ou. En realitat, s'ho havia d'inventar tot. Comptava amb una feina prèvia, és cert, com són tots aquests titelles vivificats per l'ou i escampats ara per la ciutat.

Però l'espai que l'ou li havia obert i que ell havia d'inventar, era un espai diferent. Aquell ou li havia portat aires còsmics que abans no coneixia. La seva extravagància era la ciutat connectada directament amb els astres de l'espai, de moment amb la Lluna, Mercuri i el Sol, però intuïa que les portes estaven obertes per a noves exploracions. El Sistema Solar, i més enllà, la Galàxia, s'obrien en profunditat a la visió. L'Extravagància havia de ser extravagant per necessitat i definició, es digué, de manera que tot lligava.

Tot això ho va pensar Manuel en aquell segon esclatant del primer raig de sol que havia incendiat la pipa i l'havia disparat cel amunt. S'adonà llavors que ja tenia prou pla. I quan el sol va sortir del tot, recolzant la seva bola de foc sobre la panxa de l'horitzó del mar, va veure la ciutat encesa també de llum, i va comprendre que tot plegat era una qüestió de faves comptades, com hauria dit el senyor Quinqué des de Mercuri. Ni *pitus* ni flutes, va pensar concís, la solució era l'Extravagància, en majúscula, per fer-la més evident i necessària.

La Sagrada Família

No era cap sorpresa, perquè ja en Quinqué li havia parlar diverses vegades d'aquest monument gaudinià, sempre amb altisonants elogis, de manera que quan el convidà a fer una visita a la Sagrada Família, ho trobà com la cosa més lògica del món. En efecte, si hi havia alguna extravagància sonada a Barcelona, aquesta era l'església de Gaudí, sens dubte un dels edificis més prodigiosos i esvalotats del món. Encaixava com anell al dit amb el seu recent pla sense pla ordit.

S'acostà a la caseta de seguretat que hi ha davant la porta de la Passió, i demanà pel senyor Quinqué. L'empleat li va dir que s'esperés, que vindria de seguida. Hi havia molt moviment de grups que buscaven el seu guia, de guies que buscaven el seu grup, tots ells amb cites prèvies, ja que l'accés al Temple estava molt regulat, per frenar l'allau de visitants sempre sobrepujat a l'agost. Va haver de reconèixer en Manuel que, llevat d'una vegada que va portar-hi algú feia d'això més de vint anys, no havia trepitjat la Sagrada Família des de llavors, un lloc al qual molts barcelonins hi viuen d'espatlles. La veritat és que no sabia ben bé perquè, era un costum que certa part de la ciutadania havia instituït, amb actituds de molta convicció crítica.

De sobte es va sentir molt excitat de visitar aquell espai turístic, com si els seus ulls, traslladats a l'òptica dels estrangers que l'envoltaven, li atorguessin una mirada exterior que per regla general un de Barcelona no té.

- Senyor Manuel, per aquí, per aquí!

Va aparèixer en Quinqué de dins del recinte, on es movia com a casa, saludant als seus companys de feina que miraven mòbils i llistes a uns papers penjats en un panell. Va obrir una porta metàl·lica guardada per un membre de seguretat i va deixar passar al titellaire.

- Hem fet bé de venir d'hora, avui és un dia d'aquests que es pot dir que farem ple, segons he pogut comprovar i com passa cada dia, per altra part. Per fortuna, m'he tret de sobre els compromisos que em tocaven, no hi ha res com tenir bones amistats, Manuel, i les substitucions aquí es paguen molt bé. No es pot imaginar la demanda que hi ha! Potser en morirem, però l'èxit és rotund!

Va mirar enlaire Manuel vers la façana de la Passió, que tanta polèmica ha despertat sempre entre els caps pensants de la ciutat, que diuen que és una aberració i una pífia de l'escultor que s'encarregà de les escultures, el senyor Subirachs. Però va callar, ja que no tenia ganes d'entrar en discussions amb el seu guia. Sentia una curiositat creixent i tenia ganes de mirar-ho tot amb la ingenuïtat del neòfit que era, posat amb ferma decisió en la pell del turista.

- Manuel, sempre tenim per costum, quan es tracta de fer una visita amb gent de gust, començar per veure les escoles que Gaudí va construir per als fills dels treballadors. Ja sap la importància que donava als seus operaris, en aquesta mena d'obra en la que s'experimentava sobre la marxa. Doncs bé, el petit edifici de les escoles construït l'any 1909, canviat de lloc diverses vegades, és una verdadera joia, un exemple del geni compositiu i estructural d'en Gaudí, de com aprofitar l'espai al màxim amb solucions mínimes i originals, com és l'ús del conoide per a la corba de les parets i del sostre, una meravella d'estructura geomètrica, que aconsegueix una gran resistència amb una simplicitat i una economia de mitjans extraordinàries. Per a molts arquitectes, aquesta escola constitueix un dels edificis més interessants de Gaudí, estudiat i imitat pels entesos que li professen verdadera devoció.

Van entrar en aquella modesta construcció, de tres aules que havien decorat com si encara s'hi donessin classes en una d'elles. Va respirar Manuel un aire antic i precari, com és normal que sigui un lloc destinat a educar a nens humils de la classe treballadora. El contrast entre aquesta humilitat i el respecte i l'atenció que guies i visitants li posaven, era realment curiós i paradoxal. L'àuria d'en Gaudí creava una alquímia tal que era capaç de transformar-ho tot, com si entrar en aquell recinte fos entrar en contacte amb quelcom de prodigiós que sobrepassava els límits de la condició humana.

Però la visió de l'interior de la basílica, ja plenament acabada des del 2010, va ser una mena de xoc per a en Manuel. L'altura de les columnes i l'esclat de colors, textures, geometries i formes inspirades en esquelètiques ramificacions arbòries, el va quasi espantar. No estava preparat el titellaire a veure espais d'aquella naturalesa i magnitud, acostumat a una vida austera, actuant sempre en espais petits i modestos, tot i que sí havia vist alguns edificis emblemàtics del món en els seus antics viatges. Però d'això feia molt de temps i no sabia encaixar enlloc aquell deliri arquitectònic que se li obria davant seu.

- Veig, Manuel, que l'ha sorprès veure aquesta profusió de formes que s'alcen cap al cel sense cap mena de pudor, ja que si alguna cosa tenia Gaudí de característic era aquesta oposició radical entre la contenció religiosa i quasi bé anacoreta de la seva vida privada, especialment de vell, i la incontinença disbauxada de la seva imaginació que anava tan lluny com li permetia la tècnica. Perquè el més important de tot plegat és que en aquest edifici forma i funció s'ajunten com anell al dit, vull dir que malgrat tot sembli un foc d'encenalls fet de pedra, en realitat tot s'aguanta per la funció exacta de la forma, de manera que llevat de les escultures, no hi ha res de gratuït. Admirable al cent per cent, Manuel!

Va assabentar-se així el titellaire d'allò que s'explica sempre als visitants sobre les innovacions arquitectòniques aplicades per l'arquitecte de Reus, l'estudi de l'equilibri

de forces amb les seves maquetes fetes del revés, amb saquets plens de perdigons per simular pes i resistències, i com utilitzà formes que extreia de la natura i que ell sintetitzava en composicions geomètriques, els hiperboloides, paraboloides, elipsoides i l'espectacular helicoides en les seves escales de cargol deixades a vista que semblen rosques gegantesques d'aquestes que s'utilitzen per foradar la terra. Igualment l'ús que fa de l'arc catenari, inspirat directament en la corba dita catenària que fa una corda quan cau suspesa entre dos punts. Coses de les que n'havia sentit a parlar en Manuel, però que ara podia veure en la seva realitat monumental feta de pedra.

Va haver de seure en una de les cadires pels feligresos que hi a la nau central, i contemplar així assegut les altures lluminoses de la basílica. L'esplendor visual era tan variat i potent, que necessitaria dies i setmanes per destriar-ne els detalls i les seves significacions, si és que en tenien com bé sospitava.

- Fixi's, Manuel, com aquestes columnes que puguen i es ramifiquen són els ossos vegetals d'un bosc de pedra, i com el sostre és la columna vertebral amb les seves vèrtebres d'un cos que s'ajup per sostenir al seu damunt les torres que han de pujar molt més amunt encara de les que hi ha avui. També es podria dir que aquestes columnes són les arrels òssies que sustenten els troncs de les torres centrals que s'enfilaran cel amunt i que junt amb les de les façanes, constitueixen aquest bosc monumental de pedra cargolada situat al mig de Barcelona que és la Sagrada Família, un bosc plantat per Gaudí al seu dia i que ha anat creixent al llarg dels anys, ben regat últimament per l'afluència turística.

Li importaven un rave a en Manuel les disquisicions d'en Quinqué, que li entraven per un oïda i li sortien per l'altre, però escoltava de grat les seves paraules, l'entusiasme de les quals el mantenia en aquell estat feliç de mirada exterior i distanciada. Per dintre, una veueta irònica se'n reia de que a la seva edat es deixés portar per una situació tan banal com era descobrir la Sagrada Família, un lloc que havia vist i ignorat milers de vegades en passar-hi pel costat. Però feia estona que notava que la seva pipa interior començava a entrar en combustió, i va saber també que totes aquelles ironies i els prejudicis que li arribaven del passat acudien simplement per satisfer les necessitats de combustible de la pipa, la qual estava àvida de fumar-se'ls, mentre el que s'ho mira des del cap començava a sentir el conegut mareig que precedia la baixada a la pipa, per iniciar d'aquesta manera el procés de desdoblament que no trigaria gaire a desembocar en aquell que es mira des de dalt com es fuma 'l'altre' a si mateix.

Li va sortir una riallada que va sorprendre i agradà al senyor Quinqué i no tant als turistes asseguts a les cadires veïnes, absorts com ell en la visió de les altures i descansant de tantes hores de veure i trepitjar pedra.

Lavors els va veure: sobre les baranes dels estrets passadissos dels nivells superiors del recinte, distingí els caps petits dels seus titelles, que semblaven molt contents de veure's on es veien i de contemplar la massa de visitants que entraven i sortien del temple. Es movien nerviosos d'un cantó a l'altre, a vegades s'inclinaven perillosament sobre el buit immens fet de llum i pedra. Va saber que només ell els veia, ja que en cap moment va percebre algun signe d'estranyesa entre els turistes i els escassos visitants locals. I de sobte, es va veure des de dalt també a si mateix al costat del senyor Quinqué, que li xiuxiuejava a l'orella meravelles del lloc, amb nombroses dades sobre la Sagrada Família, les quals sentia i guardava a la memòria per sospesar-les més tard, ja que ara estava més interessat en passejar per aquelles altures en companyia dels seus Pericos i demés personetes que s'havien escapat de la Cambreta.

S'adonà que el seu guia ja no era a baix assegut al seu costat, ni ell tampoc, i al cap d'una estona, el va veure pujar per una de les escales de cargol que penjaven rectes en l'espai de la basílica. No trigà gaire a tenir-lo davant. Al fons, el Perico Perico li feia un senyal indicant-li una direcció. S'hi dirigiren sense dir un mot i van entrar per una porta que s'hauria dit d'algun conte infantil de les Mil i Una Nits, de pedra i amb una forma exòtica descomunal.

- No es pensi que està somiant, Manuel, aquesta porta és tant d'en Gaudí com qualsevol altre element arquitectònic de la Basílica, ja que la seva inventiva estava condicionada per una imaginació que desbordava totes les previsions, inspirat deia ell en la natura, tot i que jo penso a vegades si no s'inspiraria en altres paisatges més llunyans i rebuscats encara, ja que la seva capacitat visionària era de les que van lluny i no s'aturen davant dels obstacles.

I abaixant la veu, afegí:

- Diuen que la seva inspiració era el classicisme de la Grècia antiga, cosa que deixava bocabadat a tothom, ja que no hi ha res que més s'allunyi de l'austeritat noble i harmoniosa de l'art grec que les formes gaudinianes i el modernisme en general. Però ell replicava que simplement estava fent el que haurien fet els grecs si haguessin continuat vivint i creant arquitectura al llarg dels mil·lennis. Segons explicava, la Sagrada Família era l'edifici que més s'acostava al Partenón si aquest hagués comptat amb el pòsit dels segles i l'experiència acumulada que tenen avui els paletes catalans. D'aquí venia la seva obsessió de pintar-ho tot de molts colors, com feien els escultors grecs i va fer ell a la façana del Naixement, fugint del mal gust actual per la pedra despallada, que ell veia morta i que agrada tant als contemporanis. Admirable al cent per cent, Manuel!

Enfilaren per un passadís interior que va començar a donar voltes i més voltes fins que van sortir a una mena de terrat o terrassa que s'obria a l'interior de l'espai en

construcció damunt del temple. Veia les vuit torres ja existents enlairar-se molt per damunt de la ciutat i va pensar com redimonis acabaria tot allò un cop tingués acabades les torres que faltaven, més la del mig que segons li havia dit Quinqué, pujaria fins als 173 metres, els mateixos que tenien les 'altures de Montjuïc'. Un artefacte delirant i monstruós!

- Ho és, ho és, Manuel, no pot imaginar-se com ho és de delirant aquest edifici, i per això entusiasme a tothom!

Va comprendre que en Quinqué escoltava la seva veu interior, com havia succeït a Mercuri, que ell s'havia explicat per la proximitat del sol, i ara va calcular si no serien aquelles quatre torres de la Passió carregades de pedra que feien d'antenes del pensament.

- Fixi's que molts diuen que aquesta església serà en el futur la catedral universal de l'Església Catòlica. Es veu que el Papa Benet XVI, en la seva visita de consagració el 7 de novembre de 2010, va quedar tan impressionat i foren tan extraordinàries les paraules dites en la seva admiració del temple, que tothom va deduir que a la llarga, la Sagrada Família estaria destinada a jugar un paper fonamental en l'esdevenir del catolicisme. És curiós que molts anys abans, altres persones, com l'escriptor Francesc Pujols, que va conèixer bé en Gaudí, profetitzà que el Temple esdevindria, un cop acabat, el monument pòstum per celebrar la fi de l'Església Catòlica, que ell calculava en coincidència amb el final de les seves obres de construcció. Cosa que només es pot entendre per la impressió que causa a tothom l'atreviment arquitectònic del que gaudeix. Jo, però, prefereixo pensar que el seu futur no pot ser altre que esdevenir la Catedral Universal de totes les esglésies i creences religioses del món, siguin deistes o atees, ja que avui en dia hi ha de tot en aquest món. I no cal anar-se'n gaire enllà en el futur per comprendre-ho, només fixi's en la procedència dels milions i milions de visitants que hi acudeixen, i s'adonarà que pertanyen a totes les religions i cultures d'aquest planeta, sense que a ningú li facin fàstic els símbols religiosos posats per Gaudí i els seus continuadors, llevat dels artistes locals, és clar, per aquesta fixació en contra que li tenen. En ser tan estrambòtics i incomprensibles molts d'aquests signes, tothom se'ls fa seus, inventant-se els significats profunds que tenen i no tenen. No ho troba irrefutable al cent per cent, Manuel?

Aquesta asseveració d'en Quinqué va impressionar molt a en Manuel. Mai havia pensat que aquell temple tan familiar als barcelonins pogués ser en realitat un edifici buit capaç d'esdevenir la catedral dels habitants del món sencer, siguin laics o religiosos, fanàtics o lliurepensadors. I la realitat semblava donar la raó al guia, que amb la seva cara d'ocell semblava voler enlairar-se a qualsevol moment per donar un tomb entre les torres. També va comprendre que aquell edifici era un monument a la imaginació i a l'atreviment humà, una mena de celebració de la creativitat eixelebrada,

de la que en Gaudí en va ser eminent practicant. I potser per això interessava i satisfieia a tothom, menys a la intel·ligència local, sempre tossuda a no reconèixer els mèrits de qui s'escapa de les mitjanes.

S'adonà que el Perico Perico havia instal·lat dues gandules a la terrasseta, del mateix estil de les utilitzades al mirador del Castell de Montjuic, des de les que s'havien enlairat per segona vegada a la Lluna per saltar després a Mercuri. No podia menys que felicitar-se de l'eficàcia dels seus titelles, que havien comprès a la perfecció les seves feines d'assistència, tot i que sabia de sobre que no se'n podia refiar massa, per la mateixa raó que tampoc s'acabava de fiar de si mateix. Van seure. El senyor Quinqué ja havia tret dos pursos de la butxaca i al cap de pocs minuts tenien els cigars ben encesos traient fum a dojo que s'enroscava com petits filets de boira per entre les filigranes de l'entorn. I mentre gaudien de la triple combustió, la doble d'en Manuel i la del cigar d'en Quinqué, es deixaren dur per la grandesa d'allò que veien, envoltats de pedra, grues i coloms.

Disquisicions d'altura.

Després de romandre asseguts una estona en aquelles altures de la Sagrada Família, potser curta de rellotge però llarga en el temps, Manuel va comprendre de sobte que l'objectiu de l'arquitecte Gaudí no era altre que construir la seva pròpia Extravagància, de pedra en el seu cas. També pensà si la Sagrada Família no seria el motllo mental del seu pla, cosa que descartà de seguida en recordar que mai l'havia tingut en compte, tot i que sí era veritat que l'havia vist sempre al seu lloc, creixent any rere any, com un exemple de desmesura ofert a la ciutat. Tot això era un misteri que no acabava d'entendre, malgrat intuir que no anava del tot desencaminat en algunes de les seves suposicions.

Tenia davant seu l'Aede, que semblava interrogar-lo amb la mirada, tan ansiós com ell de trobar respostes a les seves idees. Fumava aquella pipa d'atrezzo sense tabac, potser de la mateixa manera que ell fumava la seva pipa per dins. Quinqué, que romania callat al seu costat des de feia una bona estona, va dir:

- Crec que tinc la resposta a la seva pregunta, senyor Manuel.

Amb la seva pipa traient fum com una xemeneia, els ulls de vidre de l'Aede es clavaren en el senyor Quinqué, ansiós d'escoltar les seves paraules.

- Construir l'Extravagància, com vostè l'anomena, una paraula curiosa que, li haig de confessar, mai havia sentit abans amb aquest significat, té a veure amb allò que sempre s'ha considerat com una creació estrofolària o fora de lloc, que per la seva magnitud i singularitat, és capaç d'atraure l'atenció de persones situades en els extrems més oposats d'aquesta vida, de manera que es pot dir que una de les seves característiques és la capacitat que té d'escurçar distàncies i unir les diferències. Fixi's que aquest és el cas d'edificis emblemàtics, com ho pot ser la Torre Eiffel i, per descomptat, la Sagrada Família, aquesta església monumental que no s'assembla a cap altra i que s'aixeca d'una manera que enlloc s'ha vist abans, per molt monstruosa que la trobin alguns. I realment podem dir que a causa del seu poder d'atracció, no hi ha distàncies al món que impedeixin que la gent vingui i la visiti, siguin les persones com siguin, amigues o enemigues o simplement tan distants com ho poden ser dues persones distants. Aquest és el misteri i quasi bé li diria el miracle de la seva existència, motiu pel qual li deia abans que la considerava una catedral universal oberta a tots els credos i incredulitats inimaginables. No li sembla de caixó, Manuel?

Un llum s'il·luminà en la ment del titellaire.

- Vol dir, Quinqué, que tots aquests milions de persones que acudeixen a visitar-la no són més que peregrins atrets pel misteri d'aquesta capacitat invisible d'unió, però que ho fan disfressats de turistes?

- Ha donat al clau, Manuel, jo no hi veig cap altra explicació, per molt que els diaris ens parlin de sociologia i de la indústria del turisme. Pensi que som en una època d'incredulitats, en la que ningú creu en res, per això és normal que la gent peregrini sense que en siguin conscients o que ho vulguin reconèixer, ja que ho trobarien ridícul i molt *démodé*.

- Llavors hauríem de concloure, Quinqué, que l'èxit de Barcelona és també un fenomen de peregrinatge camuflat, en haver-se convertit la ciutat sencera en una Extravagància capaç de despertar aquest interès de la diversitat que busca la unió invisible?

- És una manera de dir-ho molt encertada, estic totalment d'acord amb vostè. Ho hauré de consultar amb el senyor Mercuri, no sigui que se'ns ocorri alguna nova estratagema publicitària.

- Doncs sàpiga, Quinqué, que amb paraules semblants a les que acaba d'utilitzar per explicar l'Extravagància, jo ja havia definit amb anterioritat el teatre de marionetes, capaç de crear distància per unir la diferència. Pensi que quan actua una marioneta, i aquesta és la base de la nostra art, el ninot de fusta agafa vida i es converteix en el subjecte principal per a aquells que som al seu costat, siguem els titellaires o els espectadors, els quals passen a un estat passiu en relació al titella. La comunicació entre les persones es fa llavors des de la distància que força la marioneta, i per això es pot dir que la manera que utilitza el teatre de titelles per unir i comunicar, és a través de la separació.

- Insinua potser, Manuel, que la Sagrada Família actua com si fos una marioneta gegant i esgarrifosa de pedra que uneix la gent en esdevenir un centre actiu enfront del passiu de les persones?

- Exactament, amb la peculiaritat de que en Gaudí ho va fer tot de pedra i estàtic, garantint així la màxima distància i, per això, la unió pacífica de la gent. En realitat, Quinqué, cada una de les portes les he vist avui com un d'aquests retaules medievals carregats de figures amb moltes escenes i elements teatrals, amb tanta varietat que satura la mirada i assegura l'atenció de tothom, impeding una visió única i propiciant que cadascú es faci les interpretacions que li vinguin de gust. I quan s'entra a l'interior de l'església, el conjunt torna a ser d'una espectacularitat tal que fa que tots se l'apropiïn a la seva manera.

- Diuen que la finalitat d'aquestes llargues columnes i del bosc de plantes que pugen i s'obren en aquestes figures i formes geomètriques tan esplendoroses sobre les que ara

estem asseguts, és la de funcionar com un orgue de pedra i de llum, una música que sona per dins i per això tan unificadora, ja que no hi ha res que més unifiqui que la presumpció de que tots escoltem el mateix sentint en realitat coses distintes o simplement no sentint res.

- Doncs, si hi afegim la música, llavors hem de parlar d'una immensa òpera de marionetes de pedra, muda i estàtica, tot i que potser a la llarga se'ls ocorri posar-hi autòmats de pedra, com es veu que feien els egipcis antics en els seus temples... Segurament això hauria agradat a en Gaudí, que sempre defensava la vitalitat i el colorit de les figures de la façana.

- Si ho segueix dient en veu alta, no m'estranyaria que li agafin la idea, Manuel, perquè la trobo molt encertada, sí senyor!

Es van quedar callats, potser imaginant el moviment de les figures de les façanes, cosa que no faria més que accentuar l'atractiu de l'edifici. Però en Manuel tenia la pipa interior encesa a tot drap, i la seva ment bullia de preguntes i de respostes que s'anaven succeint, donant voltes per les vuit torres com si juguessin a fet i amagar.

- Comprenc que això sigui així en l'Extravagància de la Sagrada Família, que compleix al peu de la lletra les seves funcions, però en el meu cas...?

- Es refereix a la seva Extravagància?

- La mateixa. Pensi que aquest és l'objectiu de l'ou i de la pipa que fumo cada dia per dins... Per altra part, els meus titelles de fusta estan més vius i animats que mai, com és fàcil constatar...

El Poeta el mirava aclucant els ulls de la manera mecànica amb la que els havia construït, amb el seu característic sorollet que reforçava la inquietud vital de la mirada.

- Potser per assegurar l'èxit de l'Extravagància: si estan tan actius, serà difícil que se n'oblidi. I si la seva funció és unir la distància que separa els oposats, ja sabrà vostè on són aquestes diferències, tot i que li haig de recordar aquí que hi ha moltes maneres de crear distància i de veure les coses des de lluny.

- Es refereix vostè a Mercuri i a la Lluna?

- Per descomptat, senyor Manuel. Com sinó separar, veure i reconciliar-se amb les diferències que un té a dins, començant per les mateixes instàncies que tenen a veure amb la vida i la mort, si no és a través de la distància que ens donen els planetes, el sol, la lluna i les estrelles?

- Això seria com una Sagrada Família que ocuparia tot el Sistema Solar, Quinqué!

- I més lluny encara, però sempre partint d'una base sòlida, que és allà on toquem de peus a terra.

- La ciutat, Quinqué, Barcelona és el fonament de l'Extravagància, ara ho veig clar!

- Si vostè ho diu...

Va mirar l'extensió de superfície urbana que s'estenia en direcció al mar, ja que aquella era l'orientació dels seus punts de mira, una imatge que sintetitzava en formes geomètriques una complexitat infinita, un microcosmos d'interaccions inabordable tot i que sintetitzable des del punt de vista de les pulsions, com tant s'esforçaven de pescar els poders i les empreses de telecomunicació del món, que basen el seu negoci en el coneixement i el control de les pulsions humanes. I pensà que mentre els poderosos s'interessaven per la sociologia, els algorismes i la computació dels fenòmens, a ell i al senyor Quinqué els interessava més la qüestió des de perspectives d'ironia cosmològica, que era una manera de definir aquella atenció a les distàncies que s'estenien i s'escurçaven a voluntat, gràcies al mecanisme interior de la pipa que servia per fumar-se a si mateix.

I com si el senyor Quinqué l'hagués escoltat, van explotar els dos en sonores riallades, acompanyats dels cloc-clocs dels titelles que els envoltaven, atrapats també per la rebotada de riure.

Venus.

- Potser sigui el moment de visitar Venus, Manuel.

No s'esperava aquella sortida del guia, després del llarg silenci que havia succeït l'atac de riure, reunits en aquella terrassa mig oculta a les altures de la Sagrada Família. Al llarg de les seves disquisicions sobre l'Extravagància, s'havien anant reunint una quinzena dels titelles vius d'en Manuel, que gaudien encantats del paisatge de la ciutat als seus peus.

Va veure que havien acudit els Pericos, aquell repertori de personatges protagonistes de molts dels seus espectacles. S'havien després de la seva persona, emancipats no se sabia molt bé si per la seva pròpia voluntat o per la dels Pericos. Obsessions seves de fusta que ara feien el que els donava la gana. En realitat no tenien res a fer, però orbitaven a l'entorn de la seva persona. Segons el Poeta, el necessitaven per escapar del planeta, però era una raó que no el convenia gaire. No es creia els relats mitològics que li havien representat al teatret del Poble Espanyol. Molt macos, però no eren els seus. Potser eren allà per ajudar-lo a construir l'Extravagància, i aquesta era necessària per ells escampar la boira i girar pels móns en llibertat. Això tenia sentit. No massa, en realitat, però a ell ja li anava bé.

Llevat del Poeta, que de tant en tant s'esplaiava amb aquell to que se sabia de memòria, els demés parlaven poc, per no dir gens. Només Kalim i Kilam es permetien cridar com uns posseïts en els moments més inesperats, però els demés miraven i callaven.

El Perico de la Barbeta de Cabró, la mirada trapella del qual representava la part més sarcàstica i pèrfida del personatge, li dirigí la paraula.

- Je, je, je, Manuel, no saps ni per on començar. Era molt fàcil quan teníem fills i obeïem els teus designis, sempre paupèrrims, sense cap sentit. I ara necessites al senyor Quinqué, ets incapaç de volar en llibertat.

El Perico del Nas Vermell va saltar en defensa seva.

- No li facis cas, Manuel, som aquí per ajudar-te. El Barbeta sempre ha sigut molt maliciós. Però l'has tractar millor que a tots nosaltres, no sé perquè...

El Perico del Mig Vas Buit va dir:

- Realment, no veig com ens en sortirem d'aquesta.

El del Mig Vas Ple replicà:

- Quan l'arròs bull, vigila que no es passi.

En aquell moment el Poeta, absort fins llavors en el seu pensament, deixà de pensar i digué:

- Escoltem com el foc s'enlaira i la devoció es fa fum.

Aixecà les mans i com si la Sagrada Família sencera s'hagués convertit en un espai teatral d'aquests que tan bé coneixia l'Aede, amb les torres traient fum i al cap d'una estona en flames com teies enceses. Tot es tornà vermell i calent, la pedra gris de Montjuic amb la que s'ha construït el temple es va tornar negra com el carbó, i de sobte es van trobar asseguts, en Manuel i en Quinqué, sobre dues roques que malgrat l'escalfor que desprenien, no cremaven.

- Benvingut a Venus, Manuel! -exclamà ple d'excitació Quinqué, en veure com havien saltat d'un lloc a l'altre-. Haig de dir que mai havia fet un viatge tan veloç a aquest planeta que segons se sap i és costum en aquestes esferes llunyanes de la Terra, hi solen acudir els difunts un cop han après les lliçons de Mercuri i volen continuar la seva ruta en direcció al Sol. I comprenc que la plataforma de llançament hagi estat la Sagrada Família, que no deixa de ser una foguera de pedra enmig de la ciutat, amb les torres que s'estiren com flames de foc i que per això atrau tant l'atenció dels mortals. Però aquesta relació amb Venus s'explica perquè és aquí on s'ha de resoldre aquest galimaties de les diferències de credos i religions, de la mateixa manera que la Sagrada Família és la catedral universal que ajunta i supera les creences del món, per absurdes i rebuscades que siguin. La raó és aquesta virtut que sempre ha tingut Venus de ser un planeta i una divinitat de les que uneixen els oposats a través del bon gust, de l'estètica i de l'humor. I fixi's si és intel·ligent la naturalesa humana, que ha sabut crear a la Terra, gràcies a la inspiració d'en Gaudí, un lloc capaç de fer allò que en el món de la Ultratomba se n'encarrega Venus, de manera que a la llarga els vius en tindran prou de visitar la Sagrada Família, estalviant-se les rigors i l'estança sempre feixuga en aquest planeta que pateix com qui diu un incendi tan monumental.

Es trobava Manuel en un estat de xoc atenuat per les paraules del guia, que l'ajudaren a adaptar-se en aquell espai tan difícil de definir i que semblava tan perillós, tot i que s'adonava que el foc no l'afectava i podia seguir respirant tan tranquil.

- Ja sap, Manuel, que l'agència Mercuri cuida els seus clients i no podríem deixar de fer-ho en una visita tan singular com és la del planeta Venus, el més semblant al nostre però que fa milions d'anys va perdre les seves aigües i el color blau del cel, envoltat com està de núvols i de gasos de tota mena que creen un efecte hivernacle espantós, cosa que explica aquesta calor que s'enfila a més de quatre-cents graus centígrades, quelcom d'insuportable. Ja sap el que diuen els ecologistes, que si no ens espavilem

correm el perill de convertir la Terra en un infern com Venus, cosa que ara ens sembla impossible però que jo tindria molt en compte.

I parlant-li a l'orella, com feia a vegades quan no volia que ningú el sentís llevat del seu client, digué:

- Diuen que la senyora Venus, coneguda també com Afrodita, viu molt bé a la Terra, amagada amb noms falsos i gaudint de propietats espectaculars. Tot i que li agrada molt envoltar-se de flames i hi està acostumada, passa com qui diu els estius al nostre planeta, en temporades que cada vegada estira més i més. Sembla ser que li agrada la platja i prendre el sol, perquè al seu planeta ni es veu, tapat per aquesta nuvolada fosca, tot i que és molt més a prop. Ja pot imaginar-se que un dels seus destins més preferits sigui el del sol d'Espanya, un dels millors del món. No ho troba fantàstic, Manuel?

El paisatge que l'envoltava era realment infernal i s'acostava bastant a les imatges que tantes vegades havia recreat en els seus espectacles, quan mostrava les calderes d'en Pere Botero i els seus dominis, farcits de flames i de forats volcànics que treuen foc pels descosits.

- No deixa de ser estrany que a una divinitat tan refinada i plena de gust com és Venus li hagi tocat aquest planeta tan inhòspit, almenys per a nosaltres, acostumats al regal atmosfèric que és la Terra. Però aquí ocorre com tantes coses en aquest Univers, i és que ens hem de separar dels prejudicis i dels punts de vista terraquüis, els quals van molt bé quan som com qui diu a casa, però no quan en sortim. Això ho anem aprenent a poc a poc els humans, sobretot gràcies al turisme, que serveix per exercir aquesta pedagogia a les masses sense que se n'adonin, ja que la primera lliçó que la nostra agència imparteix als forasters que ens visiten, és que a cada lloc les coses es viuen i es fan de manera diferent, i que per assegurar-se una bona estança, el millor és que un s'oblidi de les regles pròpies i gaudeixi de les alienes que són les pròpies de cada lloc. Una recomanació que, tot s'ha de dir, els hi entra per una orella i els hi surt per l'altre. Però tot i així, durant els pocs segons que travessa els cervells, ningú pot impedir que la recomanació quedi impresa a les seves neurones, de manera que vulguin o no vulguin, la idea se'ls fixa al cap, encara que després no en facin cap cas. No li sembla de caixó?

Assentí en Manuel tot i que l'escoltava sense escoltar, deixant que les paraules li entressin per si soles però sense fer-ne massa cas, atrapat com estava per les sensacions produïdes per aquell planeta tan diferent al seu. Actuava com ho feien els turistes quan rebien les instruccions de l'agència Mercuri, cosa que no semblava molestar al senyor Quinqué, en continuar parlant com si res, content de ser escoltat sense ser-ho.

- Fixi's Manuel com aquest entorn, tan hostil a la vida, no ho és per a determinades idees i pensaments i encara per a altres formes i presències de les que n'està ple el Sistema Solar, de caire més eteri i intangible, si vol vostè, però no per això menys reals, tot i que subtils i poc visibles. En certa manera els mateixos difunts entren en aquesta categoria, un cop despresos dels seus cossos, que són com les armadures de carn que es queden a terra, mentre allò que hi ha a dins s'enlaira pels espais, com coets encesos per la mort i disparats vers l'ignot. Moltes vegades, aquests coets es queden en foc d'encenalls, això és cert, però no sempre, ja que la voluntat humana és molt tossuda i allò que queda de determinades persones es resisteix a desaparèixer, tot i que realment només siguin l'ombra de l'ombra que eren. I què és una ombra d'una ombra? Ben poca cosa, dirà vostè, i tindrà tota la raó, però per al qui s'ha quedat així, segueix sent molt, en ser l'únic que té, raó més que suficient per insistir en seguir-ho sent. No li sembla?

S'adonà en Manuel que pràcticament s'havia escindit en dos, ja que una part de la seva persona escoltava amb un cert interès les paraules del guia, que en abordar el tema dels difunts havia aconseguit captar la seva atenció, mentre que l'altra part es preguntava si tot allò ho estava somiant o vivint en la realitat. D'una banda, era impossible negar allò que veia, envoltat com estava d'aquell paisatge rogenc de pedres fosques, de rius de lava i d'una calor enorme que faria bullir la sang de qualsevol criatura de la Terra que s'hi exposés, però de l'altra sabia que ell hi era sense ser-hi, perquè si hi fos de veritat ja faria estona que el planeta l'hauria fumat d'una sola pipada i convertit en cendra. Era el seu un estat de ser-hi sense ser-hi, que s'acostava molt a totes aquelles formes de vida que deia en Quinqué que són i no són per l'Univers i pel Sistema Solar, com els mateixos difunts, que viuen i no viuen. Va pensar que aquella manera de ser sense ser no estava contemplat en el repertori de les possibilitats d'existència que s'estudiava a les escoles dels humans, tot i que s'adonava que durant la seva vida s'hi havia trobat sovint, en ser una posició ben coneguda per tothom, començant per les mateixes marionetes, que viuen i no viuen, segons el moment i si algú les manipula. Fins i tot es plantejà si no seria una condició pròpia i característica de l'espècie humana, gaudir d'aquest desdoblament interior que fa que un es distanciï d'allò que és i s'imagini altres maneres de ser, que a la llarga poden guanyar per golejada i substituir a l'altre, i així successivament.

El senyor Quinqué, que escoltava amb atenció els pensaments del seu client, va dir:

- De caixó, Manuel, de caixó! I pensi que si li han vingut aquests excessos d'imaginar-se doble i en estats d'oposició, és perquè aquest planeta s'ha especialitzat en aquestes qüestions, complementant la feina del senyor Mercuri a casa seva. I és que l'única manera de curar-se dels fanatismes de les mil creences que obsessionen als mortals, no és altra que acceptar aquestes dualitats contradictòries i paradoxals que vostè

acaba de pensar. Això li pot semblar una banalitat, però sàpiga que constitueix un dels canvis més importants que els humans haurem de fer tard o d'hora, si no ens volem anar en orris amb les nostres disputes sense fi. Ara bé, i per sort per els humans, el món disposa avui d'uns quants llocs a la Terra que propicien, si un s'hi esforça una mica, viure i sentir el mateix que se sent aquí. I un d'ells és la Sagrada Família, com hem dit abans i vostè deu haver sospitat a la primera, sí senyor! I si m'apura, encara hi afegiria la pròpia ciutat de Barcelona en el seu conjunt, gràcies a la seva condició extravagant que persones com el senyor Gaudí, per posar un exemple, han convertit en realitat!

La Independència

Assegut a la gandula de la Sagrada Família, en aquella terrasseta aïllada dels turistes, va dubtar Manuel si la visita al planeta de la deessa de l'amor havia estat una al·lucinació o una experiència real. Una pregunta amb poca resposta, si tenia en compte que allà a Venus havia descobert aquella manera d'estar sense estar, una categoria de ser i no ser que començava a ser-li familiar. Fins i tot es preguntà si aquella reunió amb el senyor Quinqué i els titelles que havien acudit al seu voltant era també una reunió de les d'estar sense estar. Es va dir que tant se li en feia, en tractar-se d'una novetat que anava a millor, és a dir, que enriqueix l'experiència d'estar únicament a un lloc, i que sempre era preferible estar-ne a dos que en un de sol, encara que siguin oposats i incompatibles.

En aquell moment, en Perico de Can Raspall, un dels més eixelebrats de la família dels putxinel·lis, que feia estona mantenia la mirada fixa en una bandera catalana que penjava al lluny en un edifici proper, exclamà:

- Visca Catalunya!

Alguns dels Pericos van contestar amb un Visca, i uns altres van replicar amb un sonor Visca Espanya. No passà desapercebut el crit al senyor Quinqué, que preguntà al seu client:

- També creu vostè en la Independència, senyor Manuel?

Es quedà sorprès l'interpel·lat davant d'aquella pregunta que era com si procedís d'un altre món. Llavors recordà que la Sagrada Família era a Barcelona, i que Barcelona era la capital de Catalunya. Va recordar també que els diaris parlaven últimament d'aquest tema de la Independència amb polèmica i passió, ja que els uns hi estaven a favor i els altres en contra. Però ell, ficat en els avatars de l'ou i de la pipa interior que fumava sense fumar, d'aquell assumpte no en tenia ni idea.

- Veig pel silenci de la seva resposta, que la Independència li cau una mica lluny, senyor Manuel.

- Suposo que sí, Quinqué, la veritat és que no he tingut temps de pensar-hi i no sabia què dir-li.

- El comprenc, però també li haig de dir que vostès, els catalans, estan vivint moments curiosos i fascinants que nosaltres, des de l'agència del senyor Mercuri, ens mirem amb molta atenció. Un tema que tenim força estudiat i una causa per la que tenim totes les nostres simpaties, com no podria ser altrament, tot i que també li haig de dir

que això de la Independència és un camí sense sortida o, millor encara, d'anada i tornada, i que des del punt de vista de l'economia de forces i del balanç de resultats, és preferible anar directament a la tornada sense necessitat de passar per l'anada.

- Què vol dir Quinqué?

Els Pericos escoltaven al guia turístic amb verdader interès, com si el tema els interessés de veritat.

- Segons els nostres estudis de camp i les prospeccions de futur fetes amb el senyor Mercuri, hem arribat a la conclusió que qualsevol societat amb ganes de dir la seva i de viure amb la plenitud de les energies els anys que se'ns acosten, d'una intensitat dramàtica fora de dubte, és bo que s'afirmi en les seves diferències. Això, Manuel, és incontestable. Es tracta d'una necessitat que els catalans senten des de fa dècades, per no dir segles, la qual cosa explica i justifica el grau de convenciment dels convençuts. Ara, també li haig de dir que aquesta necessitat la senten no sols els catalans, sinó tota la munió de pobles que viuen en aquest país i per extensió a tota l'Europa, que és molt gran, tot i ser petita. I allò que veiem en un futur no gaire llunyà són moltes societats emancipades i amb ganes d'emancipar-se encara més, que necessitaran aliar-se entre si per aconseguir els seus objectius i per assegurar el normal funcionament de les coses. Vull dir que una part dels catalans, que no són tots, s'han llançat amb molta pressa a córrer aquest camí de l'emancipació que després hauran de refer enrere, per buscar aquestes les aliances indispensables dins i fora, per associar-se amb les demés societats emancipades o que es volen emancipar, segons el ritme de les onades històriques. Per això dic que en comptes de fer un camí d'anada i tornada, potser hagués estat millor estalviar-se l'anada, reduir les presses, economitzar energies, i avançar amb més pausa. No li sembla?

Havia de reconèixer en Manuel que s'havia perdut en l'explicació d'en Quinqué, un galimaties per a ell. Però no així el Perico de Can Raspall, que saltà a l'acte per dir:

- Mai dels mais! Tenim pressa per a ser independents, o ara o mai!

Alguns el van secundar amb aplaudiments i uns altres van cridar en contra, argumentant que Espanya era un país avançat, modern i tolerant, molt més europeu que la mateixa Europa, cosa que va sorprendre molt a en Manuel, que mai hauria sospitat aquest doble convenciment patriòtic dels seus titelles, que en definitiva no deixaven de ser una part de si mateix. Així que, això és el que jo penso sobre la qüestió?, es preguntà amb un riellada.

En Quinqué, que semblava interessat en la temàtica i que demostrà estar força al dia, va contestar:

- Permeteu-me que us doni tota la raó i que us digui que la premsa, en aquest cas, no és favorable a la qualitat dels resultats. Penseu, estimats amics meus -es dirigia als titelles amb un to melindrós, com si fossin nens als quals cal parlar amb suavitat i paternal afecció-, que els cicles i els ritmes vitals dels desitjos i de les emocions difereixen entre les persones i que és difícil encaixar-los en realitzacions col·lectives d'una societat complicada com és la catalana. La Història, ho hem vist el senyor Mercuri i jo, avança d'una manera semblant a com ho faria un mar assotat per una munió de vents oposats en les seves direccions, de manera que mentre un grup d'onades va cap a un lloc, un altre ho fa en direcció contrària o paral·lela però sense trobar-se, i és una feina impossible per no dir il·lusòria que un bon grapat d'onades segueixin el mateix rumb perquè l'objectiu perseguir pugui pujar al seu llom.

Li contestà en Perico Perico, potser el més obstinat dels putxinel·lis:

- Però si això és el que està passant, senyor Quinqué, amb l'actual disjuntiva política que compta amb un govern central controlat per polítics que només els interessa accontentar la seva clientela sense mai resoldre el problema. Seria difícil trobar un moment millor per tensar la corda i enllestir la qüestió, no li sembla?

Va quedar impressionat en Manuel de com el seu Perico raonava sobre una qüestió tan complicada com aquesta, de la que ell no podria dir-ne res de significatiu. En Quinqué, que també semblava molt admirat de la resposta, amb el seu to amable i pausat de sempre, li contestà:

- Ho ha explicat molt bé, senyor Perico Perico, crec que aquest és el seu nom, veritat?, però fixi's que abans de parlar del govern espanyol, hauria de tenir en compte a aquesta meitat de catalans que estan pujats a la onada dels que no es volen separar, una marejada contradictòria que es neutralitza amb la que se li oposa. Quant al govern central, cal dir que és reprobable en moltes coses, com ho són tots els governs del món, però pensí que això no vol dir que ells siguin l'estat, el qual és un aparell més gran i complicat que els seus polítics de torn, un engranatge d'engranatges que regula la globalitat de les lleis del país, i que disposa d'una inèrcia que no està feta d'emocions ni de desitjos sinó de pòsits governats pel temps i per les guerres, que solen ser d'una solidesa considerable.

S'aixecà en aquell moment l'Aede, que s'havia mantingut callat al seu racó i, traient fum de la seva pipa sense tabac, va dir:

- En veritat, en veritat us dic, que ens podem entretenir amb aquestes qüestions tot el que vulguem, però sense oblidar que el nostre objectiu és fugir d'aquest planeta i d'aquests éssers tan mancats d'imaginació que són els humans. Per a nosaltres, senyor Quinqué, prendre partit en aquest assumpte és com apostar en una carrera de cavalls, perquè el joc ha estat sempre un divertiment còsmic difícil de superar. I això explica

que ens apassionem per a un o altre corredor, perquè entre nosaltres n'hi ha de totes les tendències, com és fàcil deduir.

- Té tota la raó, sí senyor, i afegiré que la Terra és avui en dia un casino còsmic dels més sol·licitats i divertits, vist des de les personalitats del Sistema Solar que hi juguen, és clar. I sinó que li preguntin al senyor Mercuri, per no parlar de la senyoreta Venus o de l'aguerrit Mart, a qui un dia m'agradaria presentar-li, senyor Manuel. En aquest sentit, el pols de Catalunya amb l'Estat Espanyol és una de les taules de joc d'apostes mitjaneres, amb una inclinació a perdre jugadors dia sí i dia també.

Es va fer un silenci estrany, que en Manuel no va poder més que qualificar de 'còsmic', tot i que hi havia un cert deix de comicitat en la conversa mantinguda entre en Quinqué i els seus titelles. En efecte, la posta de sol va tenyir solemnement el cel de vermell, i un vent que venia del mar començà a xiular en creuar les quatre torres més properes del temple, com si aquestes fossin uns instruments plens de forats que modulaven el so a la manera de quatre greus i poderoses columnes d'aire. N'eixia una música que cadascú va interpretar a la seva manera: en Manuel la va sentir com una poderosa conjunció dels quatre elements que anaven més enllà dels propis elements, i els Pericos, que solien confondre els sons amb els colors, van veure amb absoluta claredat la meitat d'ells les quatre barres de la bandera catalana, mentre per a l'altra meitat eren els colors de la bandera espanyola multiplicada per dos. En Quinqué, que s'adonava perfectament d'allò que cadascú sentia, somrigué content en comprendre que tothom era feliç en allò que veia.

El Zoo.

Havien quedat a l'interior del Zoo, davant del petit fossar de mones que hi ha al costat dels orangutans, un lloc fàcil de trobar, segons digué en Quinqué. Clar que per a en Manuel anar al Parc Zoològic de Barcelona era quasi com anar a la Lluna, ja que no l'havia trepitjat des de nen. No sabia ni per on s'entrava. No trigà gaire però a trobar les taquilles i després de pagar una quantitat que li va semblar molt alta, s'endinsà al recinte on hi viuen els animals. Era d'hora encara i no hi havia quasi visitants. Veia algunes fileres d'escolars amb els seus professors i els empleats del lloc que feien feina armats d'escombres i de maquinàries de neteja. Fins i tot va veure alguna senyoreta de bata blanca, i s'imaginà que serien científiques del gremi o potser mainaderes, d'aquestes que donen el biberó a les cries de ximpanzé o de lleó, com havia vist en algun reportatge.

Just davant l'entrada va veure un estruç i l'estranyà aquella imatge polsosa i elegant que el mirava amb l'orgull de qui se sap l'au més gran del planeta. Un dinosaure reciclat, va pensar. Es miraren tot i que s'adonà que la mirada de l'estruç tenia quelcom de buit, una mica endormiscada però amb els ulls oberts. De tant en tant els tancava, com si fes una becaina. Beneïda senyora, va pensar. O potser era un senyor? El plomatge, que li queia com un vestit pensat per anar a l'òpera, suggeria que era del sexe femení. Segons havia llegit en alguna revista, ara els crien en granges a la mateixa Girona, perquè d'aquest animal s'aprofita tot. Pobres bèsties! La seva noblesa no concorda amb aquest tracte. Cosa que en definitiva ve a dir que els humans, la noblesa ens la passem pel forro.

Rumiant d'aquesta guisa, va arribar en Manuel davant del fossa dels primats, un espai molt diferent de com ell ho recordava feia milers d'anys. En Quinqué ja hi era, contemplant amb atenció una de les mones que s'entretenia amb una pastanaga.

- Bon dia, Manuel, sempre que vinc al Parc Zoològic m'esgarrija adonar-me quant a prop som d'aquests avantpassats nostres, els quals semblen personetes humanes que un dia van deixar d'anar a classe d'evolució natural, fartes de voler ser sempre més del que són, que és sens dubte una de les característiques que tenim els Sapiens Sapiens, com ens diuen els científics. Mengen cacauets i pastanagues i amb això en tenen prou, viure al dia i no pensar en l'endemà. Un bon pla de vida, sí senyor!

- Que hi ve gaire sovint al Zoo?

- Sempre que puc, no pot imaginar-se com m'agrada aquest lloc i la d'amics que hi tinc! I no està prohibit fumar!

Va mirar en Manuel el mico i també ell va sentir aquella esgarrifança que se sent sempre quan som davant dels nostres germans primats. Miralls que reflecteixen les nostres intimitats més pregones. Va pensar que entre aquelles bèsties del Parc Zoològic i els seus titelles no hi havia gaire diferència: els dos es movien amb independència i encarnaven parts ocultes de la seva persona. Els titelles perquè els havia creat ell, els animals perquè pertanyien a branques d'un tronc evolutiu que també era el seu. Potser la diferència era que els titelles podien parlar i els animals no.

- En això s'equivoca, Manuel -digué en Quinqué, que seguia els pensaments del seu client amb atenció.- Es sorprendria veure amb quina facilitat alguns animals, quan estan en captiveri, parlen i expressen els seus pensaments. Quelcom d'insòlit i d'inaudit, tot s'ha de dir, però tan real i verdader com que vostè i jo som aquí.

S'adonà Manuel que només trobar-se amb en Quinqué, havia entrat en aquell estat que ja començava a trobar natural, d'escoltar sense escoltar, com si aquell guia de l'agència Mercuri fos algú d'aquests que viuen en la categoria doble del ser-hi i no ser-hi, categoria que havia descobert feia poc. Això convertia el tracte en molt senzill i còmode, ja que si hi era sense ser-hi, no calia esforçar-se massa en els aspectes del protocol, que cansen tant la convivència humana, un dels motius bàsics que sens dubte expliquen l'epidèmia de divorcis del món actual. Va pensar que potser això de ser i no ser era una opció més generalitzada del que ens imaginem, sentida per moltes persones sense ser-ne conscients. Fins i tot va pensar si no seria aquell estat la causa de tanta mala consciència de la gent, criticada pel fet de desconnectar més del normal.

- Sàpiga, Manuel, que això dels animals és més important del que sembla.

- Què vol dir, Quinqué?

- Fixi's que un dels grans problemes que tenim els que ens diem humans, és que amb tantes qüestions de significativa elevació que ocupen les nostres vides, des dels filòsofs pensadors fins els psicòlegs, els polítics o els esportistes que van a per totes, ens oblidem de fins a quin punt són subtils les diferències que ens separen dels nostres companys terraqüis, les bèsties i bestioles, i de com aquestes subtilitats creen malgrat tot unes fosses tan abismals entre ells i nosaltres. És a dir, som animals, i això és indiscutible, i alhora, vegi quina contradicció, no hi tenim res a veure. I és aquesta distància que separa el primat de l'humà que som i portem a dins, allò que ens permet parlar i dialogar amb els nostres companys de regne. Per això és tan important venir al Zoològic, en tractar-se d'un lloc que ens permet aquesta convivència contra natura.

Escoltava amb atenció el titellaire les paraules d'en Quinqué.

- Per altra banda, vegi Manuel com en trobar-se les feres del Parc tancades en gàbies, es veuen obligades a acceptar una doble manera de ser, que no tindrien si fossin en

llibertat: vull dir que són bèsties salvatges que viuen al seu aire però alhora deixen de ser-ho quan estan engabiades. Aquesta oposició interior del seu estar tancat trenca la inèrcia de llur consciència col·lectiva, que ara de sobte es torna aïllada i individual, malgrat siguin incapaços d'expressar-ho en veu alta, és clar.

- Llavors, com vol que hi parlem?

- Aquesta és la qüestió, és evident que només hi podem parlar sense parlar, una condició que vostè coneix perfectament, i que es fa possible en trobar-nos, ells i nosaltres, en la mateixa disposició de ser i no ser allò que som.

- Això és un galimaties, Quinqué.

- Fixi's que nosaltres els humans tenim dues maneres de parlar: la col·lectiva en la que diem obvietats i ens movem entre el conegut i el compartit, i la individual en la que intentem expressar alguna cosa particular. Si s'hi fixa, el mateix els hi passa als animals tancats, tot i que ells són incapaços d'expressar aquesta condició individual de la que són víctimes. Com parlen llavors?, em preguntarà. Doncs de la mateixa manera en què vostè fa parlar les seves marionetes, uns trossos de fusta que ha modificat en dotar-los d'un caràcter i d'una personalitat. Així parlen els animals, Manuel, parlant sense parlar, amb una autonomia més gran de la que es pot imaginar, malgrat sigui vostè qui li posi la veu. Però en ser i no ser allò que són, passa com amb els seus titelles, que s'han independitzat i xerren pels descosits quan els hi dóna la gana.

Va optar en Manuel per aplicar aquella manera nova d'escoltar sense escoltar que havia après en els seus viatges amb el senyor Quinqué, incapaç d'entendre un borrall del que li estava explicant. I de sobte un so estrany va captar la seva atenció. Venia d'un costat, no gaire lluny del fossat dels micos, una mena de jardí amb pedres, riuet i tanques baixes. S'hi acostà i va descobrir una tortuga gegant que tenia el cap aixecat i el mirava. El mirava? Bé, així ho diria, quan va fixar la mirada als seus ulls centenaris de parpelles arrugades. I llavors va sentir la seva veu ronca.

- Bon dia, senyor Manuel.

- Com sap el meu nom?

- Me l'ha dit el seu amic, el senyor Quinqué, que conec des de fa temps. He seguit la seva conversa que m'ha semblat molt il·lustrativa.

- Ah sí? I es pot saber perquè?

Trobava en Manuel una mica impertinent el to de la tortuga, que s'havia posat a parlar sense demanar-li permís i adreçant-se-li amb el seu nom.

- Perquè m'ha fet reflexionar.

- Així vostè reflexiona...

- Sí, les tortugues reflexionem molt, no ho sabia? Pensi que porto en aquest Zoo des de fa una colla d'anys, però abans n'he viscut encara molts més des de que em van pescar a les Illes Galápagos, allà on vaig néixer. Compregui que he passat la major part de la meva vida en zoològics, moltes hores sense fer res i per pensar-se-les totes, no troba?

- Sí, sí, en això té raó. Veig que és vostè una tortuga molt viatjada. I com es diu?

- Les tortugues no tenim nom, però com que sempre he viscut tancada, n'he tingut uns quants. Em pot dir, Isabel, és el nom de la meva illa.

- Encantat Isabel.

Havia de reconèixer en Manuel que realment estava encantat de parlar amb una tortuga, malgrat l'angúnia que li havia fet al principi. A més, la trobava molt educada i intel·ligent. S'adonà que tenia un accent lleugerament americà, potser per haver viscut en països de parla anglosaxona.

- És veritat que vostès, les tortugues, són sàvies i viuen molt de temps?

- La veritat és que no ho sé, però així ho he sentit sempre. Pensi que nosaltres el temps el vivim d'una manera especial.

- Ah si? De quina manera?

- El portem a sobre, el temps. És la closca, que també és casa nostra. Ja veu, tenim l'esquelet a fora, ben cobert per aquestes plaques còrnies que ens protegeixen prou bé. En elles està escrita la nostra memòria. La veritat, és que no sabia dir-li la de capes que porto a sobre.

- Així vostè és el temps que arrossega?

- Sóc temps viu i fòssil, si així li agrada més. De fet, no ens hem d'enganyar, senyor Manuel, tots els animals som temps mort, llevat de quan parlem, com ara faig amb vostè. Cada paraula que creuo amb vostè, em sento rejuvenir. Per això m'agrada tant parlar.

- És estrany, sempre s'ha dit que els animals tenen una vitalitat superior a la nostra...

- És el consol del ramat, Manuel. Quan vostès, els humans, van en ramat, llavors tenen la mateixa vitalitat que nosaltres: zero.

- És molt radical, Isabel...

- Ja que m'han fet sàvia, deixi'm almenys dir el que penso.

De sobte, la tortuga va callar. Potser era massa vella i ja en tenia prou amb l'esforç d'aquells minuts de conversa radical, la d'un espècimen de Testudinidae, com deia el cartellet del Zoo, que havia viscut més del compte i filosofava en veu alta. O potser la conversa mai havia existit, en veure a la Isabel comportar-se com una tortuga qualsevol, gegant i lenta, amb el temps dels seus anys a sobre, una càrrega que pesava més de cent kilograms. La va veure arrencar unes herbes que li havien posat al seu jardinet i mastegar-les amb una parsimònia de tortuga secular.

- Ho veu, Manuel, com es pot parlar amb els animals? He seguit la seva conversa i m'ha semblat molt interessant, sí senyor!

Tenia raó i no la tenia, ja que així s'havia d'escoltar al seu guia, que era i no era allò que deia ser.

En aquell moment, va veure en Kalim i en Kilam enfilarse per les branques del fosso dels primats, cridant com dos lloros histèrics amb les seves veus plenes d'una estridència que mai havia sentit. Però què feien allà aquells dos titelles enfollits? S'adonà que ningú més els veia, llevat d'ell i del senyor Quinqué, ja que havia comprès que els seus titelles només els podia veure ell que vivia immers en l'atmosfera de l'ou, que ara duia sempre a dins, sent en Quinqué l'excepció que acompanyava la regla. Però els habitants del fossat, i no només ells, sinó els ximpanzés, gorilles i orangutans que hi havia als voltants, sí que els van sentir, ja que de sobte es posaren tots a xisclar amb uns esgarips esfereïdors, cosa que de seguida va atraure l'atenció dels visitants del matí, excitats de veure que podrien gaudir d'alguna mena d'espectacle imprevist. Com és lògic, també van acudir alguns empleats atrets per la cridòria.

- Kalim, Kilam!... -va intentar en Manuel posar una mica de seny als dos titelles. Però va comprendre que no li farien cap cas: a diferència dels altres de la colla, aquests dos no eren de la seva collita, sinó que els havia trobat per atzar als Encants de la ciutat i, segons li havia dit l'Aede durant la representació a la Cambreta, eren els dos titelles primordials que havien trobat el 'Secret del Gran Viu', i per això tenien aquella energia inusitada.

Però el més curiós va ser la reacció de les mones, saltant i cridant excitades pels esgarips dels dos titelles, que jugaven amb elles a córrer i a perseguir-se, sense mai deixar-se enxampar. Però no només les mones. També els orangutans, que sempre mostren un comportament tan cívic i calmós, saltaven agafats a les cordes i als troncs, obrint les boques i mostrant les seves dents, mentre xisclaven com posseïts. Finalment, farts de tanta bullícia, en Kalim i en Kilam van escapar de la zona i desaparegueren saltant de branca en branca pels arbres.

Mirava en Quinqué amb molt interès la reacció dels primats, que havien passat a un estat de paroxisme, amb sons que difícilment se sentien en una visita normal al Zoo.

- Senyor Manuel, acabem de presenciar quelcom d'insòlit i inusual, ja que mai hauria pensat que aquests simis tan entranyables serien capaços de veure i oir els seus titelles, que tenen com a característica principal de ser visibles només per nosaltres dos, ja que els demás mortals els és impossible veure'ls. Cosa que ens indica la gran sensibilitat d'aquestes bèsties aparentment salvatges amb capacitat però de pescar realitats que estan per sota de les freqüències humanes habituals. No li sembla extraordinari?

Tot i escoltar sense escoltar, havia d'admetre en Manuel que el senyor Quinqué tenia tota la raó del món.

- Vegi com aquestes bèsties han sabut connectar a través d'allò que tenim elles i nosaltres de comú, aquesta sensibilitat especial per viure les emocions des dels seus extrems més oposats, i com aquests dos éssers que semblen sortits de l'Infern han despertat en elles una agitació de les seves ànimes vers un enlairament que només poden intuir i del que no estan en disposició d'arribar-hi, si no és a través del xivarri i la cridòria més desvergonyida. Ara, un cop passat l'estímul, veurà a poc a poc la inèrcia de llurs condició física abatre's damunt d'ells, el pes d'una fatalitat envellidora que, viscuts els fulgors de la procreació, els arrossega en la direcció de la mort.

Es va sentir llavors la veu llunyana de la Tortuga Isabel:

- És el que li deia abans, Manuel.

I així fou. Uns minuts després de la desaparició d'en Kalim i d'en Kilam, les mones van tornar lentament a les seves rutines de pastanaga, de cacauets i de treure's les puces les unes a les altres. Els orangutans van tornar als seus posats intel·ligents, amb l'habitual indiferència envers els simis humans que s'entretenen a mirar-los. La pau biològica de llur condició de primats retornà a les seves pells, atents, això sí, als moviments del públic, per si algú se li ocorria llançar-los alguna poma o un tros de pa.

Fugint de la munió de gent que s'havia acostat a l'espectacle de les mones, es dirigiren a una altra banda del Parc Zoològic.

- Ja li he dit abans que adoro aquest lloc, no perquè m'agradin els animals engabiats, sinó perquè és una ocasió única per poder-los veure i visitar. Sí, senyor Manuel, es tracta d'una convivència que la nostra manera de viure en ciutats ens priva i només gràcies als zoològics la podem gaudir, ni que sigui a dosis petites i una mica contra natura. Però no em negarà vostè que viure en ciutat ja és de per si una bona contra natura, suficient grossa com perquè ens haguem de posar llepafils en aquesta qüestió.

- Potser tingui raó, Quinqué, però aquí no hi veig gaires turistes.

- Ni qu'ho digui, senyor Manuel, ni qu'ho digui! En això té tota la raó! No pot imaginar-se com m'hi esforço però només es deixen convèncer les famílies amb nens, i no sempre, cregui'm. Però això també salva el Zoo de la sobrecàrrega que avui afecta la ciutat, de manera que no hi ha bé que per mal no vingui.

S'acostaren al Terrari, un espai tancat que segons deien els cartells, reunia les millors col·leccions d'amfibis i de rèptils de tota Europa.

- Un dels llocs més interessants del Zoo, senyor Manuel. Aquí és com si reculéssim milions d'anys enrere, amb aquestes bestioles que semblen sortides d'un forat del temps.

Una iguana els saludà. Aquella mena d'animal fòssil que no se sabia si estava o no estava viu, tal era la seva quietud, no s'immutà davant les dues persones que s'acostaren al vidre de separació. L'atmosfera era d'una humitat exagerada i va comprendre Manuel que s'havia recreat una climatització idònia per a aquesta mena d'animals.

- Com s'imagina vostè que deu passar el temps per a aquests animals?

- És veritat, sembla que el tinguin parat, el temps.

- No ens hem d'oblidar que són bèsties de sang freda, no com nosaltres, que no parem tot el sant dia. Només quan reben l'escalfor del sol s'animen una mica, sinó es queden parades, com ara, tot i que aquí els hi posen bombetes perquè s'animin. Potser enyoren el sol, això sí.

- He sentit a dir que s'han posat de moda com animals de companyia, tot i que a molts llocs d'Amèrica se'ls caça i se'ls menja, per la finor de la seva carn.

- Una salvatjada. És com alimentar-se de temps, imagini's, mastegar mil·lennis amb salsa de tomàquet, la seva carn pot ser molt bona, però menjar-los deu envellir una bona colla d'anys. Fixi's que l'alimentació té a veure amb el sol, per això ens agrada la carn dels animals calents, així com les plantes, que estan fetes com qui diu de llum.

En aquell moment van sentir una veu molt greu que semblava venir d'unes profunditats insondables.

- La llum és el nostre aliment. Amb quatre mosques i una mica de sol, en tenim prou.

Era la iguana que els parlava! Així ho va entendre Manuel a la primera, immers com estava en aquella atmosfera que recordava una selva tropical. Es van quedar callats els dos a veure si la bèstia els deia alguna cosa més.

- Som temps viu i lent que deglutim al llarg dels anys. Som els ulls de la terra quan es mira a sí mateixa. La nostra curiositat de mil·lennis és infinita, però sempre mirem enrere.

Escoltaven muts els dos humans, però semblava que la iguana ja s'havia cansat de parlar.

- Ho he sentit de veritat, Quinqué, aquestes paraules, o ho he somiat?

- No ho crec, Manuel, jo també les he sentit. Sap que és molt rar sentir parlar a una iguana, un dels animals més muts que conec? Considerem-nos ben afortunats!

- Inaudit, Quinqué!

- No cregui, pensi que és molt allò que ens uneix a tota aquesta població de personetes vives. Sí, nosaltres disposem d'una consciència desperta que ells no tenen, això és cert, i som capaços de comptar, sumar i restar, a més de moltes altres coses, és clar, però pel demés compartim una munió de coses que si les coneguéssim, quedaríem parats, cregui'm! Imagini's com poden ser de subtils les sensacions d'aquesta iguana, per no dir les seves emocions, que en ser de sang freda, deuen tenir una freqüència de vibració d'un refinament que nosaltres mai podríem imaginar.

Passejaven pels corredors foscos del Terrari, amb finestres que mostraven bèsties encara més estranyes que la iguana, fins arribar a les serpents, la majoria enroscades i quasi bé invisibles.

- Fixi's amb les serpents, aquestes senyores de l'evolució animal, que caminen arrossegant-se i no per això se les ha de considerar ni vils ni rastreres, sinó que el seu orgull es manifesta a través de la seva indiferència, de les més abismals que existeixen. D'una lògica aclaparadora si tenim en compte allò que es diu de que l'ou primordial del que van sortir tots els déus, el va posar una serp.

Una pitó enroscada va moure el cap i els fità un segon per desaparèixer a l'acte arrossegant el seu cos amb subtils contraccions de la seva part baixa sobre la pedra.

- Dubto que diguin res, senyor Manuel. Aquestes serpents no necessiten parlar. Saben perfectament que totes les paraules de tots els idiomes del món provenen del seu xiuxiueig silencios, que quan volen pot esdevenir el més estrident dels xiulets. Però jo diria que només s'expressen cada mil o un milió d'anys, per dir una xifra aproximada. I quan ho fan, és perquè alguna cosa important canvia al món!

A la secció d'amfibis s'aturaren davant d'un grup de granotes que raucaven alegrement.

- Aquestes sí que són les bestioles més extraordinàries que, junt als escarabats piloters, tinc en gran predilecció. Sobretot pel seu rauc, un cant que ja voldrien molts músics, instrumentistes i compositors poder imitar.

- I què tenen els escarabats d'extraordinari?

- Senyor Manuel, això són paraules majors! La saviesa i la tossuderia empenedora d'aquests coleòpters excepcionals no tenen parió en el Regne Animal: quan passen pels camins arrossegant la seva pilota, ens mostren unes aptituds de parsimònia i d'esforç contingut però tenaç que ja voldríem els humans posseir. Són pura aristocràcia, senyor Manuel, de les més refinades d'aquest planeta. La seva relació amb el sol és indiscutible, i per això els antics egipcis el veien cada matí pujar la bola del sol a l'horitzó, garantint la llum del dia. Sense tenir-hi res a veure, és l'animal solar per excel·lència. Per treure's el barret, cregui'm.

Havien sortit del Terrari, després de passar damunt d'uns fossats amb aigua plens de cocodrils, i la llum del sol, a la qual feia tanta referència el senyor Quinqué, tornà a assotar-los.

Retornaren en direcció als primats, creuaren les gàbies dels simpàtics ximpanzés i s'aturaren davant les finestres amb vidres dels goril·les, una de les seccions de més èxit del Zoo.

- Aquí vivia el meu vell amic el Floquet de Neu, un dels senyors més entranyables del zoològic.

Qui no coneixia al Floquet de Neu? Fins en Manuel sabia qui era, tot i que mai el va veure de front.

- Aquests són els seus fills, uns savis, Manuel, es passen tot el sant dia pensant sense pensar, cosa que els més savis dels humans encara no hem aconseguit. Potser el Pensador de l'escultor Rodin, en ser de pedra, se'ls pot acostar una mica.

En efecte, un dels goril·les romania assegut mirant el públic amb el puny sota la barbata, com fem nosaltres quan volem pensar en profunditat.

- Pensar sense pensar. Aquest és el drama i alhora el miracle dels primats que viuen al zoològic, que malgrat les hores que hi posen en pensar, no pensen res, en el sentit que nosaltres diem al pensar, clar. Rumiar, deuen rumiar, allò que les seves emocions més profundes els deuen aportar, com fan les vaques amb l'herba. I potser algun dia els neixi alguna idea. No trigarem gaire a veure als humans colonitzar aquestes voluntats lliures, adormides en els instints de llur consciència col·lectiva. Ho faran amb l'enginyeria genètica, senyor Manuel, una ignomínia. Però serà recrear-se en el passat mort, per insistir en una civilització que té ganes de néixer morta, però així som els

humans de contradictoris, que mentre uns volen anar cap amunt, els altres insisteixen a anar cap avall. Jo, la veritat, prefereixo tirar pel mig fugint dels extrems, els quals però són aquí per quedar-se. Per això m'agrada ser guia turístic, perquè és la manera més barata, idònia i senzilla d'aconseguir una mitjana que, moguda per l'obertura i la curiositat, miri una mica en totes les direccions, acceptant el bo i el dolent d'aquesta vida.

Feia estona que en Manuel l'escoltava sense escoltar, capficat en la imatge del goril·la que en efecte pensava sense pensar, com deia en Quinqué. Va comprendre que aquesta condició comuna de fer i no fer allò que feien l'unia a totes les bèsties del Zoo, una característica que tenia a veure amb la consciència, desperta la nostra pel que feia a pensaments però adormida en els seus aspectes emocionals més profunds, a l'inrevés dels animals, que tenien aquesta segona ben desperta, mentre la de les idees romanien en un somni de possibilitats llunyanes. I, de la mateixa manera que nosaltres disposem del 'tercer' que és i no és, sorgit dels nostres extrems, també ells haurien de tenir el seu propi 'tercer' que fa i no fa, parla i no parla, ni que sigui com un esclat fugisser que ix impulsat per nosaltres, els humans. O potser era el nostre propi 'tercer' el que tenia la capacitat de ser-ho també dels animals, cosa que explicava que, tot i no tenir res a veure amb ells, els cedim paraules i pensament.

El Sol.

Segueren en un dels petits bars que hi ha al Zoo, ben protegits sota un para-sol, mentre contemplaven algunes de les instal·lacions d'ocells i aus diverses de rapinya, ficades en gàbies de gran altura. Un desgavell, va pensar, tenir aquestes aus tancades quan necessiten espais oberts de muntanya. Cansat de donar voltes pel parc, havia tancat els ulls el titellaire, sentint dins seu la remor de la pipa i dels xiscles i grunyits dels animals de l'entorn, sons que donaven voltes com si volguessin entrar tots a la cassoleta per ser fumats i convertits en no se sap què.

Quan tornà a obrir els ulls, va veure sorprès que es trobava en un paisatge desconegut, de roques de color vermell fosc, amb un sol immens d'una tonalitat roig taronja omplint quasi bé tot el cel que tenia al davant. Al seu costat en Quinqué seia com ell a la roca, ocupant l'altra de les dues còmodes concavitats tallades a la pedra a manera de seients.

- El Zoològic, Manuel, és el millor lloc per enlairar-se i fer una visita al Sol. Ja sabem que això és impossible en la normalitat diària de la nostra existència i, tanmateix, fixi's com ens hi hem ben acostat, asseguts en aquest planeta que es diu Volcà, inexistent pels astrònoms, ja que encara no l'han descobert, però real per els qui el coneixem i ens hi apropem de tant en tant. Un lloc que, a diferència de Venus, sempre cobert de núvols pudents i negres com la por, és més o menys tranquil i assossegat, per una simple raó: la seva condició inexistent, fins que no es demostrï el contrari, el fa dúctil i amigable. A més, en aquest planeta la processó va per dins, ja que el foc que se li atribueix el té al seu interior amb una particularitat insòlita: als dos pols té els cràters de dos volcans immensos que treuen fum, foc i lava, com si fos una gegantesca pipa de dues cassoles oposades i en perpètua combustió. En trobar-nos ara al seu equador, i a causa de la peculiar inclinació del seu eix de rotació, gaudim d'una posició immillorable per contemplar el Sol.

La imponent bola de foc que era aquell sol rogenç imposava una temperatura elevada que tanmateix, gràcies a la protecció de l'agència Mercuri amb la que havia contractat el seu viatge, es deixava suportar tot i que no permetia fumar cap cigar, com també succeïa a Mercuri i a Venus, que amb una sola pipada es consumien de cop.

I parlant ara en veu baixa com solia fer a vegades en Quinqué, va dir:

- Aquí hi viu Volcà, un senyor que té una fama terrible, d'un mal geni que ho fa trontollar tot quan s'enfada. Però no s'ha d'amoïnar, perquè el senyor Volcà sol viure instal·lat a la Terra, com fan els seus companys del Sistema Solar, que s'han traslladat tots al nostre planeta, en ser allà on es viu millor. Com és lògic, Volcà ha triat

emplaçaments que li són afins, en instal·lar els seus tallers de forja dins de coves profundíssimes, ja que sempre busca el foc que li donen els volcans en activitat. No pocs terratrèmols provenen dels seus cops de geni descomunals. De moment, millor no acostar-s'hi massa, senyor Manuel. Però això no ens priva de venir al seu planeta i de gaudir d'aquestes vistes esplendoroses.

Tenir el Sol tan a prop li va semblar quasi bé un sacrilegi a en Manuel. L'astre considerat pels éssers vius de la Terra com la font de la vida i l'entitat més important i poderosa, personalitzada en els infinits noms de déus i d'herois solars que el representen, apareixia davant seu com l'estrella que era, immersa en una activitat delirant i inabastable, en una combustió contínua d'àtoms que es fonien i es desintegren i bullien com si fos una sopa de matèria primordial, de partícules d'aquestes que s'estudien una per una a la Terra, i que aquí s'ajuntaven en un borbolleig tempestuós de matèria ígnia, amb gegantesques i espantoses onades d'aquest plasma compost d'hidrogen i heli ionitzats, base de la matèria solar. Hi havia una sonoritat especial en aquella visió del sol, una superposició subtil i no tan subtil de xiulets i de violins desafinats sobre un coixí o més aviat un matalàs de trons llunyans, com si el sol fos una superfície de milers de timbales que repicaven amb ritmes folis i enigmàtics. A vegades el so recordava el d'aquestes trompetes llargues que tenien els romans, d'una longitud inusual i recargolades a la manera de tubes, trompes i trombons de diàmetres quilomètrics i de vibracions esgarrafoses.

Va pensar que la profanació que sentia tan profundament no era només per mirar el sol com qui mira una pedra o un tros de matèria qualsevol, amb les ofensives descripcions científiques que fixen amb un nom concís tot allò que es veu i es mou per dins i per fora, com fan els professors de gimnàstica per immobilitzar els seus alumnes a cops de xiulet, sinó que el sacrilegi més gran consistia en saber i concretar l'edat de l'astre, així com el seu naixement i l'anunci de la seva mort, en dimensions colossals, sens dubte, de milers de milions d'anys, números però que estableixen un inici i un final. Així que el sol era una estrella més, que procedia d'una aglomeració de matèria estel·lar i que esdevindria una Gegant Roja per acabar degenerant en una Nana Blanca, segons deien els entesos.

El senyor Quinqué, que escoltava el pensar del seu client amb deferència, va intervenir com solia fer quan patia alguna trifulga, ni que sigui mental.

- Permeti'm que intervingui en el seu discórrer, senyor Manuel, ja que l'he estat escoltant amb atenció i veig com de seguida s'ha enfilat pels més alts coneixements que avui en dia tenim sobre les coses d'aquest món. Admirable al cent per cent, una feina absolutament imprescindible per a la composició de la seva Extravagància, sí senyor, però que cal completar amb altres òptiques que ajuden a discernir l'entrellat d'allò que es veu i del que no es veu, que no és poca cosa. Perquè fixi's com canvien les

perspectives quan mirem el temps com una línia recta que no es desvia ni a la de tres, i quan el mirem com el veia el senyor Einstein, que en pau descansi, per a qui els temps eren sempre diferents segons la posició de qui s'ho mira. Per això va bé desplaçar-se ni que sigui una estona a aquest planeta de naturalesa dubtosa i per això encara més interessant, i veure el Sol cara a cara, per així conèixer-lo millor i entendre alguns punts fonamentals.

S'aturà un moment el senyor Quinqué, adreçant la seva mirada al Sol potent que mostrava les turbulències de la seva superfície amb figures d'una gran bellesa, les quals es desplaçaven molt lentament com si fossin onades de filaments lluminosos, sempre amb l'acompanyament solar de les timbales i dels trombons de vares, tubes i trompetes que no paraven de bufar.

- L'espectacle que ens ofereix el mirador de Volcà no té parió, això és indiscutible, tot i que jo m'atreuria a comparar-lo amb els efectes meravellosos de les Fonts de Montjuic, sens dubte una de les atraccions més potents de Barcelona. I no cal dir com aquesta dada del Sol vist com un astre que neix i mor, que la ciència moderna ens aporta quan mirem els llibres actuals d'astronomia, és d'un impacte difícil de superar. Ara bé, si tenim en compte que l'espècie dels humans tal com la coneixem avui en dia, em refereixo a la dels Sapiens Sapiens dels historiadors, se li sol donar uns dos-cents mil anys d'existència, i que la raça dels mamífers a la qual pertanyem va néixer fa tan sols dos-cents milions d'anys, ja em dirà què signifiquen aquests distàncies de temps si les posem al costat de les de milers de milions que deia que té el Sol. Pura *calderilla*, senyor Manuel. Això no vol dir que no les haguem de tenir en compte, ja que ens diuen moltes coses, sent la principal aquest motllo que impregna des d'un començament la vida i que procedeix d'aquesta consciència de que les coses neixen i moren, com ens indica el patró del Sol. I potser sigui aquest motllo la raó de que el Sol tingui com una de les seves finalitats bàsiques la d'individualitzar tot allò que toca, és a dir, donar-nos la sensació d'unitat, i, per l'enlairament que ens produeix l'efecte de la llum i la calor, el desig d'aixecar-nos i de volar, en definitiva de fer el que ens dóna la gana. La llibertat, senyor Manuel, seria un dels efectes més notoris de l'astre a les criatures que viuen sota la seva influència. Un corol·lari perillós o com a mínim arriscat, ja que de seguida que neixen unitats, les unes es volen imposar sobre les altres, segons la força i la potència de cadascuna, una filosofia de la vida que el senyor Mart coneix a la perfecció. Però sigui com sigui, les coses són així, i és gràcies al Sol que aquests patrons s'imposen i perduren.

Escoltava en Manuel sense escoltar les raons discursives del senyor Quinqué, convincents com sempre en un cent per cent partit pel mig, segons la nova manera de pensar que a poc a poc se li havia anat imposant. Veia el Sol i potser transportat per les paraules del guia, el veia com un foc etern dels que mai s'apaguen, malgrat un dia

s'hagi d'apagar. I s'adonà de que si s'ho mirava tot des de la Terra, l'eternitat solar estava assegurada, però si s'ho mirava des del Sol i des dels planetes que no estaven habitats, s'imposava la perspectiva còsmica que parla d'altres móns, galàxies i fins i tot d'altres universos, si és que alguna vegada s'arribaven a descobrir.

S'estava fent de nit, ja que veien la gran bola solar posar-se per un dels costats de Volcà, i de sobte els embargà una pau desconeguda. Es trobaven a la cara fosca que dóna a l'espai obert, que situats en aquell planeta tan proper del Sol, era com veure tot el Sistema Solar que donava voltes a l'entorn del seu astre. Clar que en Manuel no va saber distingir els estels que apareixien al cel, tot i que s'imaginà que els punts més lluminosos amb un cert gruix podrien ser perfectament Venus, Mercuri o la mateixa Terra. Però la sensació d'estar com qui diu abraçant la totalitat del Sistema Solar des del seu centre neuràlgic va ser tan forta, que el titellaire es va quedar sense paraules durant una llarga estona, amb una emoció profunda que el desbordava.

- Aquesta és una de les visions més potents que podem tenir els terraquüis, senyor Manuel, ja que el Sistema Solar és una realitat com un temple que tanmateix no es deixa copsar ni a la primera ni a la segona ni a la de tres, donades les seves magnituds i la profunda significació que té per a nosaltres. Per altra part, saber que tenim el Sol com qui diu enganxat a les nostres espatlles, ens dóna als humans una seguretat i una consciència de nosaltres mateixos que poques vegades s'aconsegueix des de la Terra. Des d'aquí, Manuel, veiem com els humans som, malgrat les nostres abismals diferències, tots iguals, i que la família dels nostres cosins i germanets del Regne Animal, i del Botànic si m'apura, al qual pertanyem, som igualment els privilegiats i comuns habitants vius d'aquest Sistema Solar, ple de planetes i d'éssers de moltes qualitats sobrenaturals, però que ens envegen dia sí i dia també les nostres debilitats dites vitals que ens permeten respirar l'aire de la terra, beure les aigües fresques de les fonts, i fumar puros i pipes sempre que ens doni la gana. No creu que és admirable al cent per cent?

No podia contestar Manuel les paraules del senyor Quinqué, mut com estava per l'emoció de la vista que s'estenia al seu davant, tot i que les sentia com si les hagués dit ell mateix, després d'haver-les, com qui diu, partit per la meitat. Paraules que entraven al seu enteniment com una substància indispensable per a la construcció de l'Extravagància.

- Tot això, senyor Manuel, no fa més que emfatitzar aquesta relació entre el Zoo i el Sol, en ser el zoològic un lloc on els animals prenem consciència de nosaltres mateixos, quan ens veiem tancats en gàbies i obligats a viure sense viure, com és el cas de les mones, els lleons, les girafes i els lloros que hi habiten. Perquè vist així, haurà de reconèixer que en el fons un Zoo no és altra cosa que un barri més de la ciutat, en el que hi viuen els seus animalets inquilins en pisets una mica més petits els uns i a l'aire

lliure els altres, de la mateixa manera que nosaltres ho fem a les cases del costat, unes gàbies de les que en tenim les claus però que no deixen de ser gàbies en el sentit estricte de la paraula. I si m'apura, el mateix planeta és una gàbia de la que només en podem sortir amb escafandres i cars sistemes de respiració i de transport, a no ser que contracti els serveis de l'Agència Mercuri, és clar. I és per això que, per venir a Volcà i veure el Sol, no hi ha res com anar al Zoològic i saltar, des de l'evidència de germandat animal que ens dóna, directament a la consciència solar de ser tots tallats pel mateix patró, malgrat les diferències abismals que ens separen, que no deixen de ser la sal de la vida.

De sobte, va tenir en Manuel aquella inquietud en referència als difunts que el perseguia des de que havia iniciat els viatges amb el senyor Quinqué, el qual li havia explicat com les persones que moren anaven saltant de planeta en planeta en una mena de camí al revés de la vida, obligats a separar-se d'allò que tant havien estimat abans d'anar-se'n a l'altre barri.

- I els difunts, senyor Quinqué, també tenen relació amb el Sol?

- No seria de rebut que no fos així, senyor Manuel. Ara bé, ja haurà comprès que aquest viatge del revés que diu vostè que fan els finats no té res a veure amb el que fem nosaltres, que no deixem de ser turistes privilegiats del Sistema Solar, gràcies a l'agència Mercuri, que en té aquesta especialitat. No, Manuel, els difunts, que en pau descansin, més que viatjar s'expandeixen per dir-ho d'alguna manera per unes regions que, quan s'està en la ultratomba, adquireixen unes dimensions molt diferents, ja que passar de la Lluna a Mercuri, i de Mercuri a Venus, no s'entén des de les distàncies en metres i kilòmetres, sinó com espais o zones d'influència i aprenentatge que es van incorporant, amb major o menor densitat i profit. I és de caixó que si pertanyem tots a aquest Sistema Solar que ens acull i ens fa, haguem d'arribar a aquesta esfera de gran poder i coneixement que és el Sol, el qual conté els patrons principals de la nostra condició humana i vital, així com la mesura exacta de la nostra individualitat, d'un gruix diferent per a cada cas, ja que no té res a veure la que té un general de brigada, un turista dels que ens visiten cada dia, un poeta, un empleat de correus, un llop, una granota o una formiga. Una mesura que no ens fa ni pitjors ni millors, sinó diferents.

S'adonà Manuel fins a quin punt vius i morts estaven més units del que ens pensàvem, com ell bé sabia pels seus propis morts, tot i que pertanyien a esferes d'existència diferents per no dir oposades, contradictòries fins i tot, i per això amb capacitat de generar simetries paradoxals com les que ell estava creant amb l'Extravagància, que ajuntava aquelles dues maneres de ser sense ser, simetries que en expandir-se creaven camps que eren ampliacions dels paràmetres vitals, necessaris per moure's en llibertat. Potser per això era tan important visitar aquests planetes més propers del Sistema

Solar, els quals li donaven les perspectives i corrents de força indispensables perquè l'Extravagància no es quedi en fum.

- Això del fum, senyor Manuel, té molt a veure amb el fumar, perquè no és el mateix el fum que surt per una combustió que es produeix perquè sí, a la bona de déu, que el que neix del fumar, el qual és, per pura definició, *fum fumat*. Aquest, a diferència del primer, és un fum d'anada i tornada, ja que neix però torna des del moment que hi ha algú que l'ha fumat, el qual se'l fa seu i el contempla, i per això conté determinades qualitats subtils que li són pròpies. En ser un fum que se sap fumat es pot dir que és un fum autoconscient, una condició sens dubte superior de fum. I això és el que explica que tots aquests planetes la majoria dels quals treuen fum pel nas o per qualsevol altre forat, per no parlar del sol, que en realitat és tot ell una bola de foc que no para de fer fum, en forma de vent solar, és clar, s'explica com deia que tots aquests astres anhelin allò que qualsevol fumador de puro o pipa té per naturalesa: fer fum que se sap fumat. I és que aquesta qualitat d'autoconsciència és una de les substàncies més cobejades en tot el Sistema Solar, cosa que explica l'interès que els desperta la Terra, que ha creat aquest manifestació dita Vida la qual no deixa de ser una manera de crear consciència que va evolucionant de menys a més, amb la seva capacitat de fumar i de fer fum fumat que tenim la majoria dels seus representants. Per això és de caixó que si l'objectiu de vostè és crear la seva Extravagància, aquesta pugui generar el seu propi *fum fumat*, malgrat el vent se l'emporti si no a la primera de torn, sí a la segona.

Giraven les paraules d'en Quinqué com fum mental que s'enroscava per aquella atmosfera buida de Volcà, plena de radiacions solars tot i que ara s'hi trobaven d'espatlles, contemplant allò que els astrònoms anomenen l'heliosfera, una mena d'ou còsmic que conté tot el Sistema Solar i que ens protegeix de les potents radiacions i interferències que provenen del centre de la Galàxia i dels altres astres de l'entorn. Un ou que en el seu procés de maduració amb aquell nucli poderós format pel Sol havia aconseguit vitalitzar un dels planetes, la Terra, el qual gaudia de cels blaus, núvols, mars i platges pels turistes, llocs ideals per adorar el Sol ben protegits per cremes solars, malgrat alguns s'apropiaven de l'astre per finalitats comercials, com era el cas del Sol d'Espanya, una denominació que havia fet molta fortuna.

Escoltava atent el senyor Quinqué, satisfet de veure que el seu client aprofitava el viatge a Volcà amb profundes reflexions de caire cosmològic i publicitari, que a ell tant li agradaven.

- És un gran mèrit del seu país haver inventat aquesta marca que mai pot fallar, sí senyor!, ja que el Sol, en principi, el tenen garantit, llevat dels dies de pluja i tempestat, que nosaltres els guies aprofitem per anar a museus i a llocs protegits. Una denominació tan afortunada que ben aviat els països competidors no dubtaran a oferir als seus clients el 'millor Sol d'Espanya' del món, encara que sigui a Grècia, a Turquia o

a la Xina, tal és la seva potència. Nosaltres, des de l'agència Mercuri, hi juguem sempre a favor, ja que valorem molt els encerts en aquests assumptes del mercat. Per això ens va entristir tant la prohibició dels toros a Catalunya, en tractar-se d'una festa solar de les més antigues que lligava molt bé amb el lema anterior. Una pena que els publicistes catalans, considerats com dels millors del món, no li hagin pogut treure tot el suc, disposant a més de la intensa paleta de colors grocs i vermells de la bandera catalana que tan bé s'adapten als colors de la Corrida i de la bandera espanyola. Però temps al temps, senyor Manuel, perquè en aquestes qüestions tot pot donar la volta i girar la truita per on menys t'ho esperes.

S'adonà Quinqué que en Manuel havia deixat d'escoltar-lo i decidí retornar a la temàtica còsmica que havia abandonat dut per l'entusiasme de la seva vocació professional.

- Ha donat al clau, Manuel, en parlar de l'heliosfera com d'un ou, una manera de veure les coses molt més pròxima a la realitat del que es pot imaginar, ja que en efecte es podria dir que la Galàxia no és més que un aglomerat de milions i milions d'ous d'un, dos o tres rovells, que són les estrelles que fan de nucli i alimenten el conjunt, que és l'heliosfera de cada un d'ells. Saber quants d'aquests ous han acabat generant pollets de vida és allò que tots volem saber, i hem de suposar que n'hi deu haver bastants, per no dir molts. Però potser no gaires o cap amb les particularitats que té la Terra, que ha estat capaç de generar fumadors de pipa i de puros. I fixi's com l'ou que diu vostè que es va trobar a casa seva sense haver-lo encarregat a cap galliner, no deixa de ser una mena de rèplica en miniatura, tot i que gros, d'aquest ou gegantesc que és el nostre Sistema Solar, un ou que en trencar-lo vostè, s'ha convertit en la seva pipa interior que li permet viatjar per l'espai i recórrer l'ou còsmic de l'heliosfera solar que ens ha tocat en sort. Per això diuen amb molta raó que el gran és al petit com el petit al gran. Ja veu, senyor Manuel, com n'és d'afortunat!

Sentia Manuel el fraseig del senyor Quinqué com si fossin paraules que venien soltes per l'espai, potser pescades al vol per aquell guia xerraire amb cara d'ocell que li havia tocat en sort, paraules que enganxava una darrere l'altre com qui fa collarets de sons i de significats, els quals tenien a veure amb el paisatge i les dimensions còsmiques de la visió que tenien del Sistema Solar, que veia realment com una gran esfera girant a l'entorn del Sol, amb les petites boles alineades dels planetes, les seves llunes i els milers de meteorits. I va pensar que certament l'ou que havia posat a la Cambreta no deixava ser la projecció del seu propi sistema solar, és a dir, del petit món que havia creat amb les seves marionetes, el qual, per l'obsessió titellaire de donar forma exterior a allò que es mou en la rotació interior de cadascú, s'havia projectat sense ell adonar-se'n en un ou. En trencar-lo, va fer néixer com qui diu el petit món que

contenia, vitalitzant les seves marionetes, i convertint-se ell mateix, amb la interiorització de l'ou convertit en pipa, en el seu propi rovell de l'ou.

El senyor Quinqué, que seguia els esforços del titellaire per aclarir-se en aquest embolic de l'ou i del rovell, va acudir en la seva ajuda.

- Té tota la raó, Manuel, de pensar el que pensa, i fixi's que l'Extravagància que se li ha ficat entre cella i cella no deixa de ser allò que aquest rovell ha de crear i alimentar, vulgui o no vulgui, perquè un cop s'ha iniciat aquesta mecànica, no hi ha qui la pari, com li succeeix al Sol i als seus planetes que giren al seu voltant per la força insalvable de la gravetat. L'avantatge però del seu rovell, si em permet dir-ho amb aquestes paraules, és que gaudeix d'una llibertat que ja voldrien tenir els planetes i les llunes, perquè vostè, tot i dependre de la gravetat de la Terra, es pot fer la seva Extravagància com li vingui de gust i li doni la gana, perquè si no fos així, deixaria de ser una extravagància, de la mateixa manera que en Gaudí va fer la seva, absolutament forassenyada, motiu pel qual mai serà entesa pels barcelonins, la majoria dels quals són de tocar de peus a terra i no desviar-se de la norma, llevat de les excepcions dels qui, tocats per la rauxa, posen el seu ou i es converteixen en el rovell de llur deliri extravagant. Més clar l'aigua, Manuel!

Sens dubte la calor que bullia a l'interior d'aquell planeta que era i no era, dit Volcà, explicava el rebombori tumultuós de les idees que giraven com el fum de la pipa que fumava sense fumar, idees fum que creaven la substància d'aquella visió del Sistema Solar vist com un ou. Tancà els ulls. La sonoritat dels conceptes es convertí en paraules que xocaven com cascavells i picarols, amb la remor de fons de les timbales i els vents metàl·lics de la superfície del sol a les espatlles, sonoritat que es transformà de nou en el concert de crits, xiulets i grunyits dels animals del Parc Zoològic, amb la remor de fons del tràfic que venia dels carrers del costat.

Conversa de terrassa.

Li era difícil a Manuel calcular els dies d'ou, per dir-los d'alguna manera, que portava viscuts, és a dir, des del dia aquell en què va aparèixer l'ou a la Cambreta. S'adonà, però, que encara era agost, per la calor que feia i el tràfic de turistes que de tant en tant reclamaven l'atenció del seu guia. També perquè un dia va pescar un diari a un cafè i es posà més o menys al dia de les coses del món.

Sabia que cada estiu els diaris escollien un tema al qual anaven donant voltes com qui es posa un xiclet a la boca per entretenir-se, i que aquell any havien triat el tema del Referèndum i de la Independència, del que ell només sabia allò que li havien explicat els Pericos. S'hi va entretenir una estona i de seguida l'abandonà, en adonar-se que ja estava molt mastegat, com si fos un d'aquests xiclets al que ja no li trobes cap gust. Però va valorar la tenacitat dels seus conciutadans, capaços de mantenir viu un tema tant de temps, conreant la il·lusió general, com si també ells haguessin posat un ou que els demanava acomplir la corresponent extravagància, que era la Independència.

El senyor Quinqué, que prenia una orxata al seu costat i l'escoltava amb atenció, situats els dos en una petita terrassa del Poble Nou, assentia amb el cap indicant les seves ganes d'intervenir en el fil de pensar del seu client.

- Senyor Manuel, ha tornat a donar al clau amb aquesta senzilla descripció del tema independentista. Pensi que jo el segueixo amb atenció cada dia, ja que sóc un lector fidel de La Vanguardia, un diari dels millors que he conegut, carregat de contradiccions que és com m'agraden a mi els diaris i sempre preocupat pels beneficis i pels comptes de resultats. I crec que l'ou col·lectiu posat pels independentistes, en trencar-se, és el que ha generat aquest relat que funciona tan bé, el qual té com a problema principal el fet de demanar una participació global de la ciutadania. L'extravagància de la Independència, per descriure-la amb les seves paraules, només s'acompliria amb una majoria de participants. Però és això possible, em pregunto? Pot una extravagància ser col·lectiva i majoritària? Sobretot en una societat en la que cada individu té ganes de posar el seu propi ou i tirar pel dret. I fixi's que perquè això sigui possible, es necessita un estímul exterior que ajudi a mantenir la pressió i a aglutinar aquest desig de suma. No hi ha dubte que aquesta pressió de fora és la que prové de Madrid i del seu govern, que fins ara ha guanyat les eleccions gràcies al problema català, de manera que s'ha especialitzat com qui diu en mantenir-lo viu per conservar el poder. I pel bàndol contrari, passa el mateix, enganxat el govern català i les forces independentistes a aquesta pressió que els manté units i garanteix la seva extravagància, a més de la supervivència, és clar. Ara bé, el problema segueix sent el de la majoria, el pinyol de

tot l'assumpte, i ja sap per experiència que les majories són tan volàtils avui en dia com ho és el temps, que un dia plou i l'altre fa calor.

Va beure un glop d'orxata i en veure que en Manuel l'escoltava sense escoltar, que era la millor manera de seguir les seves paraules, va continuar parlant Quinqué sobre la qüestió.

- Hi ha a més aquí un altre problema, i és la tendència dels humans d'avui en dia de portar la contrària a tot allò que se'ls demana o se'ls proposa o se'ls dóna per escollir, de manera que els gustos, les tendències i les inclinacions es parteixen sempre per la meitat, en ser una llei de les actuals societats que mai els uns estiguin d'acord amb els altres, una característica que en absolut s'ha d'entendre com perniciosa, per descomptat. I és per això que els defensors de causes difícils o impossibles busquen sempre un referèndum, perquè saben que allò que importa no és la causa que es defensa, sinó enrocar-se en contra i a favor, és a dir, buscar inconscientment equivalències contradictòries, perquè no guanyin ni l'un ni l'altre, i especialment el veí del davant. Però en decidir-se els referèndums per la meitat més un dels vots, la cosa es decideix a cara i creu, i guanya el qui fortuna ajuda i segons com bufa el vent de les emocions.

- Caram, Quinqué, aquest punt de vista mai l'havia sentit.

- Pensi, Manuel, que l'agència Mercuri té per costum estudiar l'evolució dels mercats, i aquestes qüestions de l'estadística i de la comptabilitat electoral ens interessen molt, ja que toquen punts claus de la nostra cultura. Ara bé, significa això que aquests intents d'afirmació col·lectiva siguin una pèrdua de temps? En absolut. Ja li he dit abans que avui en dia les societats necessiten moure's amb decisió i sobretot amb consciència de saber allò de què són capaces de fer, i quan una regió com Catalunya es posa dempeus i demana la seva porció de responsabilitat planetària en els afers d'aquest món, no hi ha dubte que ens trobem en un important avanç de civilització. El problema és fer-ho amb els veïns, els de dins i els de fora, l'assignatura més difícil que tenen els convençuts, ja que una bona part d'aquests veïns interiors s'oposen a llurs plans i busquen la mateixa afirmació però per una altra via, i no veig gaires intents de voler-los convèncer per part dels independentistes més recalcitrants. Al contrari, cada vegada se'ls veu més convençuts de les seves posicions i enemics de les dels seus contrincants. I per això són tan importants aquests aspectes de les majories, que s'encarreguen d'inclinar la balança cap a un o l'altre costat.

- Doncs en això sembla que hi ha una mena d'empat.

- En efecte, Manuel, es tracta d'un típic cas de xoc d'oposicions enfrontades, que solen allargar la solució del problema per *secula seculorum*, com diria un llatí. I és aquest tipus de realitats complexes carregades de contradiccions irresolubles les que a

la llarga demanaran solucions més imaginatives per a la seva resolució. Avui, els dilemes principals estan basats en el número dos, vull dir, que quan dos s'oposen, la solució buscada és que l'un guanyi i l'altre perdi. Però això, senyor Manuel, no deixa de ser la lògica del garrot, que vostè que és titellaire coneix a la perfecció. Des de l'agència Mercuri pensem que allò que no trigarà gaire a imposar-se és la nova cultura del tres, que vol dir que quan dos s'oposen, la solució no és cap de les dues opcions sinó una tercera que s'ha de crear sobre la base de l'aportació o del creuament dels dos. Ara per ara això sembla impossible, perquè els humans es resisteixen a ser creatius i a més els agrada molt entossudir-se en les seves conviccions veritables. I la raó de que això sigui així, és que ajuda a la gent a ser més del que són, en una època de vaques flaques com és l'actual, en què les antigues veritats col·lectives han desaparegut del mapa i tothom se les ha d'empescar a ser alguna cosa pel seu compte. Aquestes preses de posició que són les pàtries i els convenciments col·lectius no deixen de ser una mena de mulettes que ajuden a mantenir-se dempeus, però sense masses alegries. Ara, és això intel·ligent? Jo diria que gens ni mica, sinó tot el contrari, però què vol fer-hi, senyor Manuel, si els problemes irresolubles de la nostra època es resisteixen a trobar solució, enrocades com estan les parts oposades en llurs veritats i conviccions, potser esperant que algú amb més imaginació i empenedoria sigui capaç algun dia d'inventar la manera de passar del dos al tres.

De caixó, es va dir amb un somriure en Manuel en sentir aquelles paraules d'en Quinqué. I va pensar llavors si tot aquest assumpte de la pipa i del fumar-se i del tercer que se'n va de passeig pel Sistema Solar no seria també una manera de passar del dos al tres, com deia el guia turístic, però a títol individual, en resoldre contradiccions interiors amb un procedir que obre més espai a la imaginació operativa. Això permet veure la ciutat com un lloc de dimensions amagades des de les que pots saltar de planeta en planeta i descobrir secrets ocults de l'Univers. En aquest sentit, l'Extravagància seria el desenvolupament del tres a títol particular, en crear una mena de ciutat doble amb capacitat d'acollir el visible i l'invisible, els titelles i el titellaire, els vius i els morts, és a dir, un espai dinàmic de resolució d'aquestes contradiccions irresolubles, que sense deixar-ho de ser, es comporten com si no ho fossin.

- Té tota la raó del món, Manuel. Així ho veig jo també. I no em negarà que la Sagrada Família és un tres com una catedral, que va resoldre aquelles contradiccions internes del senyor Gaudí, entre el classicisme i el modernisme, o excitant al màxim la seva religiositat, per contraposar l'esperit a la pedra. Fins i tot m'atreviria a pensar si la raó de que el genial arquitecte abracés amb tant de fervor la fe religiosa, no fou més que per pura necessitat instrumental, ja que per crear una extravagància com la seva mai li ho haguessin permès en un projecte civil, mentre que la polaritat espiritual, les contradiccions irresolubles de la qual son exorbitants, justifica la irracionalitat de fer volar la pedra per damunt del cel de Barcelona. I la prova de que el resultat ha estat

una extravagància de les que s'envolen en un tres dels grans, és aquesta capacitat d'atracció que té de la que ja hem parlat a bastament, amb els milions de turistes que no deixen de ser els moderns peregrins que venen a veure aquest monument contemporani a la creativitat futura del Tres! No troba que és de caixó, Manuel?

Feia estona que el titellaire havia deixat d'escoltar-lo, tot i que no es perdia cap de les paraules del guia que l'interessaven profundament, immers com estava en el tema dels vius i dels morts, que havia tractat en alguna de les seves obres, però del que mai havia aconseguit treure'n l'entrellat. Pensà que era lògic que fos així, en ser un assumpte dels més foscos que hi pot haver, però no es resignava a l'evidència de l'escepticisme que li era propi, obsessionat com estava a portar sempre la contrària, ni que fos amb si mateix.

- Senyor Quinqué, vostè creu que els morts viuen?

La pregunta sorprengué al guia turístic, ja que no estava acostumat a clients d'aquella mena, que per estar tant en contacte amb personatges que eren i no eren com són els titelles, amb vida i moviment tot i ser de fusta, es fan preguntes d'aquest estil.

- Senyor Manuel, això és una contradicció com una casa en els seus propis termes, ja que si algú està mort vol dir que no està viu, i a l'inrevés, es diu que un està viu perquè no està mort. Tot això és de caixó. Ara, ja sap que en això de les contradiccions hi ha moltes sorpreses, i no pot imaginar-se com li agrada a la realitat saltar-se les seves pròpies lleis a la torera, sobretot les que són de signe mental i significatiu, potser per aquest esperit de contradicció que ens caracteritza als humans i que avui floreix amb tanta alegria a la major part de les societats del món. Potser això expliqui que alguns morts vulguin estar vius, i també el revés, alguns vius morts, ni que sigui per fer la punyeta i tocar els *deixoneses* a tothom, parlant clar i català. Però cal també estudiar la qüestió des de perspectives més innovadores. Per exemple, anant a la cultura del tres que ens espera a la propera cantonada de la Història, o simplement estudiant les possibles evolucions retrògrades de la cultura del dos. Aquí, Manuel, entrem en terrenys relliscosos i nous, molt nous, en ser molt poc el que podem arribar a saber-ne. I tanmateix, permeti'm que m'atreveixi a dir el que penso, que sempre em meravella quan ho explico.

Va demanar una altra orxata el titellaire amb ganes d'escoltar a Quinqué.

- Fixi's, senyor Manuel, que avui en dia la ciència s'ha posat entre cella i cella convertir els humans en immortals, a través de les intervencions tecnològiques de la genètica, la robòtica, la biologia, la química, i tota aquesta pesca, capaç de ficar-se sense problemes fins al cor mateix de les cèl·lules del nostre cos. Tot aquest atreviment podria respondre a la seva pregunta, ja que aquests senyors de la ciència podrien dir que els vius a partir d'ara, no moriran, o bé que els morts estaran vius tota la vida. Sens

dubte, és una manera de veure les coses i és molt possible que no sigui cap bestiesa i que es surtin amb la seva. Ara bé, és aquest el camí del tres? O més ben dit, què representa aquest allargament de la vida en relació a la millora de la cultura i de la civilització humana? Aquí és on la ciència comença a patinar. Clar que tot depèn d'allò que s'entengui per cultura i civilització humana. Per a mi, Manuel, més que la salut i la seguretat d'una vida sense màcula, que en absolut hem de menysprear, importa sobretot la llibertat i aquesta opció de creativitat que és el tres. Fixi's que la proposta de la ciència tecnològica és com si passéssim del dos a l'u, és a dir, en comptes d'anar endavant, anem endarrere, en convertir la vida de les persones en una línia recta assegurada per les intervencions exteriors del complex tecnològic encarregat de gestionar aquestes línies rectes. I passar del dos a l'u és una pèrdua terrible, abans és preferible seguir en el dos, malgrat les baralles i les contradiccions que tenim a tort i a dret. Passar a l'u de la tecnologia vol dir que el dos que abans teníem com una dualitat interior, ara és ocupat per la mà científica que et marca el recte camí de la salut i la longevitat, cosa que significa passar de la llibertat a la dependència. Una persona esdevinguda immortal per la via del dos que passa a l'u, jo li diria que més que un viu immortal, és un mort viu que no pot morir perquè ja està mort. Em segueix, senyor Manuel?

- Al peu de la lletra, Quinqué.

- Imagini's crear un món poblat de morts que no acaben mai de morir, ho trobaria espantós. Ara bé, si la via que escollim els humans és passar del dos conflictiu al tres resolutiu, llavors les coses comencen a veure's més interessants, sobretot perquè es mantenen les dualitats i les contradiccions que són la sal de la vida, però a la vegada s'obren nous espais de llibertat i de resolució de les contradiccions per la via creativa del tres. Però sobretot allò que més alegra de la opció del tres és que aporta novetats inesperades, com li està resultant a vostè la seva extravagància, que malgrat ser un fenomen llargament conegut en el sistema solar i en el planeta, no deixa de sorprendre'ns a cada minut.

Escoltava en Manuel i va comprendre que no li calien més respostes, perquè era evident que la mecànica de l'ou i de la pipa que es fumava per dins i que era capaç de generar el tercer que s'ho mira des de fora, servia per entendre com les diferents dualitats en oposició poden generar tercers, sempre que s'hi posi la mirada, la distància suficient i el desig creador. I això explica que un pugui adreçar-se a un mort que tanmateix està viu, o a un animal irracional capaç de pensar i discórrer, o a una pedra que li parla de l'Esperit Universal, sense perdre la raó, i mantenint uns nivells de realisme, contradictori però real a la fi i al cap.

- Ho ha entès a la perfecció. Ja veu que en certa manera molta gent viu ja en l'època del tres, però sense saber-ho i sota els dictats i les directrius del dos contradictori i irresolut.

- Vostè és un revolucionari, Quinqué!

- No ho cregui, Manuel, potser el senyor Mercuri ho sigui una miqueta més, pels seus hàbits i costums, però jo valoro molt l'estabilitat, indispensable per al negoci turístic, com sinó podríem rebre i atendre els nostres clients? Ens agrada molt l'estabilitat que dóna la intel·ligència i pensi que el mercat no s'està de romanços. Una bona comptabilitat és el que compte, sí senyor, i tan important és un euro, com deu, com cent, como un simple cèntim. El secret dels comptes són els cèntims, qui controla els cèntims ho controla tot, Manuel!

El Cementiri del Poble Nou.

Hi va haver una temporada, feia bastants anys d'això, que solia passejar Manuel per aquest cementiri, el més vell de la ciutat, no sols perquè hi havia enterrat el seu pare, sinó perquè li agradava el silenci i una certa decadència de les seves parts monumentals, on s'aglomeraven estàtues i mausoleus. Recordava el vell sector dels enterraments protestants, ara desaparegut en posteriors obres d'ampliació, un lloc ple d'encant, amb palmeres petites i tombes rebentades pel temps, on la majoria dels noms eren anglesos o alemanys. Hi havia també les fileres de nínxols soterranis, galeries fosques i un pèl sinistres, que parlaven d'una època en què la ciutat va créixer com d'amagat, de manera que per enterrar els seus morts, havien d'ampliar el cementiri per sota. Ara mostrava un aire més o menys renovat, amb molts nínxols buits, en aturar-se els pagaments de moltes famílies dels finats. Ell sempre pagava religiosament la taxa municipal del nínxol on residia el seu pare i alguns parents llunyans. Un any l'havia fet arreglar, amb un gerro amb flors de plàstic perquè no les hagués de canviar cada any, ben tancat en clau amb una porteta de vidre que li donava un aire distingit.

La veritat és que cada vegada hi havia menys enterraments en estar de moda la incineració entre les famílies modernes, i va pensar que ben aviat els cementiris serien una relíquia del passat, un anacronisme dels vells temps en què la mort s'associava als ossos i als esquelets. Els vius moderns no volien saber res d'aquestes estructures calcàries del cos que duren més que la carn, els produeix fàstic i angúnia. Prefereixen la purificació del foc, que els sembla més net, modern i expeditiu. Si te'n vas a l'altre barri, millor anar-hi sense llast. Així pensava la seva mare, que sempre ho havia tingut molt clar. Manuel preferia el nínxol, com el seu pare, sense saber massa el perquè, per tradició familiar, per portar la contrària, o potser per allargar els protocols de la mort i donar-los una mica de la vella teatralitat d'antany. Sense aquests protocols, no hi hauria cementiris al món, ni aquests estranys cultes als morts que floreixen on menys t'ho esperes. El mateix cementiri del Poble Nou tenia el seu Santet, un nínxol on hi havia enterrat un jove que feia miracles. El seu pare, sense ser creient, li mostrava sempre el lloc, un nínxol ple d'exvots al seu entorn i amb moltes senyores que el visitaven a diari per renovar els gerros i els rams de flors.

Sense adonar-se'n, havia arribat davant del Santet. Es meravellà en veure que tot seguia igual. Les espelmes enceses, els exvots amuntegats als nínxols i als arbrets del voltant. Dues senyores xerraven de les seves coses mentre treien la pols i endreçaven flors i espelmes. A un costat, recolzat a la paret, el mirava l'Aede. No feia cas de les dones, convençut com estava de que no el veien. Però una d'elles el mirà fixament i es feu el senyal de la creu, mentre un gat negre s'acostava a la marioneta amb els pèls

erçats. Les dues dones desaparegueren amb mirades de reüll el buit on estava el titella.

- No et poden veure però les has espantat.

- Aquestes dones deuen venir cada dia, és com si tinguessin un peu aquí i l'altre a la tomba. No m'estranya que m'hagin vist o ensumat. Has anat a Mercuri?

- Sí, amb el senyor Quinqué. I tu què fas aquí?

- Ossos i pols... Aquest és el teatre del temps, Manuel. Vine, et portaré a l'escenari.

Creuà l'Aede els jardins d'aquella secció interior de nínxols i tirà per la galeria lateral que porta a la part noble del cementiri, la dels mausoleus i les estàtues de reconeguts escultors. S'aturaren davant d'un edifici estret on es guarden els arxius més vells de la gent enterrada, sempre tancat a pany i clau. Al centre d'un petit espai obert hi havia dues gandules, les mateixes que els Pericos ja li havien posat altres vegades. Va seure i de seguida s'hi instal·là el senyor Quinqué, que acabava just d'arribar.

- Bon dia, Manuel, per res del món m'hauria perdut la invitació del senyor Poeta.

Reconec que és un lloc una mica estrany per assistir a una representació, però sempre m'ha agradat molt aquest cementiri, ho haig de reconèixer, tot i que encara mai hi he pogut portar cap grup de turistes, una llàstima. És un lloc de turisme per a la gent local, fixi's quina paradoxa!

Enlloc hi havia cap escenari, va pensar en Manuel, però ja estava curat d'espants i sabia que la irracionalitat dels seus titelles no tenia límits. De sobte, va veure a l'Aede enfilar-se dalt d'una tomba i aixecar els braços enlaire, amb senyal de gran solemnitat.

- Oh Temps, vell amic dels anys, tu que apagues i encens a voluntat els motors de la creació, atura les teves màquines i els teus engranatges que fan que tot allò que viu, envelleixi i mori! Deixa que s'obrin les portes d'aquest petit Gran Teatre del Món, perquè les criatures siguin lliures de parlar i de dir el que volen, ni que sigui per uns instants!

Se sentí llavors una remor créixer i a poc a poc convertir-se en una sonoritat organitzada, com de ferralles i maquinàries que feien girar els seus eixos i bieles amb un terrabastall de mil dimonis, fins que començà a llanguir en un silenci que no era tal, sinó un brogit en suspensió, amb un escarritx constant de grinyols i de garranyics que sonava com una pluja que s'atura abans de caure i es lamenta de la seva pena física de no ploure.

En Manuel va encendre la seva pipa, animat de veure que en efecte el Poeta havia preparat una funció per a ells, mentre en Quinqué féu el mateix amb una de les seves breves, que de seguida començà a treure fum.

A dalt, van veure dos núvol foscos a punt de rebentar perquè no podien ploure, inflats com a vegades fan els nens quan tenen la boca plena d'aigua i se'ls prohibeix escopir-la. De sobte, un dels núvols va parlar:

- Estic fart d'inflar-me sense poder descarregar! Sembla que el temps s'ha parat i no ens deixa ploure!

- Mira l'ombra fosca que faig, les aigües que em pesen són fredes i si no puc ploure, m'acabaré refredant!

- M'arriba fum de baix. Si ells fumen, nosaltres també!

- Tens raó, encenguem les nostres pipes de vapor! Així aguantarem millor!

Divertits, els dos espectadors van veure com els núvols començaven a treure vapor que s'enlairava cel amunt. Van esclatar a riure i de seguida s'adonaren que eren acompanyats pels riure de molts dels titelles, que s'havien acostat també a veure la funció.

- Molt originals els seus titelles, Manuel!

- La veritat és que no sé què es porten entre mans.

El Perico Perico, que romania assegut en un petit mur i que contemplava també la funció, va dir:

- Si és veritat que a l'ocasió la pinten calba, aquest és el moment de dir que tots aquests anys d'actuació han estat distrets i satisfactoris.

El Perico Partit pel Mig va saltar en oir les paraules del seu company:

- Una satisfacció que s'ha de partir per la meitat. No totes les xifres són rodones.

- Jo m'inclino pel contrari. Ara, el que compta, és poder escampar la boira -va dir el Perico del Coet al Cul.

- Com enyoro les velles aventures! Res com aquells viatges a l'Extrem Orient en vaixells de vela i amb divinitats bufadores que ens les inflaven i ens feien naufragar per acabar en mans de perilloses tribus plenes de misteris...

Així s'expressà el Perico Somiatruites, que havia estat company de l'Agustinet, un dels personatges més estimats per en Manuel. L'Agustinet, que va treure el cap darrere del seu amic Perico, va dir:

- Els bells jardins de l'emperador de la Xina, el cant líric dels ocells i el ric-ric dels grills va ser la millor música d'aquells temps. El paradís, Manuel...

Es feu un silenci melangiós després d'aquelles paraules de l'Agustinet.

De sobte es va sentir un terrabastall ronc, com sorgit de l'interior de les tombes. I van veure consternats com el lloc s'omplia de persones més o menys configurades, d'una consistència meitat ombra i meitat física, amb clares mostres d'indefinició. Aquelles aparicions no tenien res a veure amb els seus titelles ni amb res de conegut.

Va comprendre Manuel que les paraules de l'Aede havien obert algunes portes ocultes que deixaven sortir als finats del cementiri, ja que no podien ser altra cosa aquelles figures. Es concretaven en formes que deuriem assemblar-se a les que tenien abans de morir, evitant el desagradable espectacle dels efectes de la corrupció.

Se li posà la pell de gallina al titellaire, en pensar si hi hauria entre aquells apareguts algun rostre familiar, potser el seu pare o algun oncle, o algú que ignorava que estava aquí enterrat. Però les cares eren difoses i va comprendre que es mantenia un cert anonimat en aquella aparició col·lectiva. Els apareguts no feien res, romanien de peu, alguns seien entre les tombes. N'hi havia molts, amb vestits d'èpoques diferents.

Llavors van sentir una veu parlar:

- El temps ja no ens afanya i encara seguim aquí. La Terra ens emmiralla i ens dóna continuïtat. Només si se'ns escolta podem ser una ajuda. Una ajuda de correcció equilibrada.

Un altre mort va aixecar la veu:

- El goig de presenciar la vida que ja no tenim és el nostre seny. Un seny de moltes llàgrimes i recances. La rauxa és la nostra passivitat. No fem ni som. Però si no comptem en la vida dels vius, us manca un costat de llum. La llum del nostre futur, que també és el vostre. Si un dia tornem, amb altres cares i cossos, serem el present viu del vostre futur.

De sobte es van posar a parlar des de diferents llocs, cada una de les presències amb la seva veu pròpia:

- Som i no som, no hi ha dilema. Per això som aquí. Però som lluny, molt lluny. La feina la feu vosaltres, les paraules d'aquest teatre són vostres. Però la nostra presència és més real que la dels cossos que cus el temps.

- Quan morim marxem però encara som aquí. L'espai se'ns empassa i el temps se'ns atura. L'ànima és la consciència amb la llum del fulgor que queda. Una presència que és i no és, i se les empesca per ser més.

- Som aventurers sense aventura. La mort devora l'èpica. Queden la fortuna i la dissort. El signe dels temps ens marca i ens empeny. Bufa el vent de la benanança, que encén el fulgor de la consciència, però la desventura és una llosa que se'ns empassa. La força dels vius que empeny la desgràcia és el buf que apaga la ventura..

- No tenim temps per perdre perquè ja l'hem perdut tot. Estar sense temps té els seus avantatges. No hi ha pressa, ningú es cansa. Però la consciència del fulgor de llum capta la urgència dels vents de ventura. La urgència es fa necessitat. Amb ella encenem, per emmirallament, els llums sempre febles de la vostra consciència, indispensables perquè bufin els vents de la ventura.

Les paraules es trenaven i feien una mena de coral de veus que es sobreposava al flux sonor en suspensió del temps que l'Aede havia aturat amb la seva gesticulació teatral. L'efecte resultant era escruixidor, com si fossin les mateixes tombes les que parlessin des del ressò ronc de la ultratomba.

Les veus s'anaren apagant i amb elles les figures del finats que retornaren com per encant a les tombes, sense que s'oís cap soroll per damunt del continu de tonalitat greu que sonava.

De sobte la veu aguda d'un dels núvols s'exclamà:

- Ep, de tant fumar i treure vapor, m'he quedat sense aigua!

- A mi em passa el mateix. Estic tan fi que si haig de ploure, no faré ni un rajolí.

- Ens hem quedat buits, fugim abans no sigui massa tard!

I entre les riallades dels espectadors que van provocar les seves paraules, els dos núvols foscos van desaparèixer del cel deixant que el sol imposés la seva lògica implacable de vida, llum i calor.

Els morts i el futur.

El canvi lumínic de l'atmosfera va posar fi a la sessió, però en Manuel i en Quinqué es van quedar clavats a les gandules, impressionats els dos per la magnitud d'allò que havien viscut.

Al cap d'una llarga estona, el guia turístic va trencar el silenci.

- Li haig de dir, Manuel, que els seus titelles m'han sorprès per la qualitat musical de la funció, ja que no és normal obtenir aquestes sonoritats ni amb les millors orquestres del món. No sé com s'ho fan, però em deixen del tot admirat!

Cosa que també havia sorprès al mateix Manuel, el qual ignorava l'origen d'aquesta qualitat sonora. És veritat que ell, en els seus anys de titellaire, havia cuidat aquest element de l'espectacle, amb músiques que moltes vegades feia ell mateix, però mai amb aquest domini i aquesta mestria dels resultats. Recordà també la funció que van veure al teatre del Poble Espanyol, amb els xocs orquestrals d'unes magnituds absolutament fora de sèrie.

- Sàpiga Quinqué, que no hi trobo cap explicació. Ara, també li haig de dir que des de l'aparició de l'ou, la música ha estat present d'una manera del tot insòlita.

- Ni qu'ho digui, Manuel, ni qu'ho digui, només cal recordar la nostra darrera estada a Volcà, amb un sol que semblava un batalló infinit de bandes de música valencianes. I cal aquí tenir present que potser la seva Extravagància tingui un fort component musical, cosa per altra part que no deixa de ser comuna quan es viatja amb el vistiplau de la casa Mercuri, ja que no hi ha res com la música per explicar determinades qüestions que no es deixen fixar per les paraules, fugint així de la nostra tendència a clavar els continguts amb les banderilles d'uns bons significants. No, no sempre és possible i per això el Sol, en el seu desig de fer-se entendre, emet aquestes sonoritats bàrbars i grandiloqüents que ho diu tot sense dir res. Crec que la música constitueix, ara per ara, el llenguatge conegut més elevat per expressar realitats que s'escapen a la comprensió humana, que és la terràquia per naturalesa. I fixi's que si una crítica podríem fer a l'extravagància del senyor Gaudí amb la seva Sagrada Família, és la manca de música real que produeix, per molt que ell la considerés un orgue de pedra, el qual potser soni per a determinades oïdes molt evolucionades, però que pel comú dels mortals calla com un musclo. Clar que també ens podria dir ell que la pedra vibra quan es manifesta espiritualment, que era el seu objectiu principal, i que en ser l'esperit una substància tan subtil i desconeguda, li podem suposar tota mena de qualitats, per molt dura que sigui la pedra que el conté.

- Potser sí, Quinqué. Haurem de tornar a la Sagrada Família per veure si emet alguna nota. Quan hi vam anar, era el vent el que la feia xiular. Ara, ni a la Lluna ni a Mercuri vam sentir res.

- Té raó. Aquests planetes, que podríem qualificar de psíquic i mental respectivament, no són gens musicals, llevat de la música que cadascú porta a dins. Venus, en canvi, ja deixava sentir els seus trons descomunals i l'esclat de les erupcions volcàniques, de ritmes barrocs i aleatoris, tot i que amb una sonoritat sensual i esmorteïda per aquella atmosfera tan pesada que la cobreix com una sordina. Respecte al Sol, jo francament m'atreveria a definir-lo com un gegantesc instrument de música capaç de produir tots els sons que li ve de gust, siguin de vent, de corda o de fusta. Per això anar a Volcà és tan interessant, no sols per les visions espectaculars que ens ofereix sinó perquè és com seure a la sala de concerts més gran del Sistema Solar, per escoltar la música del Sol, d'un virtuosisme sense parió, amb una forta predisposició al caos creatiu i a les turbulències de l'esperit, això sí.

Es quedaren callats un instant, buscant explicacions plausibles a aquella música tan subtil i intel·ligent que havien sentit durant la representació.

- Sap què li dic, Manuel? Que potser la forma de la seva Extravagància sigui la de l'òpera, cosa que explica no sols la qualitat sonora de la que parlàvem sinó també les immenses panoràmiques que l'acompanyen, amb uns esplendors tan espectaculars que recorden els dels moderns teatres de l'òpera d'avui en dia, no li sembla?

- Potser sí, Quinqué, encara que de moment no he sentit a ningú cantar...

El silenci del cementiri s'imposà sobre els mausoleus que els envoltaven, asseguts els dos a les gandules. Era un silenci somort, propi del lloc on es trobaven.

Va dir el titellaire en veu baixa:

- Escolti, Quinqué, creu vostè que aquelles aparicions eren morts de veritat?

- Jo diria que sí, Manuel, tot i que els he vist una mica borrosos. Potser eren les seves ombres, que en pau descansin, cosa però que té una certa lògica, ja que dels cossos a la majoria no els en deu quedar gaires parts que siguin presentables. És de caixó que si tenien ganes de parlar i ser tangibles, s'hagin presentat de la manera més discreta i agradable possible.

Va mirar de reüll al seu entorn per veure si algú l'escoltava, i va constatar que s'havien quedat sols, sense cap dels titelles esfumats feia una estona. I parlant baixet i acostant-se-li com a vegades feia en Quinqué, digué al titellaire:

- Sobre aquesta qüestió els entesos han elaborat diverses teories. Jo no les conec totes, per descomptat, però sembla que una de les més reconegudes ens diu que els finats poden, en ocasions excepcionals, fer-se de cos present i interactuar amb els humans vius de la nostra ciutat. Un sense sentit com una catedral, tot s'ha de dir, però que s'explica pel simple fet que així ho volen aquests finats, els quals ho veuen com una excepció que confirma la regla general, i amb això es queden tan tranquils. Diuen que en esdevenir difunts amb ganes encara de seguir funcionant, ni que sigui des de la ultratomba, té sentit que vulguin deixar de ser difunts i es converteixin en uns morts funcionals amb ganes de fer i dir la seva, sense trencar més lleis de les considerades fonamentals, per descomptat. És a dir, viuen sense viure, ja que estan morts, i si són visibles, ho fan amb normalitat, per no espantar els vius, els quals els veuen i no els veuen, com és habitual en aquests casos. No ho troba admirable al cent per cent?

- No sé què dir-li, la veritat...

- No digui res, Manuel, perquè sobre aquests assumptes el millor és emmirallar-se en el silenci dels difunts i callar com una tomba, per molt que ells xerrin pels descosits. D'entrada perquè suposant que no estigui d'acord en el que diuen, seria absurd i de molt mala educació discutir amb ells i portar-los la contrària. *Noblesse oblige*, com diuen els francesos amb molt de seny, i els morts sempre ens mereixen un respecte, per molt errats que estiguin. Per altra banda, la dita xerrameca de cementiri constitueix un dels fenòmens més interessants de les necròpolis, siguin antigues o modernes, i al llarg del temps sempre hi ha hagut persones sensibles que s'han especialitzat a escoltar-la i a transcriure les seves paraules, generalment confoses i difícils de comprendre. Segons expressen els mateixos difunts, com abans hem pogut constatar en directe, els és molt important ser escoltats i encara més ens ho és a nosaltres de saber què ens diuen, no per conrear els vells records i els històrics rancors, cosa absolutament negligible, sinó pels avisos de futur. Fixi's quina paradoxa aquesta: als difunts, Manuel, el passat els importa un rave i en canvi, la seva major preocupació és el futur, a diferència d'allò que pensen la majoria dels vius, que associen els morts amb el passat. No ho troba extraordinari?

Tenia raó en Quinqué, i per això aquesta presència dels morts que sortien a cada pas que feia, encaixava en la construcció de la seva Extravagància, la qual era una manera d'articular el present amb el futur, ja que el passat a en Manuel no li interessava gens, tot i que reconeixia la seva importància. Disposar d'un present obert era potser un dels objectius de l'ou i del seu pla, per molt pla sense pla que fos, per poder viure amb uns certs aires de llibertat.

- Pensi, Manuel, que el futur és un dels camps de batalla actuals dels més disputats, amb moltes faccions potentíssimes que lluiten per colonitzar-lo cadascun a la seva manera i segons els seus interessos. Per això és oportú escoltar l'opinió dels finats que

gaudeixen de perspectives del tot insòlites i sense interessos materials de cap mena. Així mateix, jo diria que avui en dia no sols és oportú sinó necessari que les persones vives disposin de la seva pròpia extravagància, si un no vol que t'obliguin a marcar el pas per camins que no s'han triat.

- Molt em temo, Quinqué, que és ben difícil no marcar el pas avui en dia segons la música que sona.

- Ni qu'ho digui, Manuel, ni qu'ho digui, però com a mínim s'ha d'intentar. Per això és tan important tractar bé el turista i mostrar-li rutes i maneres de veure les coses que s'escapen de les guies oficials. Una simple gota de frescor en un mar de llocs comuns, em dirà vostè, i té tota la raó del món, però aquestes gotes de diferència pesen mil vegades més que els corrents de les aigües ordinàries! I dic això, Manuel, sense menysprear els llocs d'obligada visita, que tot i ser comuns, tenen el fulgor de la singularitat que els fa extravagants, com és de caixó reconèixer!

S'aixecaren finalment de les dues gandules, que els Pericos, sorgits de no se sap on, van fer desaparèixer en un instant. S'admirà el titellaire de la logística desplegada pels seus personatges. Es digué que havien tingut un bon mestre: sempre havia destacat per la seva obsessió en tenir-ho tot a punt. Clar que ara tot això li queia lluny.

Va creuar el cementiri amb la sensació nova de trobar-se en un lloc familiar, de ressonàncies entranyables, com si fos una part de la ciutat que resumia moltes de les característiques de les que ja s'havien perdut, detalls nimis i ridículs que tanmateix parlaven d'èpoques i maneres de viure diferents: el vestuari bigarrat d'aquelles presències fantasmals, els jardinetes entre les tombes, els arrebossats vells, tronats i sense pintar de les parets i dels nínxols, alguns epitafis passats de rosca o d'una banalitat aclaparant, els desmenjats ornaments egipcis de pòrtics i tombes, el caminar pausat i filosòfic dels enterradors, el fulgor brillantat de les tombes dels gitanos amb els seus detalls d'un Kitsch exaltat, i una atmosfera general de tristesa institucionalitzada que es convertia d'immediat en factor d'alegria i lluminositat. Potser perquè associava la familiaritat de tots aquests detalls al futur desimbolt que buscava, no sotmès a les modes del dia, sinó obert a les excentricitats del futur.

- Vegi, Quinqué, com podem arribar a canviar en les nostres formes de pensar i veure les coses, que ara miro aquest cementiri i m'hi sento com a casa, després d'haver presenciat la funció del meus amics titelles i escoltat les paraules dels difunts. I malgrat saber que un dia acabaré instal·lat en el nínxol que em correspon i que pago cada any a l'Ajuntament, també li haig de dir que no tinc cap pressa d'ocupar-lo, sobretot ara que l'Extravagància s'aixeca i m'obre l'òptica del futur!

El Cafè de la Pau.

- Senyor Manuel, ja que estem al Poble Nou, m'agradaria presentar-li a un vell amic que té la seva seu, com qui diu, no gaire lluny d'aquí. Penso que pels seus propòsits d'aixecar l'Extravagància, li pot ser útil aquesta coneixença, singular com poques.

Es dirigiren al centre del barri i després de deixar la seva Rambla, carregada de concurrència a aquella hora de la tarda, giraren per diversos carrerons fins arribar a un bar que deia Cafè de la Pau. Va veure que era un local d'una d'aquestes societats antigues que hi havia abans a Barcelona, de quan els sindicats obrers tenien amplis ateneus socials, on s'ensenyaven els grans ideals i també a llegir, a escriure, a ballar i a fer teatre. Van creuar un cafè vestíbul quasi bé buit i penetraren a un espai molt més ample, potser una antiga sala de ball, que ara tenia un ring al mig. Hi havia taules i una barra a un cantó, i s'adonà que es tractava d'alguna mena de club dedicat a la boxa. Hi havia força gent, com si esperessin alguna actuació. En Quinqué saludà a un senyor gros i suat que servia a les taules i que semblava conèixer bé.

- Bon dia Pepito, voleu prendre alguna cosa?

- Dos cafès, Manolo. Teniu combat avui?

- Sí, simple entrenament, gent de la casa.

- Seurem una estona.

Estava força sorprès en Manuel de veure on l'havia portat el guia turístic, que allà responia al nom de Pepito.

- No em dirà que li agrada la boxa, Quinqué?

- Un esport magnífic, a vegades vinc a practicar, només a pegar quatre cops amb els guants, per mantenir-me en forma. Pensi que amb el meu pes, no duraria ni un minut si pugés al ring. Reflexos i velocitat, molt important per a la vida moderna, senyor Manuel.

Es fixà en les persones del públic, tipus més aviat foscos, amb tatuatges als braços. També hi havia alguns grups de joves amb noies.

- Esbatussar-se, Manuel, és una bona cosa, quan es fa per esport. Aquí regna més noblesa que al carrer, cregui'm. El combat cara a cara té l'avantatge de deixar les coses clares, sense subterfugis. Hi ha regles i igualtat de condicions. Tant de bo totes les guerres es fessin així!

- Però combatre, Quinqué, és retrocedir en la història, hauríem de superar aquestes fases de barallar-nos per solucionar els problemes.

- En això té tota la raó, sí senyor, ara, aquí no es pretén solucionar res però la boxa ajuda a comprendre les raons de tot plegat. És com els toros, Manuel, la millor pedagogia per entendre segons quins aspectes de la vida i de la mort.

Llavors va veure que dos joves amb casc i amb els guants calçats pujaven al ring, junt a un senyor que semblava ser l'entrenador o potser l'àrbitre. Els dos començaren a escalfar motors cada un al seu costat.

- Mai he practicat les arts marcials. Bé, de molt jove vaig fer judo, però no em recordaria de res.

- No es pensi, aquestes coses queden fixades al cos, el sorprendria veure com li ve a la memòria! Abans aquí deixaven fumar per veure els combats, però ara en Manolo s'ha posat tossut i s'ajusta a la normativa. De manera que no podrem encendre cap puro. Per la bona salut dels combatents.

- Es pegaran de veritat?

- És boxa, Manuel. Però no pateixi, aquí no s'hi juguen res i no passa de ser un entrenament.

S'inicià de seguida el combat i s'adonà Manuel com havia canviat l'atmosfera de la sala, amb una excitació que anava creixent amb els cops. La major part del temps els dos púgils, xavals joves de cossos primos, es fintaven però sempre que podien llançaven els seus punys, que moltes vegades acabaven a la cara del contrincant. Realment s'estaven tustant amb ganes, amb una atenció i una serietat extraordinàries.

Quinqué no podia evitar fer alguns moviments, com si es posés en la pell dels dos joves, esquivant, girant el cap, allargant un braç. La campana sonà i van descansar una estona. L'àrbitre, que era també l'entrenador, els encoratjà amb paraules que volien corregir alguns defectes. I el combat es reinicià. Cops i més cops i més fintes. Es sentia la respiració dels combatents i els ànims dels amics, amb algunes exhortacions en veu alta. De tant en tant els arribava algun esquitx de suor i aviat van veure un parell de ferides en els pòmuls dels púgils. Però les ganes d'esbatussar-se es mantenien intactes.

Es fixà en un vell que seia a la taula del costat, carregat de tatuatges, pelat al zero i amb un bigoti frondós i antic, d'aspecte feréstec, encara musculós i amb la camisa despitada. Es mirava el combat amb una quietud quasi bé cadavèrica, amb dos ulls però que semblaven encesos per alguna poderosa passió interior. Sobre la taula, una copa de licor blanc.

En Quinqué, en veure que s'havia interessat pel vell, s'acostà al seu client i li digué en veu baixa:

- El senyor Mart, ex-legionari, antic combatent en mil guerres, sol venir a prendre's les seves copes aquí.

No podia deixar de mirar-lo. Semblava una efígie centrada en el combat, com si begués cada finta i cada cop amb la mirada, alimentant-se d'una energia que flotava per l'espai com un núvol dels que s'aixequen sempre quan hi ha una batalla. Tot i que en Manuel no havia estat en cap guerra, sí que n'havia vist les conseqüències, en visitar molts països que havien patit el foc i la destrucció. Ara bé, als escenaris n'havia viscut moltes de guerres, ja que els titelles solen guerrear entre si, especialment en algunes tradicions, com les sicilianes dels *pupi*, centrades en les batalles entre cavallers amb armadures que xoquen sota el ritme vertiginós d'un manubri i dels crits i els cops de tacó dels manipuladors, amb un xivarri de mil diables, capaç d'excitar i encendre la sang al més pusil·lànim dels espectadors.

Aquell vell, si era cert el que li havia dit en Quinqué, havia estat en les guerres de veritat del món d'ara, lluitant amb les mortíferes armes modernes, i sobreviscut a les sanguinàries batalles. L'esgarrifava la calma que mostrava, sense moure un múscul.

- El senyor Mart està de tornada de moltes batalles, Manuel. A ell li encantaven les guerres antigues, quan es lluitava cara a cara i es moria amb els esquitxos de la sang i de les vísceres, entre els crits i els xocs de la ferralla. Les batalles modernes ja no l'exciten tant. Només a la Legió ha trobat l'esperit bèl·lic que li agrada, amb la noblesa i l'estètica adequades sobre el morir i el vestir, més el menyspreu a la vida fàcil i regalada. Clar que ja l'han despatxat, per vell i per purista, i s'acontenta amb les desfilades i les germandats d'ex-legionaris que sobreviuen com poden, petits cenacles on es conrea el vell gust per la batalla. Ara se'ls treuen de sobre amb desdeny, com relíquies impresentables d'una època antiga. Però la seva existència, Manuel, és més important del que ens pensem!

Escoltava atònit Manuel les paraules d'en Quinqué. Però què s'empatollava aquell guia turístic escanyolit i amb cara d'ocell, exalçant ni més ni menys que l'estètica de la guerra? I tanmateix, potser transportat per les imatges que li havien vingut de les batalles dels *pupi* sicilians, va sentir-se de sobte arrossegat per l'atmosfera d'aquell antre carregat de suor i de testosterona, amb els crits dels joves que animaven els púgils, els moviments incansables dels seus cossos i dels cops que es donaven, amb el record encara viu dels morts del cementiri, i va sentir com se li encenia la pipa interior i com aquell vapor que era el fum de l'ou que havia trencar amb un martell es barrejava amb l'aire feixuc del cafè, mentre el tercer que era ell multiplicat per tres contemplava l'escena des de fora i des de dins, amb el senyor Quinqué que li parlava a l'oïda.

- Manuel, potser sigui el moment de fer una visita a Mart, un planeta que tot i ser dels més propers, és el primer exterior en relació a la Terra, en la direcció contrària al Sol.

Mart

Romanien asseguts dalt d'una roca que semblava dominar una extensió gran de terreny polsós de tons rogencs, propi d'aquest planeta que vist des de la Terra apareix sempre de color vermell. No es va sorprendre Manuel d'aquell trànsit tan fulminant, potser perquè l'havia esperat feia dies. Per ampliar els límits de la ciutat necessitava grans espais oberts, més certes coordenades que multiplicaven les ressonàncies. I ara que havia après la lògica il·lògica d'aquestes relacions, sabia que l'ou que duia amb funcions de pipa, era el mateix que el de la Heliosfera que conformava el Sistema Solar.

Mentre així pensava el seu client, va considerar Quinqué que el promontori de Mart era un lloc excel·lent per encendre un puro i va convidar a Manuel a fer el mateix, armant-se ambdós de dues magnífiques Breves de Quintero, que en aquella atmosfera freda i seca del planeta roig van cremar amb enorme satisfacció dels fumadors.

- Ja veu, Manuel, com les coses d'aquest món ens porten a les que estan una mica més lluny, bellugant-nos amunt i avall pel cel del Sistema Solar que vostè, amb la seva imaginació tan ben documentada, ha batejat amb el nom d'ou heliosfèric. Un ou, per cert, que els científics actuals han vist que té cua o més aviat dues cues, tal és la forma de mitja lluna que li dóna la seva velocitat de translació bellugant-se per l'espai com un coet monumental vers no se sap on. I què puc dir-li de Mart, aquest planeta tan imaginat pels humans, i que ara els astrònoms i astrofísics de la Terra tenen en el seu punt de mira, ansiosos de trobar algunes mínimes condicions d'habitabilitat, sent l'aigua l'element més buscat per la seva escassetesa quasi total? Aquí la veritat és que jo no m'hi quedaria a viure, ni que sigui amb les condicions de l'agència Mercuri. I tanmateix, malgrat les seves dimensions, una mica superiors a les de Mercuri però bastant per sota de Venus i de la mateixa Terra, no deixa de ser Mart un planeta dels més importants, per la proximitat que té envers nosaltres, en una mena de simetria d'oposició amb Venus, com si fossin dos membres d'un matrimoni d'aquests professionals i mal avinguts, dels que es busquen en secret i es rebutgen a l'acte, farts de discutir sempre pel mateix, cadascun obsessionat amb les seves coses.

Contemplava Manuel el cel, amb un sol una mica més petit que el que veiem a la Terra, el rebot de llum del qual donava aquella atmosfera d'un pàl·lid rogenc que permetia veure bé els detalls topogràfics de l'entorn, amb una mirada però que s'entossudia a obrir capes, finestres i portes amagades.

- Té raó, Manuel, de pensar el que pensa, ho deia l'altre dia el senyor Mercuri mentre preniem un cafè amb un bon havà a les mans -el senyor Mercuri, sap, fuma Cohibes especials que li porten de Cuba-, deia que el problema de Mart era un dels més

punyeters, amb perdó, que tenim els humans, ara que les guerres estan en alça i es disparen com si res, amb unes forces destructores de moltes càrregues de potència, de manera que fins que no es resolgui aquest tema, estarem tots a la corda fluixa.

Fa fer una llarga pipada del seu puro i continuà parlant de la següent manera:

- Pensi que abans, Manuel, amb una ordre jupiteriana ben donada, per moltes raons que es presentessin, Mart es quadrava i es passava a un altre capítol, per tornar a començar a la primera de canvi, per descomptat. Però ara ja ha vist per on para el pobre Mart, perdut pels racons més abandonats d'aquest món, menjat per la nostàlgia, els records o per les rancúnies. La fragmentació que regne avui al món fa que de Marts com el que hem vist al Cafè de la Pau, n'hi hagi a milers, a totes les ciutats del món, arrossegant-se pels antres més truculents, vençuts i deprimits, tot i que dignes i orgullosos la majoria, o enrolats alguns en grupuscles díscols i sanguinaris. Ara bé, s'han acabat les guerres per això? Només cal obrir la pàgina de qualsevol diari del món per saber que no. Són els humans els qui han agafat la paella pel mànec i els qui governen avui la pau i la guerra. I així anem, perquè som com nens que juguen amb foc.

Escoltava Manuel al guia turístic amb atenció, atent a unes significacions que anaven més enllà de les paraules i del món on es trobaven.

- Per altra part, Manuel, vegi com les turbulències dels planetes, per molt latents i silencioses que siguin, són de les que es projecten cap enfora, com si els manqués aquella força indispensable per retenir-les al seu cercle d'influència, com fa la Terra, que no deixa escapar ni un núvol, per molt que bufi el vent. Això explica no poques coses, com és evident. També diuen que Mart està vivint uns processos interiors d'allò més misteriosos, ja que de la mateixa manera que hem vist com els finats del món passen per la Lluna, Mercuri, Venus i el Sol, també passen per Mart, on han de resoldre aquest tema de la guerra entre les ànimes, un *tour de force* dels més rebuscats, ja que aquí no se les veuen amb debilitats emocionals més o menys superables segons els esforços volitius, sinó que s'enfronten a moviments que tenen vida pròpia i una potència de molts quilowatts d'ànima. És a dir, es mouen en aquest regne indesxifrabable que és el del l'Esperit. I per això es diu que els més esforçats dels mortals en estat d'òbit treballen en la solució del problema, a la manera de mecànics de la ultratomba en missió especial, per al bé de tothom, entregats a una feina d'altres responsabilitats cosmològiques. Ara, en què consisteix aquesta feina?, ni el senyor Mercuri ho sap, en tractar-se d'uns afers que s'escapen de les nostres atribucions, malgrat se'n pugui ensumar el quid.

Va pensar en Manuel que la solució d'aquest trencaclosques irresoluble de les parts entossudides en llurs conviccions irrenunciabables, només podia venir d'aquell pas del

dos al tres del que ja havien parlat amb en Quinqué quan tractaren la qüestió de la Independència de Catalunya. Però va comprendre que establir aquest nou patró en les esferes més elevades dels grans arquetips, els que governen l'ou del Sistema Solar i que influeixen tant en la pràctica diària dels humans com en les forces dels móns físics que s'oposen entre si, era una feina de titans, per dir-ho en termes poètics.

- Ha donat al clau, Manuel, no ho podia haver expressat millor, ja que sobre aquestes qüestions hem parlat profusament amb el senyor Mercuri, el qual com és lògic té les seves idees al respecte, i veig que coincideixen bastant en pensar que no n'hi ha prou en establir la nova fórmula del $1+2=3$, que fins els nens es saben de memòria, sinó que cal aplicar-la en totes les esferes de la vida que són moltes. Per això és tan important la feina que fan a Mart aquests difunts que es proposen alçar una extravagància d'infinites pretensions, ja que en definitiva aquesta és la seva funció principal, obrint unes portes noves per on a partir d'ara els finats, en llur trànsit per l'ou del Sistema Solar, puguin sortir disparats vers Júpiter, Saturn i encara més enllà, vers les estrelles més properes i fins i tot llunyanes, sense quedar atrapats per les inacabables batalles de Mart. Uns destins els seus que s'escapen a la nostra comprensió, en llur viatge d'anada i tornada en el cas de que vulguin retornar a l'ou solar i a la Terra, és clar.

Es quedà Manuel en un estat indefinible de suspensió temporal, transportat per les paraules de Quinqué, que se sumaren al fum dels nobles cigars encesos i a la visió del cel que començava a enfosquir-se a mesura que el Sol s'acostava a l'horitzó marcià. I quasi bé sense solució de continuïtat, el cel estrellat de la nit s'imposà. Regnà de sobte la lluminositat intensa dels astres de la nostra galàxia i de les de més enllà, que es deixaven veure com les integrants d'un gegantesc ou còsmic que integrava tot l'Univers. La seva lògica, si és que en tenia alguna, potser s'hauria de buscar en el més petit dels ous terraqüis, sent el de dimensions humanes potser l'ou mitjà que, com deien les velles escoles, reunia el micro i el macrocosmos.

- Tot això és una veritat com un temple, senyor Manuel. L'he estat escoltant en el seu discórrer i penso com vostè que som aquest punt mig de l'Univers, com si fóssim un ull capaç de mirar vers totes les direccions. En ser-ne conscients, totes les entitats d'aquest i dels altres móns se senten qüestionades per la nostra mirada i la volen manipular i fer-la seva, cosa que explica els terrabastalls que vivim avui els humans, assaltats per tots quatre costats en mil batalles cosmològiques. I per això és tan important que arribem a conèixer bé aquest ou mitjà que és la nostra extravagància, la qual només es veu i es coneix quan es fa, és a dir, des de la pràctica del seu alçat.

Va tenir llavors Manuel una estranya visió en contemplar la gran esplanada que s'estenia en la foscor de Mart. Descobrí de sobte unes siluetes que s'agitaven com espectres en la penombra de la nit marciana. Distingí, borroses primer i després nítides, les figures de poderosos guerrers fornits d'armadures emfàtiques i

capritxoses, que semblaven venir d'altres galàxies, amb llances, espases i escuts que recordaven les mil èpoques inimaginables de la història humana. S'enfrontaven entre si amb gran desplegament de forces, en una lluita frenètica però en silenci, cosa que la feia encara més impressionant i patètica. I s'adonà Manuel que aquells guerrers no eren altres que els vells arquetips de la Terra i de l'Univers, les idees principals que governen i han governat els móns, irrenunciables per llurs combatents, que les encarnen i les fan seves fins a la mort. Aquells guerrers, malgrat caure en la lluita, eren substituïts de seguida per d'altres que se'ls assemblaven, de manera que era un combat sense fi. També va veure en unes altures d'aquelles esplanades polsoses uns llums que romanien més o menys tranquils sense deixar-se portar per l'agitació dels camps de batalla, els quals dibuixaven formes volubles i curioses de veure, i es preguntà si no serien aquelles les ànimes de les que havia parlat Quinqué, que treballaven per aixecar a Mart l'extravagància d'un món on els conflictes es resolien d'una altra manera. Va pensar que potser seria impossible impedir que hi hagués guerrers i tossuts empedradors amb ganes de gresca, havent-hi tanta violència a l'Univers, però que potser hi havia estratagemes de creació que permetien reconduir les seves energies, a través de noves arquitectures d'una exuberància monumental.

- Sobre aquestes qüestions discuteixen les ànimes que aixequen aquí la seva extravagància, tot i que no hi ha gaire a discutir, ja que també a Mart es compleix el principi universal de les faves comptades. I és que les matemàtiques, per molt que se les vulgui torear amb hiperbòliques deformacions de la realitat, acaba imposant els seus números peti qui peti.

La visió fantasmagòrica dels combatents i de les ànimes que romanien quietes en llurs arquitectures lumíniques, s'esfumà a poc a poc, i tornà a imposar-se la grandesa del cel nocturn de Mart. Es fixà llavors en un estel més lluminós que d'altres d'una tonalitat blavosa.

- La Terra, Manuel! Aquell puntet de llum blava és el nostre planeta que ens mira com nosaltres el mirem a ell. Si tinguéssim un telescopi veuríem la lluna que dóna voltes al seu entorn i potser amb una mica de sort els llums de les ciutats més importants, amb els seus humanets a dins de cos tangible, en trobar-se encara en l'àmbit de la vida, proclius per tant a l'ús i al gaudi dels sentits.

Pensà Manuel fins a quin punt li estava sent útil l'Extravagància que construïa, en deixar-li gaudir d'aquests canvis de perspectiva, essencials per tenir una idea del conjunt on som. Vist des d'aquesta òptica, la vida al planeta i la nostra pròpia existència no serien més que l'extravagància creada per l'ou heliosfèric del Sistema Solar, el qual s'expressava així en el girar el sol com una baldufa mentre es desplaça a grans velocitats amb tot el seu equip pels espais de la Galàxia. Quins misteris hi hauria

en aquests altres planetes més allunyats del sol i de la Terra? Júpter, Urà, Saturn, Neptú, Plutó...

I mentre la seva imaginació s'estirava per aquelles visions llunyanes del Sistema Solar, el fum del cigar que fumava començà a convertir-se a poc a poc en l'atmosfera carregada de la sala del Cafè de la Pau on els dos boxejadors seguien donant-se cops. El vell dels tatuatges i del cap rapat havia desaparegut de la taula veïna.

El Born.

Va insistir Quinqué a visitar el vell mercat del Born, restaurat feia uns anys i convertit en un memorial patriòtic de la guerra del 1714. Ja l'havia vist el titellaire, admirat de la transformació que s'havia fet de l'antic mercat central de Barcelona, d'una arquitectura imponent, malgrat la instrumentalització propagandística de la que era objecte. Per això no comprenia l'interès del guia turístic.

- Sàpiga que aquest és un dels monuments que més m'agrada visitar amb els meus clients, en tractar-se d'un lloc ambigu que és i no és allò que aparenta ser. Fixi's, Manuel, com aquells que van ordir la seva restauració van donar en el clau, no sé si amb consciència o per carambola, de crear un lloc únic a la ciutat dedicat al Temps en majúscula. Si tenim en compte la dificultat que existeix de parlar i de representar aquest misteri que és el temps, haurà de reconèixer el mèrit d'aquest monument que ens parla del temps a través de l'espai, que és l'única manera de pescar-lo, perquè els dos són socis des del bressol, que se sàpiga. Jo espero que els seus conciutadans, un cop passada la febre independentista i hagin aconseguit resoldre aquest problema irresoluble, amb els anys i una canya, això sí, reconeixin i exalcin el Born com el monument que Barcelona ha consagrat al Temps, sent potser la primera de les ciutats del món que hagi aixecat un monument d'aquestes característiques, capaç de mostrar en un únic espai les dinàmiques meravelloses del temps a través d'aquesta fabulosa caixa de ressonància on les dimensions es creuen entre si segons lleis harmòniques i inharmòniques, amb els jocs de les simetries que tanmateix es distorsionen quan toquen la realitat de la terra i de les criatures que la poblen.

Potser tenia raó en Quinqué i hi havia aquí una extravagància que s'havia colat dissimulada darrere l'excusa patriòtica, com si el Temps, que se les sap totes, s'hagués esmunyit en el pensament dels autors del projecte per encendre una llum en el seu profit.

- No ho dubti, Manuel, perquè llevat dels discursos, les banderes i els continguts d'algunes exposicions guerreres amb les que van obrir l'obra, pel demés no hi ha res que ens privi de pensar el que pensem, en crear aquest joc de miralls dels diferents passats amb el present i amb el futur que s'obra quan mires enlaire i veus aquest espai tancat i obert a la vegada, amb les estructures del pensament racionalista que tanmateix no acaben de tancar el conjunt, sinó que es limiten a donar-li una cobertura destapada per tots quatre cantons, per deixar entrar allò que ens arriba de les llunyanies còsmiques. Pensi que junt amb les esglésies, els mercats són els llocs on la col·lectivitat s'ajunta per realitzar una de les coses bàsiques que fem els humans, em refereixo al mercadeig i a l'intercanvi dels productes entre si o per diners. Dos espais

complementaris, els mercats i les esglésies: els uns per excitar la dinàmica del contacte i del intercanvi, els altres per aturar-se, pensar i resar. Per això és tan interessant que se n'hagi preservat un dels bonics, com és el cas del Born, traient-li els continguts i deixant-lo buit, perquè l'habitin les ressonàncies d'allò que és i no és, que és tant com dir d'allò que es compra i es ven, és a dir, allò que es té i no es té, i perquè permeti pensar com el temps, en els humans, s'ajunta a la voluntat.

Contemplaven la imponent caixa buida de l'interior del vell mercat del Born, que s'aixecava sobre els dos nivells diferenciats de la ciutat antiga i de l'actual, creant una extravagància de línies, plans i corrents de força que comunicaven èpoques distintes entre si i les entrellaçaven, en una dinàmica reflexiva impactant, com si cada racó, cada pedra o cada columna, fos un mirall polièdric que donava perspectives diferents de les realitats creuades. La monumentalitat buida de l'edifici permetia que el detall ens adrecés al conjunt i a l'inrevés, el conjunt als detalls successius i polièdrics de les realitats reflectides.

- Es diu en segons quins àmbits de la reflexió mundial, senyor Manuel, que les religions del futur tindran a veure amb el temps i amb la voluntat, de manera que si es compleix aquest disseny, ja cal que anem imaginant on carall seran els llocs de culte o de pensament d'aquestes realitats tan complexes i intangibles, i és en aquest sentit que el monument del Born es configura com una clara anticipació d'aquest tipus d'espais dedicats a la devoció o potser millor dir a la discussió i al interès col·lectiu envers aquests dos conceptes fonamentals. Perquè aquí temps i voluntat es conjuguen a la perfecció, primer per la força volitiva que representa no sols aixecar una ciutat, sinó també destruir-la, per construir-hi a sobre un mercat d'aquestes característiques espacials que s'enlaira en la majestuositat de les simetries arquitectòniques que busquen la bellesa de l'art. I per altra part, la força volitiva que significa el fet d'haver convertit un espai tan preuat al centre de la ciutat en un monument buit dedicat a pensar el temps. Crec que ens trobem davant d'una d'aquestes extravagàncies de primer ordre i d'altíssima qualitat i categoria que la ciutat de Barcelona és capaç d'oferir avui als seus nadius i als seus visitants. I mentre la Sagrada Família es postula per esdevenir la futura Catedral Universal del món dedicada a totes les impostacions exaltades i a totes les creences existents, siguin o no siguin deistes, el Born apunta a convertir-se en un sonat temple universal, a més de local, dedicat a aquestes dues antigues divinitats, avui laïcitzades, que són el Temps i la Voluntat. De caixó, Manuel!

Estava admirat i xocat el titellaire de la vehemència del guia turístic, que li despertava ressonàncies interiors que tenien a veure amb aquelles sensacions viscudes a la Cambreta, quan en Kalim i Kilam van representar l'extraordinària funció de titelles davant seu i de les seves marionetes, amb aquella facilitat amb la que aixecaven decorats i paisatges només per la simple voluntat de voler-los tenir i disposar-ne a

l'acte, una sensació que li formiguejava pels braços i per les mans. S'adonà també fins a quin punt tenia raó en Quinqué de relacionar temps i voluntat, ja que tota la seva obra de titellaire només s'explicava per l'ús que havia fet del temps dedicat a aquesta feina, amb aquelles impressions ambigües sobre la velocitat de l'esdevenir, com si el fer tingués capacitat de contraure o estirar les duracions dels dies i dels anys, un dels motius principals que l'havia portat a tancar-se a la Cambreta i, en definitiva, a posar l'ou de la seva extravagància.

- Vegi Manuel que aquí se'ns obren les portes per contemplar aquests dos planetes carregats de misteris, que són Júpiter i Saturn, els dos colossos del Sistema Solar, tradicionalment relacionats amb el poder expansiu i amb el temps. Però fixi's que l'avantatge d'un lloc com aquest és que ens permet veure'ls sense veure'ls, vull dir que no cal desplaçar-s'hi sinó que amb pensar-los a la nostra manera n'hi ha prou, aprofitant el regal d'aquesta amplitud d'espai, perquè salvant totes les distàncies i les proporcions, a aquests dos planetes gasosos ara per ara és millor veure'ls des de la distància de la imaginació visual que des dels seus satèl·lits, meravellosos tots ells, com per altra part ja han començat a explorar els de la NASA.

Va fer una pausa en Quinqué i es tocà la butxaca on guardava els puros però la retirà a l'acte, com si s'hagués oblidat d'una cosa.

- Llàstima que aquí no deixin fumar, Manuel, un contrasentit en ser un espai obert, però no serem nosaltres els qui discutim aquests arbitris de les autoritats locals, que ho fan diuen pel nostre bé, quan ben sabut és que ho fan per fer la punyeta i perquè els dóna la gana.

Van seure a un dels bancs interiors del Born i va sentir en Manuel que ja feia estona tenia el foc de la seva pipa interior encès. Era obvi que aquell mecanisme de fumar-se a si mateix constituïa una manera de disposar d'uns motors que el permetien enlairar-se allà on li venia de gust, ni que fos amb la ment.

- Es diu, Manuel, que als difunts en llur viatge més enllà del sol, un cop creuat Mart i conegut els arquetips de la vida material, la seva consciència s'amplia en les esferes de Júpiter i de Saturn. Llur funció és desposseir-los d'allò que els quedava de les velles creences i pressupòsits, i oferir-los nous plantejaments i maneres de veure el món, que hauran de trobar quan vagin encara més lluny, per les estrelles que ens envolten i els confins de l'Univers, el qual, en ser un ou, tot i que de mides descomunals, es deixa apamar i conèixer per l'intrèpid esperit viatger. Clar que d'aquests dominis és millor no parlar-ne per no desbarrar més del compte, una precaució que des de l'agència Mercuri tenim molt present.

Veia Manuel l'espai buit del Born ocupat per astres i per esferes que es creuaven i es superposaven, configurant una rèplica petita de l'univers que ara s'eixamplava i ara es

reduïa, com a vegades fan algunes pel·lícules de ciència ficció que recreen aquestes magnituds del cosmos. S'adonà llavors que les esferes lluminoses de Júpiter i de Saturn s'havien instal·lat al centre de la visió, els quals encarnaven les dues divinitats de les que havia parlat en Quinqué, la Voluntat expansiva i el Temps, en ser aquestes les significacions que la mitologia els hi ha donat. La voluntat que té el rei dels déus, és a dir, de qui ostenta el poder perquè així ho ha decidit, malgrat el foc essencial del fer sigui cosa del Sol. Al seu costat, el Temps que sempre ha representat Saturn, seria el complement adequat al fer, dues cares de la mateixa moneda. Conèixer els secrets de la voluntat i del temps deu ser allò que permet a les ànimes dels difunts sortir disparades vers el més enllà de l'Univers, aptes per alimentar-se d'aquelles forces cosmològiques que són essencials per fer el viatge de tornada i reiniciar nous cicles de vida.

- Ho ha entès a la perfecció, Manuel, això és el que li volia explicar. I vegi com l'antic mercat del Born s'ajusta fil per randa a la seva funció futura d'esdevenir un temple dedicat a aquestes dues idees, en una clara anticipació que s'inscriu en l'extravagància de Barcelona, a la qual dóna un complement d'exquisida singularitat que li faltava.

- Vol dir Quinqué que els actuals administradors de la ciutat ho veuen d'aquesta manera?

- Hu dubto, però vegi com els polítics i els responsables de les ciutats actuen finalment sense saber massa per no dir gens, allò que fan, moguts per intuïcions que no venen d'ells sinó que procedeixen de visions mitjanes de futur relacionades amb imponderables del tot inaudits, com ho són d'una banda els difunts de la ciutat, que actuen d'amagat com és lògic que facin, i de l'altra banda, els milions de turistes que ens visiten, els quals no s'amaguen però incideixen, afecten i dicten coordenades de retruc, és a dir, sense que ningú se n'adoni. No li sembla extraordinari? En ser tan impensables les causes que empenyen llurs decisions, queda garantida la direcció dels fets, els polítics fan la seva feina i s'obren les portes a l'allau dels canvis. De caixó, Manuel!

Va pensar el titellaire que associar el temps a la voluntat era donar una altra dimensió a l'espai, el qual ja sabem que canvia i es belluga per l'acció del seu company de ball, que bé podríem denominar el cul inquiet de l'Univers. El problema és que, a causa de la seva naturalesa bellugadissa i atzarosa, com és propi de qualsevol ballarí amb vocació i ganes de ser-ho, el temps tira per on li dóna la gana, fent ballar l'ou de la seva creació, que és l'espai, al seu aire, cosa que explica que aquells que habitem al seu si ens veiem sotmesos al caprici d'aquesta dansa, de la que no entenem ni un borrall. Per això té sentit associar el temps a la voluntat, vista com una facultat a l'abast humà, és a dir, com un primer intent d'aprendre els passos de ball i de poder-los dirigir, com fan els ballarins de tango que coneixen els secrets d'aquesta música.

- És una manera d'explicar-ho, sí senyor, però jo li afegiria el següent: aquesta pretensió, d'un agosarament majúscul, té només viabilitat si es planteja des de la persona singular, vull dir individualment, mentre que la pretensió de fer ballar el temps des d'interessos i finalitats col·lectives, acaba tard o d'hora en desastre. Aquesta llei terrible es compleix inexorablement, ja que el temps és molt gelós de la seva competència. Les decisions individuals de fer el que un vulgui, les veu el temps com graciosos passos de ball que exciten la creativitat, la seva i la dels móns que governa, però les impostacions col·lectives de qui vol controlar les llibertats individuals, el temps les rebutja com allò que són, simples impostacions que ataquen l'essència bàsica del seu fer, bàsicament llibertari. Això, senyor Manuel, és molt important ja que garanteix un futur amable als qui es basen en els principis humans per excel·lència, que són els de la llibertat, però eixut i poc agradable per als qui cerquen solucions col·lectivistes i totalitàries.

- Veig que vostè és un optimista impenitent, Quinqué.

- Ho sóc, sí senyor. Ser pessimista pot ser útil en determinades ocasions, però per regla general no porta enlloc. I malgrat que el pessimisme s'adapti més a la realitat del món, qui li negarà aquesta evidència, l'optimisme és un dels motors naturals que empeny la voluntat, de manera que podríem dir que mentre l'observació requereix d'un certs graus de pessimisme, la resolució i l'acció demanen, pel contrari, un certs graus d'optimisme. Per això els generals, quan exciten els seus homes als camps de batalla, els prometen l'oro i el moro, i quan les coses es posen magres, una via directa al paradís, sigui celestial o sigui en un lloc preeminent al Panteó de la Pàtria, perquè lluitar per no tenir res a guanyar, motiva poc.

Tenia raó en Quinqué que la voluntat necessita els seus estímuls, de la mateixa manera que l'extravagància necessita la combustió interior de la pipa, i pensà en Manuel que malgrat ell no havia sigut un optimista incorregible com ho era en Quinqué, tampoc havia pecat de pessimista, en requerir la feina de titellaire uns esforços d'espontània sustentació, la qual té molt a veure amb la irracionalitat pròpia de l'optimisme. I potser era aquesta mateix sustentació la que havia covat l'ou així com propiciat l'extravagància que en resultava, el manteniment de la qual tenia a veure amb aquell principi de la voluntat individual associada al temps, en ser un espai modelat per unes necessitats particulars d'apamar la ciutat i de conèixer la seva relació amb els móns que ens envolten.

- Més clar, l'aigua, Manuel.

I s'adonà llavors el titellaire que a la seva Extravagància li mancava encara un punt que tenia que veure precisament amb aquest tema de la voluntat associat als titelles, que

en definitiva era l'eina que fins ara havia emprat per viure en aquest món. Una mancança que s'ensumava hauria d'enfrontar ben aviat.

Les Rambles.

Trobar-se a la Font de Canaletes era un tòpic barceloní que el senyor Quinqué considerava dels més entranyables de la ciutat, motiu pel qual no dubtà a citar a aquest lloc al seu client titellaire. Arribà puntual Manuel i de seguida va veure al guia turístic assegut a una de les cadires que hi ha prop de la font. Hi havia la del costat buida de manera que l'ocupà, sorprès de veure's on es veia, ja que feia mesos que no trepitjava les Rambles i menys encara ocupant un dels escassos seients que tenia.

- Manuel, el primer que vaig fer en arribar a Barcelona va ser beure aigua de la Font de Canaletes, i fixi's fins a quin punt s'ha complert la llei que diu que qui en beu, torna sempre a la ciutat, que des de llavors no m'hi he mogut. Una font del tot excepcional, que al llarg de la història les ha vist de verdes i de madures, sent potser l'únic dels mobiliaris urbans del passeig que ha romàs més o menys idèntic, ja que pel demés, el temps, la història i el disseny li han passat la pinta, a les Rambles, dia sí i dia també. Un carrer que es caracteritza per quelcom de ben singular: malgrat els profunds canvis que viu i ha viscut, segueix sent el mateix, cosa que no hi ha qui ho entengui. Potser el seu secret sigui la gent, o els arbres, o l'arquitectura que la configura, o el fet de contenir un mercat encara en actiu, el teatre de l'òpera i el Barri Xino, separats els tres per escassa distància, donant cabuda tant a la població canalla com a la culta i a la mitjana, amb els milions de turistes que hi acudeixen per resoldre el misteri i entendre'l sense entendre'l, que és la millor manera de resoldre els misteris.

Escoltava Manuel el panegíric de les Rambles de qui era el seu convençut guia turístic vocacional, cosa que li feia molta gràcia, en una època en la que els diaris i les intel·ligències de la ciutat no paraven de criticar aquell carrer llegendari, que segons ells havia perdut les seves essències.

- No ho cregui, això, Manuel, perquè tot i les raons que sustenten aquests detractors, que són moltes i jo comparteixo plenament, no veuen l'altra cara de la moneda, que segueix sent la mateixa de tota la vida i que coincideix amb la seva cara fosca, aquella que apareix als intersticis del dia i l'ocupa sencera de nit, no sempre agradable, però d'una vitalitat i d'un dramatisme com es troba a pocs llocs. I malgrat no tot ser flors i violes, i que les mancances i els desencerts són majúsculs per no dir descomunals, les Rambles segueixen sent les Rambles peti qui peti i passi el que passi.

- Senyor Quinqué, mai havia vist una defensa de les Rambles tant convençuda i vehement, cregui'm.

- No fer-ho seria una injustícia per la meua part, Manuel. Pensi que jo he viscut a milers de ciutats del món, i enlloc he trobat aquesta barreja de familiaritat casolana, de benestar burgès, de canallisme de barri i de delinqüència rutinària com la que he vist en aquest carrer. Uns complements que avui en dia s'enfilen a una elevada potència

cosmopolita, en ser tantes les nacionalitats diferents que l'usufructuen, en totes les seves distintes especialitats. Potser sigui aquest cosmopolitisme pujat de to i d'una composició tan bigarrada, més la banalització que sempre comporta el turisme massiu, allò que l'ha distanciada dels barcelonins cultes i sentimentals, als quals els costa adaptar-se al seu èxit internacional, que veuen com una confiscació. I potser manqui una sacsejada d'aquestes que fa a vegades la història, perquè les distàncies es fonin i els de dins i els de fora s'abracin en el reconeixement mutu de les dissemblances, perquè si alguna cosa té les Rambles de bàsica és aquesta capacitat d'ajuntar en un sol caudal aigües procedents de mil llocs distants i distints, excitant l'exaltació de les diferències, com si fos un escenari teatral on les excentricitats s'exhibeixen, s'admirin i s'aplaudeixen.

Pensà el titellaire que vist des d'aquesta perspectiva, les Rambles de Barcelona constituïen una altra extravagància de la ciutat, per la seva capacitat d'atraure públics de procedències tan dispars i de saber-los conjugar tan bé, cosa que no és gens fàcil i que mai s'aconsegueix des de cap voluntat política o urbanística expressa. L'ou d'aquesta extravagància s'hauria de buscar en el temps i en una voluntat inconscient dels barcelonins, que al llarg de la Història l'han anat modelant potser amb un únic objectiu: disposar d'un carrer major i dinàmic de la ciutat, és a dir, ple de bars, restaurants, hotels, teatres, òpera, cabarets, sindicats, mercats, botigues, centres d'art i clubs esportius, els quals estiguin tots a mà i es succeeixin un al costat dels altres, sense ordre ni concert, amb un final que li ve com anell al dit: l'estàtua de Colom que assenyala Amèrica envers la llunyania, invitant els comerciants catalans i les seves línies de navegació a sortir i a fer negocis. En aquest sentit, les Rambles és un fil que cus tots aquests espais, una mena de teatre de teatres, on el públic es converteix en el verdader actor.

- Estic totalment d'acord amb vostè, Manuel, crec que ho ha explicat molt bé. Amb un afegit: les seves mides humanes, més aviat reduïdes, ja que moltes vegades aquest cúmul de llocs les ciutats el posen a les grans avingudes, cosa que els hi va molt bé però que pateixen d'una gran mancança: la proximitat que donen les dimensions humanes. I ja que ha parlat de les Rambles com d'una extravagància i de l'ou que l'ha creat, també li diré que aquest passeig és potser un dels pocs al món que sap passar del dos al tres sense dir-ho ni fer-ne cap publicitat, un carrer per tant paradoxal, capaç de conjugar les oposicions del dos tot creant per generació espontània el tres que sap com encaixar la pluralitat. Un tres que els turistes encarnen de manera natural, fruit d'aquesta extravagància que sap com transcendir les conviccions oposades de les persones.

Escoltava el titellaire amb el puro a la mà que encara no havia encès i que per a ell representava el tercer que es fumava i se sabia fumant, cosa que l'agermanà amb

aquells turistes anònims que caminaven al seu costat, uns tercers que gaudien de la mateixa distància que els donava aquell 'tres' invisible de les Rambles.

- I és per això, Manuel, que aquest carrer es fa tan difícil de ser ensenyat per nosaltres, els guies, no sols per l'obstacle de trobar-nos amb tanta gent, sinó perquè la gràcia és conèixer-lo i passejar-hi per si mateix, per veure si un és capaç de pescar la distància dels seus encants, sempre i quan es vigili, això sí, amb els pispes i els carteristes, d'una professionalitat única al món. Però què li sembla si anem baixant? Una de les meravelles de les Rambles és que un hi pot baixar fumant-se un puro, més o menys a totes hores i especialment de nit, cosa que el convido a fer.

Es posà a la boca la seva Breva de Quintero, i un cop encesos els puros, s'aixecaren per posar-se a caminar Rambles avall. Deurien ser les cinc de la tarda i el nivell de gent era força alt però suportable, potser per la calor que feia i perquè els de visita d'un sol dia ja havien marxat.

- Tenen raó, Manuel, els detractors de les Rambles en destacar com ha baixat el nivell de bars i restaurants, que busquen el rendiment fàcil i ràpid, sense pensar en l'important, que és el benestar de la gent i en servir bé el client. Però m'estranya que no hagin trobat encara la solució, quan és ben fàcil: posin restaurants i bars d'una certa categoria, amb un mim pel que fa a la qualitat dels productes i del disseny, i es veuria d'immediat com les coses canviarien. Les Rambles haurien d'oferir qualitat, no cal que sigui de la gama més alta, sinó que amb una mitjana n'hi hauria prou. Pel que fa a les opcions més barates, jo les posaria als carrers circumdants, fomentant així la seva deriva popular. Essencial que els quioscos de diaris obrin tota la nit, una pèrdua terrible dels últims temps, això és de capital importància. I el gran error: haver eliminat les paradetes d'ocells. Aquí s'han equivocat de ple els responsables municipals. L'excentricitat d'aquelles botiguetes plenes de periquitos, canaris, lloros, tortuguetes i altres bestioles de galliner era majúscula, i simplement n'hi hagués hagut prou de buscar unes condicions més adients a la vida dels animals. Fixi's en què han degenerat: venda de gelats, de samarretes del Barça, de *souvenirs* tronats, de lllaminadures ensucrades i gens sanes, unes parades que han crescut en gruix i que obstaculitzen als vianants i que no són més que una pura redundància del mal gust i del que ja trobem al costat. Incomprensible! Ja veu, Manuel, que també sóc crític en les coses que no funcionen, les quals són la fullaraca que no ens ha de tapar el conjunt del paisatge.

- Caram, Quinqué, vostè es podria presentar per alcalde!

- No sé què dir-li, crec que abans em faria bomber. Una cosa són les solucions, i una altra les execucions. Per això jo sempre he respectat als càrrecs públics, per la poca enveja que em fan. Per a mi, res de més admirable que voler ocupar-se dels afers públics amb l'ull del contribuent clavat a sobre. Més difícil del que ens pensem. I haig

de reconèixer que si busquem la mitjana, el balanç de les actuacions municipals de Barcelona és sens dubte positiu. Això no vol dir que no podria ser-ho més encara, ja que molt sovint per arribar a les mitjanes, s'afaiten no poques singularitats absolutament imprescindibles però que la raó urbana ignora i menysprea, sempre amb l'excusa del bé comú, quan molt sovint es tracta del simple afany de justificar un sou i una feina. Però no vull ser primmirat, avui toca gaudir de les Rambles, Manuel, per això som aquí.

En passar davant de l'edifici de la Reial Acadèmia de Ciències i Arts de Barcelona, s'aturà en Quinqué:

- Miri, Manuel, l'hora oficial. Jo sempre em paro i la miro, i així em poso al dia, perquè convé de tant en tant estar a l'hora oficial, que és la comuna dels mortals, ni que sigui per un minut, ja que una per una les persones disposem de temps molt diferents i difícils d'encaixar. En això ens asseblem als planetes i als astres, que tenen temps particulars cadascú, tot i que ells solen mantenir pautes regulars i fixes, a diferència dels humans, que semblen anar tots per on ens dóna la gana. I tanmateix, si ho miréssim des de dalt, ens sorprendria veure les regularitats que també hi ha en la nostra anarquia aparent, una mica com fan les formigues, que compleixen amb els seus designis d'espècie mitjançant una computació estadística inconscient, de manera que els objectius s'acompleixen facin el que facin. En aquest sentit, les Rambles són un laboratori perfecte per estudiar aquests misteris del comportament, on s'arriba quasi sempre a la mitjana per la combinació equilibrada entre les conductes regulars i les irregulars. Però fixi's com alguns individus amb ganes d'eleva la computació a les altures de la singularitat s'esforcen per cridar l'atenció i fer de les seves, una constant en la història de les Rambles, que sempre ha tingut aquests esforçats actors de la originalitat, esdevinguts llegendaris alguns, com la famosa Monyos, un patró que s'ha mantingut ferm fins avui, sent potser una de les característiques pròpies i particulars d'aquest carrer.

S'ha de dir que el personal que poblava la densa munió de gent del passeig central resumia molt bé aquesta barreja de normalitat i d'excentricitat, amb passejants d'allò més normals i ben alimentats al costat d'altres que més aviat semblaven el contrari, alguns amb ofertes estrambòtiques d'objectes a un euro, d'artefactes lluminosos que es llencen a l'aire, de cerveses amagades a les papereres, entre altres especialitats.

- Una cosa que potser no sàpiga, Manuel, és que l'actual Teatre Poloriama, que acabem de deixar en el mateix edifici de l'hora oficial, va ser el primer cinema de la ciutat obert el 1899, amb el nom de Cinema Martí. Jo sempre ho explico als meus clients, que solen apreciar molt aquestes dades.

Havia de reconèixer en Manuel la seva ignorància en la història antiga de Barcelona, cosa que s'explica pel fet de no ser-ne oriünd, en haver nascut a Múrcia, tot i que de molt jovenet s'instal·là aquí amb la seva família. Això no volia dir que no s'hi havia esforçat, a causa sobretot de la seva professió, ja que força sovint li havien encarregat obres de temàtica local.

- Allò que m'impresiona d'aquest carrer és la varietat tan extraordinària dels seus usufructuaris, pensi que en aquest moment, si haguéssim de fer una llista dels països que estan aquí representats, passaríem de la cinquantena, i potser em quedi curt! No li sembla admirable? I encara que no tothom ho vegi així, per a mi no deixa de ser un verdader luxe per a la ciutat. D'entrada, veure com cultures tan distintes participen d'aquest esperit mediterrani del carrer riu que bull a l'entorn del comerç, del teatre, de les flors, abans dels ocellets, del mercat, de l'òpera, del cabaret, de les ofertes culturals i de les canalles... I per altra banda, disposar de tants punts de vista diferents, que malgrat no tots s'expressin i no ens arribin directament, sabem que hi són i es manifesten ni que sigui subliminalment, com diuen els entesos. I això, Manuel, és com disposar d'un calçador que obre i amplia el significat de les coses, per al bé de tots, de les Rambles i de Barcelona.

- Llàstima que els beneficis vagin a parar sempre a les mateixes mans, Quinqué.

- En això té tota la raó, sí senyor, ja ho vam comentar una vegada. Però una cosa no priva l'altra. Reivindicar la redistribució dels guanys està a l'ordre del dia i crec que tard o d'hora, per la simple supervivència del negoci, s'hi haurà d'arribar

Passaven en aquell moment davant del Mercat de la Boqueria, ple a aquella hora de turistes que entraven i sortien.

- Passem de llarg, Manuel, aquest mercat me l'estimo molt però a aquestes hores s'ha tornat inviable per a nosaltres, massa gent i masses parades de venda de llaminadures pels turistes. Jo hi vinc a comprar sovint, però sempre abans de les deu del matí. I li asseguro que segueix sent dels més barats de Barcelona.

En arribar a la cruïlla amb el carrer Hospital, s'aturà en Quinqué.

- Aquest punt, considerat pels entesos com el rovell de l'ou de les Rambles i de Barcelona, és una meravella que la Història ajuda a valorar encara més, una clariana que s'obre de sobte sense els plàtans, amb aquest dibuix del senyor Miró que surt a totes les fotografies dels turistes i les dues entrades del metro. És el pinyol i alhora la frontissa de les Rambles, partit per l'eix dels carrers Hospital i Boqueria, la cruïlla on s'acaba la zona del Mercat i de les botigues, i comença la més nocturna i canalla, la dels bars, teatres, cabarets i restaurants. I fixi's la intel·ligència espontània d'aquest carrer, que de seguida i potser per neutralitzar els costats foscos d'aquesta part baixa,

s'ensopega amb el Liceu, l'Òpera de la ciutat, una meravellosa incongruència que dóna caràcter i ajuda a equilibrar les coses. Jo li suggeriria d'asseure'ns en una taula del Cafè de l'Òpera, l'únic bar que queda amb una mica de caràcter antic. I com que a mi m'agrada servir bé al client, el convido a un cafè a la terrassa de fora.

Hi havia una taula miraculosament lliure i la van ocupar d'immediat. Els puros estaven en el seu apogeu de gust i fum, i un cop servits els dos cafès, es van relaxar mirant la riuada de gent que baixava i pujava xino-xano per les Rambles. A aquella hora de la tarda, s'imposava una presència tranquil·la de famílies amb els seus nens i una gran varietat de colors i vestits.

- No hi ha res que més m'emocioni que veure aquestes famílies de turistes passejar per les Rambles. Quan penso l'esforç que significa viatjar avui en dia amb criatures, agafant avions amb totes les cues dels aeroports, els controls de passatgers, les hores d'espera i de retard, un es meravella de veure que hi hagi tantes famílies al món que volen venir a Barcelona. Inexplicable al cent per cent! I tanmateix, aquesta és la realitat del cas, que jo quasi bé la qualifico de miracle, i que em fa pensar que potser hi hagi uns atractius de la ciutat mundialment coneguts i que nosaltres encara no hem descobert, per això m'esforço cada dia a descobrir-los, atractius que potser ho són per a mentalitats diferents a les locals, i així, un cop descoberts, els podem afegir als encants del nostre patrimoni, que jo incorpore de seguida als programes de visita.

Feia una estona que Manuel havia deixat d'escoltar a Quinqué, saturat com estava de tants elogis de la ciutat, cosa que s'explicava pel seu origen estranger, el qual havia trobat en Barcelona un paradís per a la seva vocació de guia. Mirava ell també la gent i es fixava en els detalls dels vestits, dels pentinats i dels colors de les cares. Veia que tots eren diferents i alhora iguals, i va pensar si no seria aquella una de les sensacions típiques de les Rambles, de poder passar del general al singular i del singular al general sense moure's de la cadira. Va veure entre la gentada a alguns dels seus titelles, passejant tan tranquils com uns turistes més, o com uns barcelonins de tota la vida, i s'adonà que aquelles personetes de fusta que només ell podia veure s'havien incorporat al paisatge de la seva vida, com un complement exterior, amb una independència total.

De sobte van sentir un soroll estrany i gent corrent per totes bandes. S'imaginà per un moment Manuel si no seria alguna jugada de la seva pipa interior, que feia estona cremava a tot gas, però no, la gent cridava i corria. Va veure al Perico Perico que se'ls acostava i amb un crit a l'orella els deia:

- Correu, algú està atropellant la gent!

I llavors van veure una furgoneta que després d'emportar-se part del quiosc de diaris que hi ha al final de la Rambla de les Flors, s'aturava davant del dibuix de Miró, a poques passes d'ells. Algú obrí la porta i saltà, per desaparèixer entre el tumult.

- Un atac terrorista! - cridà un cambrer.

- Manuel, s'imposa moure'ns, sortim d'aquí!

Creuaren el carrer i es van veure arrossegats per la gent davant l'entrada d'un dels hotels, l'Internacional que fa cantonada amb el carrer Boqueria. Pujaren i uns cambrers els indicaren que havien d'anar al saló. Allà s'adreçaren al balcó i van poder veure la Rambla mig buida i espantada, i de seguida feta un caos, amb les sirenes de la policia que començaven a sonar. La gent corria sense saber on anar i més amunt van veure diverses persones tirades pel terra, víctimes d'aquella furgoneta i del seu conductor terrorista, segons havien comprès.

- Manuel, veig que tothom està en estat de xoc. No sé vostè, però jo també ho estic, ja que mai m'hauria imaginat que algú volgués atemptar contra la pobre gent que passeja per les Rambles. Però ja veu com ens equivoquem a vegades. També és cert que el senyor Mercuri ens ho advertia des de fa temps, que l'èxit de Barcelona és com la mel que atrau les mosques del terror i que tard o d'hora pot passar-hi alguna cosa. Però ja sap que un mai s'imagina les desgràcies, sobretot quan s'és de mena optimista, com jo sóc.

Havia de reconèixer en Manuel que aquesta preocupació mai li havia passat pel cap. Sabia que hi havia guerres al món, i que l'Orient Mitjà estava encès per tots quatre cantons, però com la majoria de les persones, mai havia sospitat que algú escollís Barcelona per atemptar.

- Sembla que hi ha molts morts i ferits. Demanen metges tot i que les ajudes ja estan arribant -així s'expressà un cambrer que semblava filipí en un espanyol molt correcte.

Havien llançat els puros en pujar les escales i seien a l'entorn d'una de les tauletes que l'hotel té al costat dels balcons. La policia ocupava ja tot el carrer i prohibia a la gent sortir dels bars i dels hotels. Buscaven el conductor de la furgoneta i no sabien si s'havia refugiat en algun local i si hi havia encara més perill d'atemptats.

- Manuel, ens hem escapat ben bé d'un pèl, ja que no fa ni cinc minuts que vostè i jo baixàvem tan tranquils per les Rambles amb els puros encesos i de ben segur no ens haguéssim adonat de que algú ens envestia pel darrere. I la furgoneta aquesta s'ha parat a uns escassos deu metres del lloc on sèiem. Me n'alegro especialment per vostè, ja que jo pel meu ofici n'he vist de totes i tinc com els gats sis i set vides de recanvi, però li haig de dir que m'hauria sentit molt consternat i culpable si alguna

desgràcia li hagués succeït. Ara, em pregunto quanta gent ha quedat ferida per aquesta salvatjada, i potser morta...

Un cambrer que mirava la Rambla al seu costat va dir:

- Segons diuen, hi ha uns quants morts i molts ferits. Mai havia vist una cosa així!

Girà cua per atendre a la multitud de persones que s'havia protegit a l'hotel.

L'atemptat havia disparat els efectes de la pipa d'en Manuel, que veia com el seu tercer s'enlairava i contemplava l'horror de la Rambla amb molta gent estirada per terra, sagnant mentre els primers auxilis arribaven i algunes ambulàncies començaven a treure els seus estris d'assistència. Sí, més que un atemptat era una salvatjada, com havia dit en Quinqué. Recordava les paraules del seu guia mentre baixaven per les Rambles i pensà que aquella singularitat de la furgoneta assassina havia trencat tot l'encanteri del carrer, aquell joc d'equilibris entre la normalitat i l'excentricitat que mans secretes combinaven com si es tractés d'un còctel dels més refinats. El fanatisme de la pulsio criminal l'havia esberlat, tirant per terra la balança que permetia la màgica composició.

En Quinqué, que s'havia acostumat a escoltar els pensaments del seu client, va dir:

- Estic totalment d'acord amb vostè, Manuel. I també li diré que avui acabem de veure com la Rambla, que és un carrer que sap passar del dos al tres, com abans hem comentat, acaba de baixar del dos a l'u, que és quan aquell que s'enfronta als demés pretén imposar la seva raó a foc i a sang, amb la finalitat de que el món esdevingui un u com una casa, en el que no hi tingui cabuda qui pensi d'una manera diferent. És a dir, la rica dinàmica de l'oposició del dos quan s'infecta de fanatisme, degenera en l'u dogmàtic de les veritats úniques, que per imposar-se necessita matar i terroritzar als demés. Per a aquests terroristes, no hi ha més que la seva raó, ja que així funcionen els posseïts pel fanatisme de les grans veritats.

- Potser per això han actuat a les Rambles, que són conegudes com un passeig on tot hi encaixa malgrat les seves diferències.

- De caixó, Manuel, però fixi's en la impotència del seu acte, que per a mi és la cosa més patètica de tot aquest trist espectacle, ja que passat el terror, les Rambles han saltat directament de l'u al tres de cop i volta sense ni tan sols passar pel dos, amb una intensitat inusual, esborrant la pretesa acció del conductor terrorista, ja que no altra cosa és la sensació que sentim al nostre entorn, aquesta mena de germanor que impregna als vius que se saben vius després d'escapar de la mort i que uneix a tothom, cambrers, venedors de llaunes, turistes, locals passavolants, rics, pobres, botiguers i pispes, malgrat aquests últims, per llur professionalitat visceral, no puguin evitar seguir complint amb els seus deures d'escurar les butxaques, com acabo de veure ara mateix.

Per això és important advertir als visitants que mai deixin de vigilar les seves pertinences, per molts atemptats i festes majors que es facin.

I va poder veure Manuel que les paraules d'en Quinqué es complien al peu de la lletra, amb una reacció de la gent absolutament exemplar, entregats tothom a ajudar el veí, a consolar-lo, els cambrers a servir cafès i aigües sense cobrar res, alguns dels pispes mostrant llurs virtuts més franciscanes, o els policies ordenant el tràfic i ajudant les persones que no sabien on anar.

- Vegi aquí de nou els efectes de les dimensions humanes que dèiem de les Rambles, que fan que tot allò que hi passa sigui cosa de tots, en sentir-se tothom més o menys protagonista de la seva història, la petita Història en majúscula que avui ha deixat la seva empremta de foc als seus anys. Admirable al cent per cent, Manuel!

Va pensar el titellaire que aquell ensurt inesperat havia estat com una baixada dràstica a la realitat, una caiguda a la tangibilitat del món, el qual de sobte adquiria una presència que fins llavors s'havia mantingut allunyada. I va comprendre que l'Extravagància que procedia de l'ou posat a la Cambreta tenia per funció connectar-lo no sols amb els planetes, amb els morts que feien turisme d'ultratomba pel Sistema Solar o amb els animals del Zoo que parlaven com filòsofs, sinó també amb les coses d'aquest món, les quals seguien la mateixa lògica de l'u que passa al dos, i del tercer que surt i es fuma un puro, malgrat la realitat no se'n fumi cap de puro. La lògica del dos que passa al tres era la lògica per la que pugnava el món en el seu conjunt, siguin vius o difunts, i una profunda emoció l'embargà en comprendre que havien estat els titelles els responsables d'aquesta transformació de l'ou en la retorta interior que l'enfilava cap el tres.

Van passar més de tres hores arraulits al balcó de l'hotel, sense que la policia deixés sortir a ningú, amb la sensació d'estar vivint uns moments especials que tenien a veure amb ells, amb la ciutat, amb les dinàmiques del món i amb les Rambles. Finalment, la tensió es relaxà i van poder baixar al carrer, on van ser obligats a desfilars pel carrer Boqueria, ja que el passeig central es mantenia tancat al públic.

Sota terra.

Havia quedat amb els seus titelles al Castell de Montjuic, un lloc en el qual semblaven sentir-se a gust. Hi havia molt d'espai buit i a més estava a prop del Poble Espanyol, on tenien el seu Teatre dels Móns, com l'havia anomenat el Poeta, lloc on Manuel sospitava que hi residien els seus titelles. Per la seva banda, a la torreta superior del pati del castell estava el seu punt d'observació, on hi havia anat diverses vegades per contemplar el cel i fer alguna excursió a la Lluna.

Hi seia ara amb les imatges encara fresques de les Rambles obertes en canal per l'atemptat, del qual els diaris n'havien explicat tots els detalls. L'havia trastocat més del que es pensava, una baixada de morros a la realitat de Barcelona i del món. Havia vist davant seu com determinades línies de connexió fins llavors invisibles, es feien de sobte patents en relacionar geografies i conflictes allunyats entre sí.

S'havia excusat el senyor Quinqué aquell dia, per la feina que tenia a l'agència, a causa dels retorns inesperats de molts turistes i de les atencions que alguns dels afectats necessitaven. Segons li explicà, tota l'agència s'havia entregat a la feina d'assistir i ajudar els visitants, en considerar que es tractava d'una situació d'urgència i que la prioritat era satisfer les necessitats dels seus clients.

Se sentia Manuel un 'viu que encara està viu' en comprendre que en efecte havia escapat d'un pèl de la mort, o potser d'un maluc trencat, o de ser un coix de per vida. I això li donà una sensació d'urgència pel que feia a l'Extravagància. Allò que es comença s'ha d'acabar i molt dins seu sabia que li quedava encara un pas important per rematar la seva feina de construcció. La clau la tenien els seus titelles, per descomptat, i per això era a la torreta, amb el Poeta assegut a la gandula del costat.

- És hora d'anar al gra, no trobes Aede?

Aquest romania callat i quiet com el ninot que era, amb la seva pipa a la boca que treia fum sense cremar tabac. En Manuel havia encès un puro, entregat de ple al nou hàbit que li havia ensenyat en Quinqué.

- Tens més de puros? -li preguntà de sobte l'Aede.

- És que en vols un?

- No, només volia saber si en portes més.

- Sí, tinc la petaca plena.

- Llavors podem baixar.

S'aixecà de la gandula el Poeta i ell el seguí. En Roc i Guinardó els esperava i tots plegats van baixar les escales. En arribar a la porta, el fantasma l'obrí i es feu a un costat per deixar passar als altres dos. La tancà de nou.

Va viure llavors aquella mateixa baixada ràpida, com si alguna força el xuclés cap avall fins arribar a la cova on feia dies s'havia trobat amb la paròdia d'aquell consell d'ancians fet dels titelles més foscos i recargolats de la seva autoria. Pertanyien a un espectacle fallit tot i que els hi havia dedicat molt de temps. Assegut en una de les poltrones de pedra els esperava el més vell dels vells, de rostre tosc i desencaixat amb uns ulls de vidre que brillaven en la profunditat de les seves arrugues. Ni se'n recordava del nom que li havia posat.

- I tu qui ets? - li va preguntar.

- Sóc el Sense Nom, però em pots dir Sac de Trons.

I mirant-lo fixament, li etzibà:

- Estàs preparat?

- Sí, enllestim quan abans millor.

No tenia cap idea de què volia dir això d'enllestir, però era realment el que sentia en Manuel. Va veure que el Poeta feia un signe amb el cap. El vell Sac de Trons, constituït simplement pel seu cap de fusta, dues rústiques mans que semblaven branques mal tallades, i un vestit mig estripat de color cendra, amb dos peus encara més mal tallats que les mans, es dirigí a una concavitat que donava a un túnel fosc com la nit. S'emparà de la torxa que penjava a la paret i s'endinsà pel forat.

No sabia dir quan caminaren, no gaire, calculà en Manuel, perquè aviat sortiren a la llum del dia. Eren a les afores del cementiri de Montjuic, a la cara sud de la muntanya, a poca distància del castell. La vista del mar era espectacular, amb el port de càrrega de la ciutat a baix. Van creuar una porta i es trobaren de sobte dins de la necròpolis, en una de les seves parts més altes i nobles. No la coneixia tan bé el titellaire com la del Poble Nou, però sí que hi havia vingut diverses vegades a enterrar algun parent, i sempre l'havia admirat l'excel·lent posició d'aquell cementiri amb vistes al mar. Llàstima que els seus habitants no ho poguessin gaudir, però potser s'equivocava. Tanmateix, no va veure cap silueta com les que havia vist a l'altre cementiri, i s'oblidà de la idea.

Arribaren a una tomba sense cap làpida, una mena de nínxol més alt que els demás. El Poeta va moure la pedra i s'adonà que girava com si fos una porta.

- Et deixo amb en Sac de Trons, Manuel.

I sorprès, va veure que el Poeta l'abraçava, en realitat abraçava les seves cames, ja que no li arribava a la cintura. Amb la mà li tocà el cap. L'Aede el mirà fixament els ulls i sense dir res més, girà cua. Li havia semblat veure una llàgrima als ulls de vidre de la seva marioneta, cosa impossible, però també era impossible que parlés i que tragués fum d'una pipa d'atrezzo.

Sac de Trons, amb la torxa a la mà sempre encesa, l'esperava, la pedra de la tomba oberta.

- Estàs preparat? -li tornà a preguntar amb la seva veu greu i ronca.

- Sí, som-hi!

Sentí el cloc de la pedra que tornava al seu lloc i la foscó els cruspí. Avançava a poc a poc el titella de fusta, mentre creuaven diverses galeries que examinava de front i de reüll, com si temés algun perill. S'adonà Manuel que el passadís subterrani s'inclinava cada vegada més. Arribaren a un punt que semblava un laberint de corredors que es trenaven sense cap ordre, amb algunes calaveres i ossos incrustats a les parets.

- Això és un mareig, Sac de Trons!

- Xissst... -va fer l'interpel·lat, amb un dit als llavis.

I de sobte la va veure creuar per un dels passadissos.

- L'has vista? -preguntà el titella

- Sí.

- Malament!

- No pateixis, Sac de Trons.

Tornà a treure el nas esfumant-se darrere d'una volta. S'aturà en Manuel.

- L'esperarem aquí!

El titella no contestà, però no deixava de mirar per tot arreu. Era una mena de placeta amb nínxols plens d'ossos i calaveres.

I llavors va aparèixer. Era la Mort, la marioneta que ell havia construït i vestit amb tanta elegància, amb la seva falç de mànec de fusta i fulla d'acer. Recordava tots els detalls que li havia posat, una de les seves marionetes més impactants. S'havia tret els fils com les demés i complia amb la seva feina als voltants dels cementiri.

- Hola, Mort. M'alegro de veure't.

Va veure que Sac de Trons tenia la torxa agafada com si fos un garrot, però també veia la Mort molt atenta als moviments del vell, del qual coneixia tots els trucs.

- Avui no hi haurà batalles, amiga meva. Tu i jo ens coneixem des de fa temps. Els dos sabem que tot té un començament i un final. Però encara no ha arribat la meua hora. Deixa'ns passar, per la vella amistat que ens uneix.

Oïren el xiulet ronc de la Mort, el so amb el que en Manuel l'havia fet parlar anys enrere quan sortia als seus espectacles, una mena de veu amb sordina que quasi bé no se l'entenia plena de recança.

- Passeu.

Sabia que no hi hauria més opcions. El tracte distingit i respectuós que li havia dedicat rebia ara la seva recompensa.

- Gràcies Mort. Espero no veure't aviat.

No s'immutà l'esquelet, mancat com estava de sentiments per imperatius professionals, com hauria dit en Quinqué, i a l'acte desaparegué entre els passadissos d'aquella cova del cementiri.

Sac de Trons, que havia contemplat l'escena sempre amb el garrot de la torxa a punt, va enfilar pel túnel que baixava amb més pendent.

- Ens espera un llarg camí, Manuel!

Baixaren i baixaren pendent avall fins que van arribar a unes grutes de sostres alts amb focs encesos pels cantons. I de sobte sentí unes veus estranyes, o més aviat uns gemecs llastimosos, i forçant la vista en la penombra, va veure una mena de cossos prims i estirats entremig de les flames. Obrien les boques i els ulls amb signes de terror.

- Què és això, Sac de Trons?

- Som a l'infern, Manuel!

- No em diguis que això és l'infern, som a dos passos del cementiri!

- És una avantsala dels inferns, un servei de la necròpolis, pels que es resisteixen a morir i necessiten estar a prop dels vius. Els que haurien d'anar de cap a l'infern, per rucs i per malandrins, es poden entretenir en aquests focs on purguen les seves penes, abans de deixar aquest món d'una manera definitiva. No els hem de fer massa cas, Manuel.

Va comprendre llavors que el món dels difunts era més complex del que es pensava i que un s'ho podia esperar tot en aquests àmbits, subjectes com estaven els finats a les creences de cadascú. S'adonà que el desinterès que mostrava Sac de Trons per aquelles realitats denotava el menyspreu que sentien els titelles per la truculència de la imaginació humana, poc creativa segons ells i massa concentrada en mirar-se el melic. En això hi estava força d'acord, pensà.

Aquell infern de transició, per dir-ho d'alguna manera, tenia unes extensions força grans i van trigar hores en creuar-lo, amb un repertori impressionant de tortures i de laments dels condemnats, el qual impactà profundament al titellaire. En saber però que responien més a condemnes volgudes tot i que inconscients dels afectats, i no a cap decisió aliena, va permetre a en Manuel continuar el seu camí.

Arribaren a una zona que un hauria dit ser a l'aire lliure, per la claror que hi regnava i per l'altura de les parets, però en mirar enlaire, descobriren un sostre llunyà fet d'espectaculars estalactites. Li recordà a Manuel els dibuixos de velles novel·les que llegia de petit, com *Viatge al Centre de la Terra*, de Julio Verne, tal era l'esplendor d'aquells espais interiors del planeta. De sobte es va trobar caminant per entre muntanyes amb profunds barrancs dels que sortia fums sulfurosos. El camí era tortuós i van haver de descansar un parell de vegades, potser més per contemplar el paisatge que per necessitat. Albirà a les altures unes aus que semblaven de la família dels rats penats però de dimensions descomunals. Per sort, cap d'ells s'interessà pels dos viatgers. Al cap de moltes hores, tornaren a endinsar-se per una cova estreta que se'ls empassà terra endins.

Sentiren llavors un soroll créixer, un ritme de cops de metall contra metall envoltat d'una remor de fons que recordava el crepitjar del foc, interpretat però pel que només podia qualificar de dotzenes d'orquestrades infernals, tal era la dissonància i la intensitat de les timbales i dels metalls. I sense solució de continuïtat, entraren en una immensa cova interior de la muntanya, de sostre altíssim i que estava ocupada pel que semblava una forja i el ferrer que hi treballava, cobert només amb un davantal i armat d'un immens mall de ferro. Marcava amb el mall el ritme de la caòtica música, i el foc que eixia de les profunditats semblava adaptar-se als cops i als seus crits salvatges. S'aturà en adonar-se que algú entrava als seus dominis i la música cessà en sec, llevat del rum-rum del foc fet de milers de violoncels i contrabaixos rasant els seus arcs amb insòlita fúria.

- T'he portat el titellaire, Volcà!

S'esparverà Manuel en veure el rostre d'aquell personatge que responia al nom de Volcà i que s'ajustava a les funcions que li eren pròpies: selles que semblaven bigotis, dos ulls grans i llagrimosos en estat de fúria a punt d'explotar, cap rapat al zero, un nas

digne del més ferotge putxinel·li i una barba negra com el carbó, un aspecte tan salvatge que al seu costat tots els pirates de la història semblaven nens d'escolania. Suant com si sortís de la dutxa, deixà les eines i s'eixugà les mans en el davantal ronyós que portava. Va veure Manuel que era baix i que coixejava una mica.

Es preguntà per uns instants si no es trobava dins d'alguna obra de titelles d'aquestes que els personatges representen les velles històries de la mitologia, amb fisonomies arquetípiques i referències clàssiques. Pensà que el decorat s'assemblava als que havia utilitzat per escenes luciferines de coves infernals en les seves obres. Potser tota l'Extravagància no era més que un muntatge que s'havia entestat a fer, en el que les coses i les persones eren i no eren allò que deien ser, com aquell Volcà d'aspecte estrafolari, el qual però no havia sortit del seu taller del Poble Nou ni tampoc semblava estar fet de fusta.

L'al·ludit Volcà mirà fixament al titellaire, el qual es va sentir foradat com si algú hagués entrat pels seus ulls i l'hagués furgat per tots quatre cantons. I amb una veu ronca que semblava sortir del foc, exclamà:

- Tens puros?

Sorprès però alhora content de poder satisfer la seva petició, en Manuel va treure la petaca que duia, ben carregada de cinc Breves de Quintero, i n'oferí una al ferrer. Aquest n'agafà dues:

- Una per ara i una per després.

També n'oferí a Sac de Trons, que acceptà per sorpresa del titellaire. Pescà una brasa Volcà amb unes pinces i s'encengué el cigar. Manuel utilitzà el seu encenedor, amb el que també donà foc al titella. Aviat tots tres treien fum com unes xemeneies.

- Ah, quina meravella! -va exclamar tancant els ulls i traient fum pel nas i per les orelles, una habilitat que mai havia vist.- Res com un puro havà! La pròxima vegada m'has de portar una caixa, Sac de Trons! Sens dubte és Mercuri qui t'ha dut a Volcà, el meu planeta.

- Sí, hi he anat amb el senyor Quinqué.

- Quinqué, un bon element! Mortal, veig que ets del gremi del fer, i arribar fins aquí no és fàcil. No em negaré a allò que em demana Sac de Trons. Seu a la cadira de pedra!

El titella va indicar a Manuel que el seguís fins a un tro rústic de pedra, amb moltes senyals fosques, com si s'hi hagués encès foc al damunt. No li va agradar gens aquell detall, però posseït pel convenciment irracional de la seva Extravagància, s'assegué amb el puro a la mà.

Van romandre una estona sense fer res, simplement assaborint els cigars. Va comprendre Manuel la importància que tenien els puros havans en l'òrbita de la seva Extravagància, influència sens dubte del senyor Quinqué, segons el qual un cigar reuneix tots els gustos de la Terra en un grau superlatiu. Potser això explica que Volcà, que al seu planeta no pot fumar puros perquè es consumeixen en un tres i no res, hagi escollit instal·lar-se a la Terra per exercir de ferrer a les seves profunditats. El cigar li permet assaborir els potents aromes del sol que s'acumulen a la fulla de tabac, i alhora s'hi sumen els sabors de la terra, que en realitat conté tots els dels demés planetes, ja que és el nostre l'únic que reuneix la infinita varietat de formes i sabors que dóna la vida i de la que és capaç de generar el Sistema Solar, motiu pel qual els senyors dels diferents planetes l'han triat per residir-hi o passar-hi les vacances.

Entrà Manuel en un estat que no sabia com definir, ja que de sobte tota l'escena de la cova es convertí en un espai inconcret, lluny de la Terra, potser al mateix Volcà, el planeta aquell inexistent del qual era oriünd el senyor de la barba i el mall, sobretot en veure la bola del Sol com l'havia vist aquella vegada en què hi va acudir amb el senyor Quinqué. Però alhora, se sentia també a les profunditats del seu planeta, assegut en aquell tro de pedra davant d'un foc que procedia del seu fons tel·lúric. Foc que s'ajuntava al del Sol que tenia al davant assegut a Volcà, el quasi planeta imaginari. Com que la física i la química no eren el seu fort, no es va entretenir a analitzar els focs sinó que simplement en va veure les similituds, i compregué que aquell foc era el mateix, en el seu estat de subtileza humana, que empenyia a les persones quan s'obstinen a emprendre alguna cosa. Però també s'adonà que malgrat empenyia amb més o menys força, aquell foc de la voluntat era per a la majoria dels mortals com el vent que bufa quan li dóna la gana. I de sobte va comprendre que potser molt a l'interior de les persones hi havia alguna mena de dipòsit d'aquest foc primordial que encenia el Sol i escalfava la Terra.

I en aquest moment va veure, des de la distància d'aquell mirar-se a si mateix instal·lat a dos llocs diferents, com Volcà calçava a les seves mans dos titelles de ferro colat, encara incandescents, els quals s'ajustaven i es fonien a la carn així com a les mans i als seus dits, amb un dolor d'una intensitat inusual que tanmateix el sentia llunyà i aliè, ja que si l'hagués sentit de veritat no hauria durat ni un minut, tal era la mossegada d'aquell foc de ferro colat que s'incrustava al seu cos. Va notar que Sac de Trons el subjectava per darrere amb una força que mai li hauria suposat, clavant-lo com qui diu al tro de pedra, mentre Volcà executava la seva feina. S'hi va fixar i va veure els dos titelles de ferro, que es movien com si els acabessin de fondre feia poc i el metall encara estigués viu i tou, i de sobte li semblà reconèixer les seves cares: eren en Kalim i en Kilam o una rèplica seva, no hi havia error possible! Aquells dos titelles trapelles que havien salvat a Sam de la mort per engegar-lo més tard a l'altre barri, eren els mateixos que li estaven implantant a la seva carn!

I llavors va veure esgarriat que Volcà s'armava d'un mall i donava cops a les ànimes dels titelles per soldar-los-hi fermament als seus dos braços i mans. I mentre llançava un crit de dolor com mai havia fet, i fugint potser d'aquella escena d'horror visual, ja que en realitat s'ho mirava tot de lluny i el dolor físic l'havia circumscrit a una part del seu cos que gemegava sense gemegar, afectat profundament tot i la independència del dolor que sentia als seus dos braços i mans, en Manuel sortí escopetejat per uns espais que pertanyien i no pertanyien a la seva persona, amplificats per l'Extravagància en la que es trobava immers.

Els budells de l'Extravagància.

Sortí disparat Manuel encara més endins de la seva Extravagància, per unes zones inexplorades que s'estenien fins als límits de l'humà, uns límits que es bifurcaven i s'entrecruaven en un fotimer de voltes, d'afluents i d'espivals que configuraven una malla que s'estirava al llarg del temps i que en el seu conjunt constitueix el teixit ocult d'allò que fem i som.

S'adonà llavors que allò que Volcà li havia implantat a les mans eren dues forces distintes i oposades, les que corresponien a aquells dos rostres de Kalim i de Kilam, que sempre havien sigut un misteri per a ell, i que ara actuaven com un parell de motors que revolucionaven la seva ànima, tirant amb força salvatge cadascun pel seu costat. Unes forces que l'empenyien cap endins i que remenaven tot allò que podien remenar. Creaven un caos conegut, ja que en el vertigen de la caiguda van aparèixer tots els personatges que havia creat el titellaire, amb els seus riures, crits i veus que procedien totes de sí mateix, així com les històries on havien actuat, amb els decorats de paisatges que es creuaven i es succeïen com si un foll maquinista s'entretingués a pujar i baixar telons, mentre accionava tots els trucs i els mecanismes escènics, amb un xivarri de mil dimonis i un rerefons sonor que sumava les mil músiques utilitzades per a les mil escenes composades.

I de sobte va comprendre que aquells dos rostres d'en Kalim i d'en Kilam no eren més que exterioritzacions de forces interiors seves, que es distingien pel seu gènere i per l'actitud que tenien de seny i rauxa, intercanviables però diferenciades, una mena de polarització dinàmica del seu fer, entre el riure i la paròdia, l'alegria i la tristesa, la joia i la desgràcia, el viure i el morir. Havien estat al darrere de les seves creacions escèniques i plàstiques, part de la dinàmica que l'havia alçat vers les altures de la seva professió. Però ara actuaven com motors de destrucció, en enderrocar els edificis aixecats. I llavors va sentir les seves veus:

- Manuel, s'ha acabat el bròquil! El que funcionava abans, ara ja no rutlla!
- Jugar a les oposicions t'ha donat un bon resultat, però ja en tenim prou!
- Tot aquest fer per no anar enlloc, és de rucs!
- Au, a pensar, gandul! És que tot ho hem de fer nosaltres?
- Però què voleu que faci? Enlloc està escrit que hagi de fer més del que faig! –va contestar.
- Necessita ordres per escrit!

- I se les dóna de titellaire independent!
- La teva obra està morta, Manuel! Els teus personatges són difunts que parlen com cotorres!
- Avall va, a les masmorres de la teva ànima seca!
- Al forat de les teves misèries!
- Ets un viu a la sala d'espera dels que ja no volen estar vius!
- Esperar, sempre esperar, per a què? Per morir! Quanta estupidesa!
- Tot ell que fas neix mort! Ets un cadàver vivent!
- És un titellaire dels d'abans, avorrit, dels que sempre fan el mateix!
- Com us agrada tancar-nos a les gàbies que dieu castelletts!
- Fas pudor de resclosit!
- Avall va! Als soterranis, a veure si ens el traiem de sobre!
- Sí, sí, a les clavegueres de l'ànima!

I en efecte, es sentia Manuel arrossegat a un fons que no tenia fi, a uns soterranis mai visitats al seu interior. Pels costats, veia les cares conegudes d'algunes de les figures que havien representat els vells déus dels humans, utilitzats en algunes de les seves obres: el gos Anubis, Thot el de cap d'ibis, Apis el déu bou, l'escarabat solar Khepra, Posidó amb el seu trident, i altres de noms rebuscats i d'aspectes horribles. Què feien allà? Se'n reien també? Les seves cares apareixien i desapareixien superposades en la foscor de la baixada. I al seu darrere, treien el nas divinitats encara més antigues i malèvoles, d'aquelles que procedeixen de les regions caòtiques, amb caps deformes i noms terribles, que li feien ganyotes.

Va pensar aterrat que la seva Extravagància li havia posat una trampa, aquell vell Sac de Trons li havia obert una d'aquestes trapes que hi ha als escenaris però que donava a un forat sense fons, lluny de qualsevol teatre i de la ciutat, mentre els dos éssers primigenis que Volcà li havia clavats a la carn l'arrossegaven cap avall sense pietat.

De sobte, s'aturà en sec. Havia tocat fons. Al seu entorn, un atroç silenci i una foscor total. Potser havia arribat al cul de sac de si mateix, on ja no hi havia res més a descobrir ni a tocar, una zona zero de la seva persona, buida de tot. Una angoixa profunda, com mai havia sentit, el posseïa. Potser allò era el forat negre de la mort, no la dels que se'n van a passejar per la Lluna i pels Sistema Solar sinó la mort dels que estan fins als nassos de viure i simplement volen acabar i desaparèixer en un zero total

i absolut. Un zero, però, que més aviat era un sota zero, de tan negre i angoixant que el sentia. I empès per la sensació d'haver arribat a alguna mena de final de la seva existència, va decidir aturar-se, indiferent a les dues forces que l'havien conduït fins a les profunditats. Succeí llavors quelcom d'estrany: l'angoixa, després d'arribar al seu pic, s'estabilitzà. A poc a poc, el silenci absolut es convertí en un repòs que només podria definir de 'cul de sac'. El zero s'havia imposat i se'l cruspia. I per un forat de la foscor, va veure la cara de la Mort que se li acostava, aquell rostre que coneixia tan bé perquè l'havia tallat amb les seves pròpies mans. S'acostava i semblava somriure. Però a en Manuel no li feia cap gràcia. Sabia que no hi hauria cap possibilitat d'escapat aquesta vegada, com tampoc hi hauria cap dels seus titelles amb ganes d'estomacar-la amb el garrot, i que la pàl·lida se l'emportaria al podrimener o allà on van a parar els que morien com ell, atrapats pel zero.

I mentre veia la seva fi perfectament dibuixada, com si l'hagués planificat en algun dels seus espectacles, va notar que l'angoixa, estabilitzada feia una estona, iniciava aquella curiosa transformació que li era coneguda, especialment des de que havia començat a fumar-se en pipa, de passar a poc a poc a una alegria absurda, la qual no trigaria gaire a enfilar-se vers l'eufòria. I en efecte, se sentia millor, malgrat veure que la Mort se li acostava implacable, però ell ja no sols estava content sinó que començà a riure, cada vegada més fort i en veu alta, cosa que va sorprendre a la Senyora, que s'aturà un moment confosa, per reiniciar de nou la seva marxa. L'eufòria anà pujant i pujant, amb la remor que sempre l'acompanyava, un ressò de mil timbales i trompetes que creixien en línia recta vers l'exaltació sonora, quan de sobte esclatà dins seu una mena d'explosió, una bomba que tanmateix no era res més que aquell forat negre on s'havia ficat que saltava pels aires, una explosió que engegà la Mort a la quinta forca i que el va fer sortir disparat cap a dalt, buscant la llum de dia mentre s'encenien milions de quilowatts i s'omplia l'ambient dels decibels de les orquestres que l'inundaven i ho incendiaven tot per dins.

Hores trigà, però a la fi va sortir, cada vegada més carregat de forces, del forat directament a allò que semblava la torreta del pati del Castell de Montjuïc, amb un crit que li sortí de la gola com mai havia cridat, dut per aquella explosió d'eufòria que el tenia dempeus amb els braços estirats i els dos titelles de ferro roent calçats als seus extrems, que ara tenien el color i la textura de l'or! S'havien convertit en dos titelles d'or, que es bellugaven tous com la carn! Eren sense cap mena de dubte en Kalim i Kilam, els quals no paraven de fer ganyotes amb uns xiscles que es confonien amb el seu crit! I de sobte va veure que els dos titelles s'esfumaven per deixar pas a les seves mans que també s'havien tornat d'or! Les veia brillar a la llum dels focus del sol, amb l'estranya sensació de sentir-les vives i trèmules. Les va tenir alçades mentre sonava al seu entorn la música festiva i exultant de milers d'instruments, amb apoteosis de cordes, metalls i timbales. Li va semblar oir aplaudiments. Va baixar les mans llavors

per mirar-les d'a prop, i va veure que l'or ja no hi era i que tornaven a tenir el color i la textura de la carn. Respirà alleugit. Aixecà el cap pensant que es trobava a la torreta del Castell de Montjuic quan de sobte va veure que en realitat era en un escenari, cegat pels focus, que va reconèixer d'immediat com els del teatret del Poble Espanyol on els seus titelles hi feien funció! Aquests omplien la platea i aplaudien amb les seves mans de fusta. Atònit va veure que en Quinqué ocupava la primera fila junt amb l'Aede. Aquest pujà a saludar-lo.

- Fantàstic, Manuel, fantàstic, el Secret del Gran Viu, una gran funció!

En un racó hi havia el vell Sac de Trons que desaparegué en la foscor dels laterals. En Quinqué va pujar també per felicitar al titellaire.

- Felicitats, senyor Manuel, ha estat un plaer veure'l en un escenari! Mai m'hagués perdut aquesta funció! Impressionant l'escena amb Volcà i els dos titelles soldats a les seves mans, d'antologia, Manuel, d'antologia!

Buscava per la sala a Kilam i Kalim, els quals però no apareixien per enlloc. Els Pericos i els demés titelles començaven a buidar la platea.

- Crec que ens mereixem un àpat, ni que sigui per poder-nos fumar després uns bons puros!

El vell Poeta s'acostà a qui l'havia fet i li allargà la mà. Encaixaren i el titella desaparegué per la platea.

Dit i fet.

Seien a la mateixa taula de les Rambles on els va sorprendre l'atemptat de la furgoneta assassina. Havien dinat en un petit restaurant del centre i va ser en Quinqué qui va insistir en retornar a aquell carrer que tant s'estimava. Fumaven les seves Breves de Quintero amb dos cafès al davant. No gaire lluny d'on eren, un mar de flors cobria el centre de les Rambles en homenatge a les víctimes, i una munió de gent orava al seu entorn, com si es trobessin davant d'un altar fet de flors i espelmes.

- Vegi, Manuel, fins a quin punt l'extravagància de la ciutat de Barcelona està íntimament associada al Temps, que per fer la feina que aquest sol acomplir en mesos i anys, em refereixo a curar les ferides i apaivagar les passions encontrades, aquí no ha trigat ni un dia a realitzar-les, com es pot veure en la resposta de la gent local i de fora, que han decidit convertir l'horror de l'atac criminal en l'ocasió de saltar de l'u al tres de la concòrdia en el temps de dir una avemaria. Una particularitat insòlita, perquè com li vaig dir una vegada, al Temps no li agrada associar-se a les extravagàncies col·lectives sinó a les individuals, que li són més grates. I potser sigui aquest un dels secrets més ben guardats del caràcter irresistible de l'extravagància de Barcelona, que en estar sustentada per individualitats fortes com són les excentricitats dels arquitectes modernistes i d'en Gaudí en primera instància, més la singularitat de les Rambles, que com dèiem l'altre dia es caracteritza per ser un carrer que passa directament del dos al tres de les diferències exhibides, és a dir, que promou i exalta que cadascú faci el que li dóna la gana, ha seduït al mateix Temps en persona, cosa que no és gens fàcil.

Les Rambles havien recuperat, en efecte, el seu pols tot i que es respirava una atmosfera d'excepcionalitat, com si tots els que l'ocupaven, de dins i de fora, la mirassin per primera vegada, fixant-se en detalls que abans mai ningú hi havia caigut: els cambrers de bars i restaurants, que havien ajudat a tanta gent, ara vistos amb una simpatia immensa, quelcom d'impensable feia uns dies; els venedors de la Boqueria, dels quioscos de flors o de diaris, persones anònimes que tanmateix havien estat els primers a auxiliar a les víctimes; certs aspectes del mobiliari urbà que havien quedat danyats per la furgoneta; les façanes dels bars o dels hotels, on tanta gent s'havia refugiat; i molts altres detalls banals que ara donaven relleu i personalitat al carrer.

- També li haig de dir, però, que els barcelonins haurien de tenir molta cura en demanar més del compte al Temps, especialment en volicions que no tinguin res a veure amb la llibertat individual i el respecte de les diferències, perquè de la mateixa manera que ara ha actuat en benefici de la ciutat, ho pot fer en contra si se li exigeix ajuda per allò que no li agrada fer, em refereixo a les extravagàncies impositives. Per fortuna, el poble català, que en alguns aspectes pateix obsessives inclinacions

col·lectivistes, té en canvi molt acusat el principi de la individualitat a ultrança, com han demostrat sempre els seus esperits més rellevants, que s'han distingit per portar la contrària a tothom, peti qui peti. És per això que des de l'agència Mercuri som optimistes respecte al futur de la ciutat, que veiem sempre pujada al carro de l'excentricitat exaltada, gràcies també als continus qüestionaments de la que és objecte, malgrat els conflictes i les discussions que això pugui generar. Ara, si algú em demanés un consell, jo li diria sense cap mena de dubte: senyors, optin per l'extravagància més acusada i fugin de la mitjana i del punt mig. I lluny de resignar-se, optin sempre per l'optimisme i la construcció!

Escoltava en Manuel sense escoltar, ja que si d'una banda tenia molt present els fets ocorreguts a les Rambles, encara ho estaven més els que havia viscut en la seva pròpia extravagància, molt diferent de la de Barcelona, però a la vegada ben particular. Havia sobreviscut a la trobada amb Volcà i a la implantació dels dos titelles, Kalim i Kilam, que ara sabia estaven per sempre associats a la seva persona. L'irritava saber que tot plegat havia estat una funció representada al Teatret dels Mons dels seus titelles, un teatret però que era la mateixa vida. I sabia que sense haver canviat res en aparença, la seva persona havia donat una volta de campana com una catedral. Tota l'Extravagància s'havia com qui diu concentrat en aquells dos titelles i en les seves dues mans, que encarnaven aquella capacitat de fer el que un vol fer. Havia incorporat el 'dit i fet' dels dos titelles, quan els va veure actuar a les mans del pobre Sam. 'Dit i fet', un principi absurd que tanmateix s'havia incrustat a la seva persona, com si li haguessin implantat un nou òrgan del que no en sabia res i del que ho havia d'aprendre tot.

- Té raó de pensar el que pensa, si em permet immiscir-me en el seu pensament, i li haig de dir que no és gens fàcil disposar d'aquestes facultats, sobretot quan un viu fora del mercat de les ambicions, com és el seu cas. Imagini's el perill que seria que els grans ambiciosos d'aquest món gaudissin dels atributs del 'dit i fet', és a dir, que tal com es pensa i es diu un desig, es fa i es compleix. Per desgràcia, tal és el cas d'alguns dels més aclamats egòlatres del planeta, que disposen de la mecànica i l'apliquen per als seus interessos. Clar que una cosa és la mecànica i l'altra el 'dit i fet', el qual per fortuna no es deixa atrapar així com així quan se'l vol utilitzar per a objectius roïns i menyspreables. I és que aquí hi ha un petit secret, si em permet de nou ficar-me on ningú em demana, que cal saber i no deixa de ser important: entre el Temps i el 'dit i fet', que és tant com dir la Voluntat, hi ha una correspondència directa i immediata, la qual té a veure amb allò que comentàvem l'altre dia al Born, quan dèiem que era un lloc que permetia ajuntar el temps amb la voluntat. Doncs això és en realitat el seu 'dit i fet', que s'esdevé quan la consciència entén i es fa seu el concepte del temps associat al de la voluntat, la qual d'alguna manera substitueix l'espai sense substituir-lo, per no ofendre ni portar la contrària al senyor Einstein i la seva teoria de la relativitat.

I malgrat que les paraules d'en Quinqué li entraven per una orella i li sortien per l'altra, com era el seu costum, sabia perfectament en Manuel que tot aquell assumpte tenia que veure amb la voluntat i amb el temps, conceptes que des de sempre l'havien intrigat i que en definitiva havien causat la preocupació obsessiva que acabaria per posar l'ou de la seva extravagància. Però ara l'ou i la Cambreta havien quedat a anys llum, com si aquella implantació dels dos titelles a les seves mans haguessin rematat l'aventura de l'extravagància, una aventura que en realitat donava la volta sobre si mateixa, ja que si d'una banda s'havia acabat, de l'altra tot just acabava de començar.

- Fixi's, Manuel, que de la mateixa manera que al temps li agrada portar la contrària a les obsessions col·lectives i els seus deliris patriòtics i totalitaris, també ho fa allò que diem Voluntat o el seu 'dit i fet', el qual no es deixa utilitzar per qui s'escapa de l'òrbita del lliure arbitri de les persones, una a una. Clar que sempre hi ha qui en fa cas omís, actuant amb pretensions col·lectives que no respecten la llibertat individual, però el preu que haurà de pagar sempre serà costós, bàsicament caure en la desgràcia i la degradació, perquè en això no hi ha qui se n'escapi. El 'dit i fer' no deixa de ser una eina per a la seva pròpia extravagància, Manuel, com sempre ho ha estat per els qui han destacat en llurs facetes singulars, com en Gaudí amb la seva Sagrada Família, o, sense anar tan lluny, el gran José Tomás, un torero dels que aixequen a la plaça feines que són com catedrals de l'art de la vida i de la mort. De manera que el millor és insistir en la seva extravagància, la qual, malgrat consideri que ja no té res més a ensenyar-li, en realitat només acaba de començar, com vostè mateix insinuava fa un moment.

Mirà de reüll Manuel al senyor Quinqué, que amb la seva cara d'ocell i el ulls una mica sortits que li eren propis, treia fum del cigar com una locomotora. I va sentir envers ell una profunda estima, que es va fer extensiva a totes les persones que en aquell moment passejaven per les Rambles, la majoria turistes, seguint aquell principi de fraternitat universal que el guia turístic seguia per imperatiu professional i per vocació. I va pensar que gràcies a ell, allò que havia nascut a l'entorn dels titelles, s'havia estès i es sustentava ara en la ciutat on vivia, que tenia la seva pròpia extravagància com també era el cas de les Rambles. I veure aquella suma d'extravagàncies damunt de la seva, que s'estenia més enllà del planeta pel Sistema Solar, li donà una potent sensació de plenitud, com si hagués canviat de ciutat i fins i tot de país per no dir de planeta. Va comprendre que a partir d'ara els seus diferents espais s'obririen en el mateix acte d'anar i fer, seguint la nova lògica inaugurada del 'dit i fet', envers el passat i el futur a la vegada.

- Ho ha entès a la perfecció, senyor Manuel, i permeti'm afegir que malgrat la saturació i les discussions al seu entorn, la ciutat de Barcelona segueix i seguirà sent, al meu parer, el millor destí per a passar-hi unes bones vacances. No només per les seves

platges, totes amb dutxes i escombrades cada dia, els seus indrets insòlits i de gran relleu arquitectònic i cultural, les Rambles que bateguen com el cor que és de la ciutat, i la Sagrada Família i altres edificis i llocs extraordinaris, sinó també perquè és el millor lloc per comprar puros a bon preu i poder-los fumar mentre un es passeja pels seus carrers, sense fer ni pensar en res. Motius més que suficients per garantir una estada plaent i profitosa al cent per cent!

- Estic plenament d'acord amb vostè, sí senyor!

- I què li sembla, senyor Manuel, si ens aixequem i ramblegem amb els nostres cigars encesos per demostrar al món que això que diem és real i no una utopia extravagant?

- Dit i fet, senyor Quinqué!